

Masterpiece

Garanti BBVA Özel Bankacılık

MAGAZINE

N° LXXXVII

Gerçek değerin farkındayız.

Garanti BBVA Özel Bankacılık olarak
yatırımlarınızın arkasındaki gerçek değerin farkındayız.
Birikimlerinize değer katmak için uzman danışmanlarımızla yanınızdayız.

Garanti BBVA Özel Bankacılık profesyonelleriyle paranıza yön vermeniz için:
garantibbva.com.tr / 444 0 700

Masterpiece

MAGAZINE

N°87

Masterpiece'in 87. sayısının kapagında, gökyüzünde gördüğümüzde formlarını çeşitli nesnelere benzetmeye çalıştığımız bulutlara sembolik anlamlar yükleyen Nona Hershey var. İlerleyen

sayfalarda, gelişen teknoloji ile birlikte belki de fiziksel tarafını es geçmeye başladığımızı düşündüğümüz kitapların yok olmayacak tarihi ve kültürel yanlarını sahaf Emin Nedret İşli ile yeniden hatırlatıyoruz. Eylül ayının kültür ve sanat

takvimine Toronto Uluslararası Film Festivali ve Vienna Contemporary ile değinirken bir yandan da farklı balık türlerini çeşitli pişirme tekniklerine tabi tutan Michelin yıldızlı restoranlarla global bir yolculuğa çıkıyoruz. Kullanılmayan yapıların dönüştürülmesinde kültürel süreklilik ve sürdürülebilirliğin altını çizerken evrensel bir mesele olan orman yangınlarına da değinmeyi ihmal etmiyoruz.

Keyifli okumalar...

Oben Savaş
Garanti BBVA Özel Bankacılık Direktörü

Eylül 2025

- For masters | Editoryal seçki | s. 06
- Bu ay neler oldu? | Satır arasına takılanlar | s. 14
- Kapak | Nona Hershey | s. 18
- Gündem | Pek yakında | s. 24
- Portre | Emin Nedret İşli | s. 30
- Sanat | Vienna Contemporary | s. 36
- Çevre | Orman yangınları | s. 40
- Kültür | 50. Toronto Uluslararası Film Festivali | s. 46
- Mimari | Karma kullanımda dönüşüm | s. 54
- Gastronomi | Farklı balık türleri ve pişirme teknikleri | s. 60
- Ajanda | Gezinti notları | s. 66
- Son söz | *Masterpiece*'in naçizane önerisi | s. 70

Kapak:
Disquiet 8, 2021,
sulu boya, grafit
tozu, guaj ile kolaj,
18 x 26.25 cm,
Nona Hershey.

SEIKO

SINCE 1881

The Newest Classic
KING SEIKO

RYOHEI SUZUKI

www.seikowatches.com #SLA083

Anlam değiştirenler

InventWood, ahşabın estetiğini modern performansla birleştiren ahşap malzemesi Superwood’u tanıttı. Ahşap güvenli, gıda endüstrisi reaktifleriyle kimyasal olarak işlenip ardından yoğunluğu dört katına çıkarmak için sıkıştırılarak eşit kesit bazında çekme dayanımında çeliği geride bırakan yaklaşık altı kat daha hafif bir malzeme elde edilmiş. Bu moleküler icat, Superwood’a dayanıklılık, A Sınıfı yangına dayanıklılık derecesi ve böceklerle, çürümeye ve neme karşı güçlü bir savunma kazandırarak ahşabın neler başarabileceğini yeniden tanımlıyor. Gelecekte InventWood Superwood’u endüstriyel ölçekte de piyasaya sürmeye hazırlanıyor. İlk uygulamalar, ahşabın estetik tarafını yapısal işlevsellikle buluşturan cepheler, dış cephel kaplamaları, döşemeler ve çitlere odaklanıyor.

Asfalt ile buluşma

Yeni Lamborghini Temerario, sıradan bir pist testinden ziyade yüksek hızlı düzlüklerden Portekiz’in Estoril Pisti’nin teknik virajlarına dek bir performans senfonisine açılan heyecan verici ilk sürüşünü gerçekteştirdi. Çift turbolu V8 motoru ve üç elektrik motorundan yaklaşık 920 beygir güç üreten hibrit güç aktarma organıyla model, 300 km/s hıza kolayca ulaşıyor ve her vites geçişiyle Lamborghini’nin mühendislik tarafını yansıtıyor. Deneyim, hassasiyet kadar ham hıza da odaklanıyor. Ancak Temerario, kaba kuvvetin ötesinde bir performans da sergiliyor. Tork vektörleme ve anında güç aktarımı sağlayan elektrik motorlarıyla hibrit sistemi, Estoril’in zorlu düzeninde gezinmeyi heyecan verici ve aynı zamanda ulaşılabilir kılıyor; tur atmaya yeni başlayan sürücüler için bile. Hızlanma, dinamik kontrol ve sürücü ile makine arasındaki dokunsal bağlantının birleşimi, markanın sadece cesur bir draft seçimi olmadığını, aynı zamanda günlük kullanım kolaylığıyla ciddi performans arayanlar için de en iyi “başlangıç” süper otomobili olabileceğini doğruluyor.

Mercedes-Benz

GÖZ ALICI SİLÜET.

GLC, sizi eşsiz bir konfor dünyasına davet ediyor. Arazi kabiliyetleri ve güçlü performansıya, her yolun zorluklarını aşabilecek üstün bir SUV. Şehir sokaklarının dinamizmi ile engebeli yolların heyecanını buluşturan GLC, hem günlük kullanım hem de macera dolu sürüşler için tasarlandı.

Because it's Mercedes-Benz.

GLC 180 AMG | Toplam tüketim (karma): 7,5-7,1 l/100km^[1] Toplam CO₂ emisyonu (karma): 169 - 160 g/km.^[1]

GLC 300 d 4MATIC AMG | Toplam tüketim (karma): 6,2-5,5 l/100km^[1] Toplam CO₂ emisyonu (karma): 162 - 145 g/km.^[1]

^[1]Belirtilen tüketim ve emisyon değerleri, yasal olarak öngörülen ölçüm prosedürlerine - Dünya Çapında Uyumlaştırılmış Hafif Araçlar Test Prosedürüne (WLTP) - uygun olarak belirlenmiştir. Bilgiler tek bir otomobille ilgili değildir ve teklifin bir parçası değildir, yalnızca farklı otomobiller arasında karşılaştırma yapma amacına hizmet eder. Değerler, seçilen opsiyonel donanıma göre değişiklik göstermektedir. Yeni binek otomobillere ait resmi yakıt tüketimi ve CO₂ emisyon değerleri hakkında daha fazla bilgi DAT Deutsche'de bulunan "Yeni binek araçların yakıt tüketimi, CO₂ emisyonları ve güç tüketimi kılavuzunda" bulunabilir. Kılavuza DAT Deutsche Automobil Treuhand GmbH, Hellmuth-Hirth-Str. 1, 73760 Ostfildern, Almanya adresinden ve <https://www.dat.de> adresinden ulaşılabilir.

1920'lerin İspanya'sı

Madrid'in hareketli Gran Vía bölgesinde yer alan Evok Collection'ın Brach Madrid, 1920'lerden kalma restore edilmiş bir binada, modern nostalji ve tarihi karışımıyla yeniden canlılık kazanıyor. Jerónimo Pedro Mathet Rodríguez tarafından korunmuş yedi katlı bir yapıda bulunan otel, beyaz taş cepheye, ferforje merdivene, yüksek pencerelere ve balkonlara sahip. Starck, otel genelindeki katmanlı tasarım detaylarıyla İspanyol kültürünün ikiliklerini -topraksı ama aynı zamanda rustik- yansıtarak bir “modern nostalji” duygusu uyandırmış. İçeride, 53 konuk odası ve dört süit, kastanyetler, çizimler ve jatoba ağacı kaplamalarıyla bir araya getirilmiş deri kaplı dekorlar gibi kişisel eşyalarla anlatılan hayali bir aşk hikayesi canlandırılıyor. Zemin kattaki mekanlar (restoran, bar ve pastane) ise maun panelli duvarlar, dokuma deri tavanlar, açık mutfaklar, eğimli aynalar ve tablolarla 1920'lerden kalma bir Madrid kafesini andırıyor.

Kompakt ancak etkili

Yaber'in en son yeniliği olan K300s, dar veya garip şekilli alanları yalnızca birkaç santimetrelilik boşlukla ele geçirmek için tasarlanmış kompakt, ultra kısa mesafeli bir lazer projektör. Duvarдан 9 cm'ye kadar mesafeden 100 inçlik sinematik bir görüntü yansıtabiliyor; bu özelliği de onu küçük oturma odaları, ofisler veya geleneksel düz ekranların veya projektörlerin pratik olmayacağı sıkışık apartman düzenleri için uygun kılıyor. Yer kazanımlı olmasının yanı sıra, K300s kıvrımlı siyah kasasına etkileyici bir ses ve görüntü teknolojisi de sığdırılmış. Üçlü RGB lazer motoru canlı renk üretimi sağlarken, Dolby Audio desteğiyle geliştirilmiş çift 15 W JBL hoparlör, kutudan çıktığı anda güçlü bir ses kalitesi sunuyor. Otomatik odaklama, otomatik trapezoid düzeltme, Google TV entegrasyonu ve fısıltı kadar sessiz 27 dB fan gibi ek akıllı özellikler, sürükleyici bir ev sineması deneyimi için ideal gibi görünüyor.

Koleksiyoner tarzı

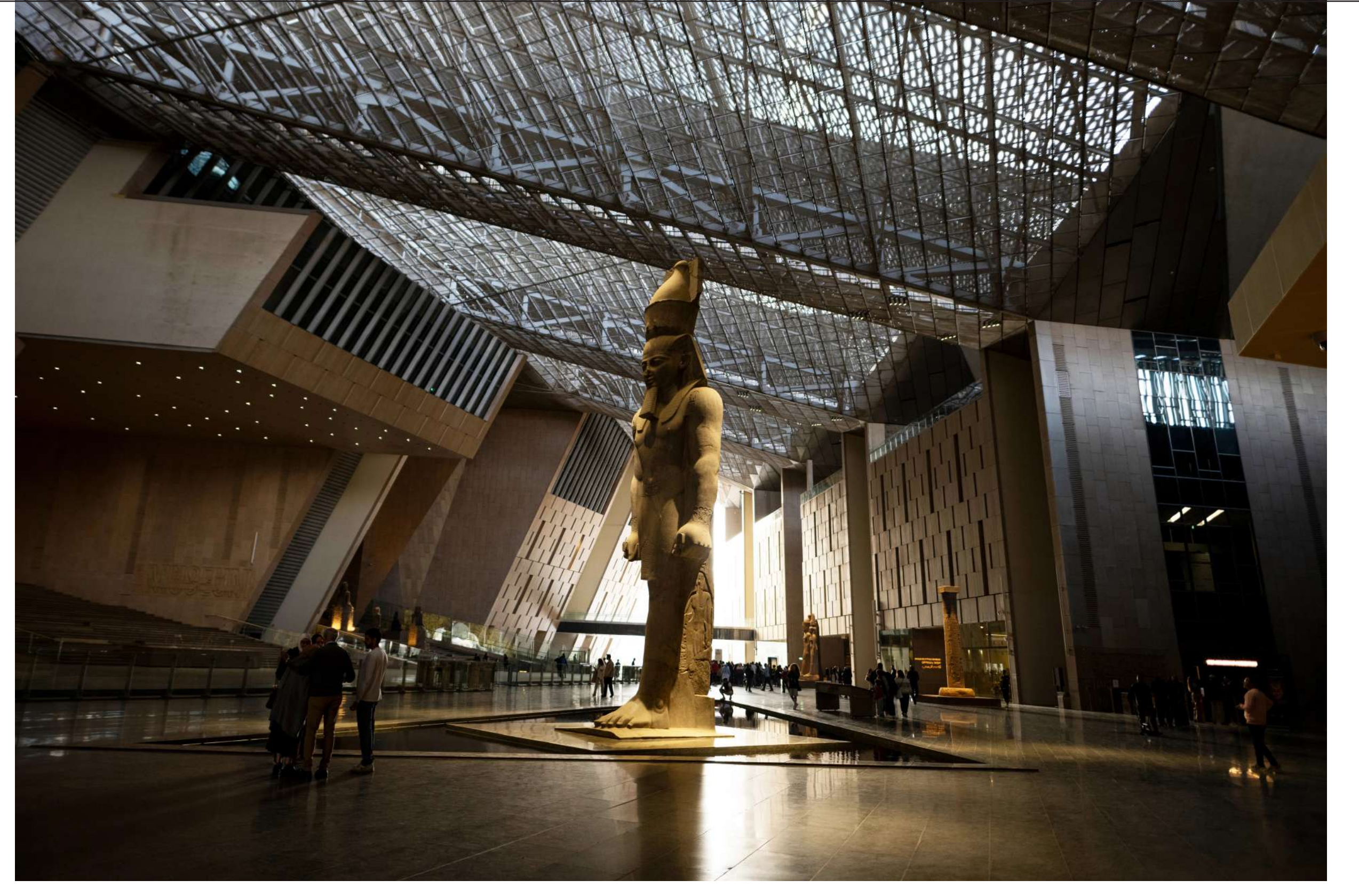
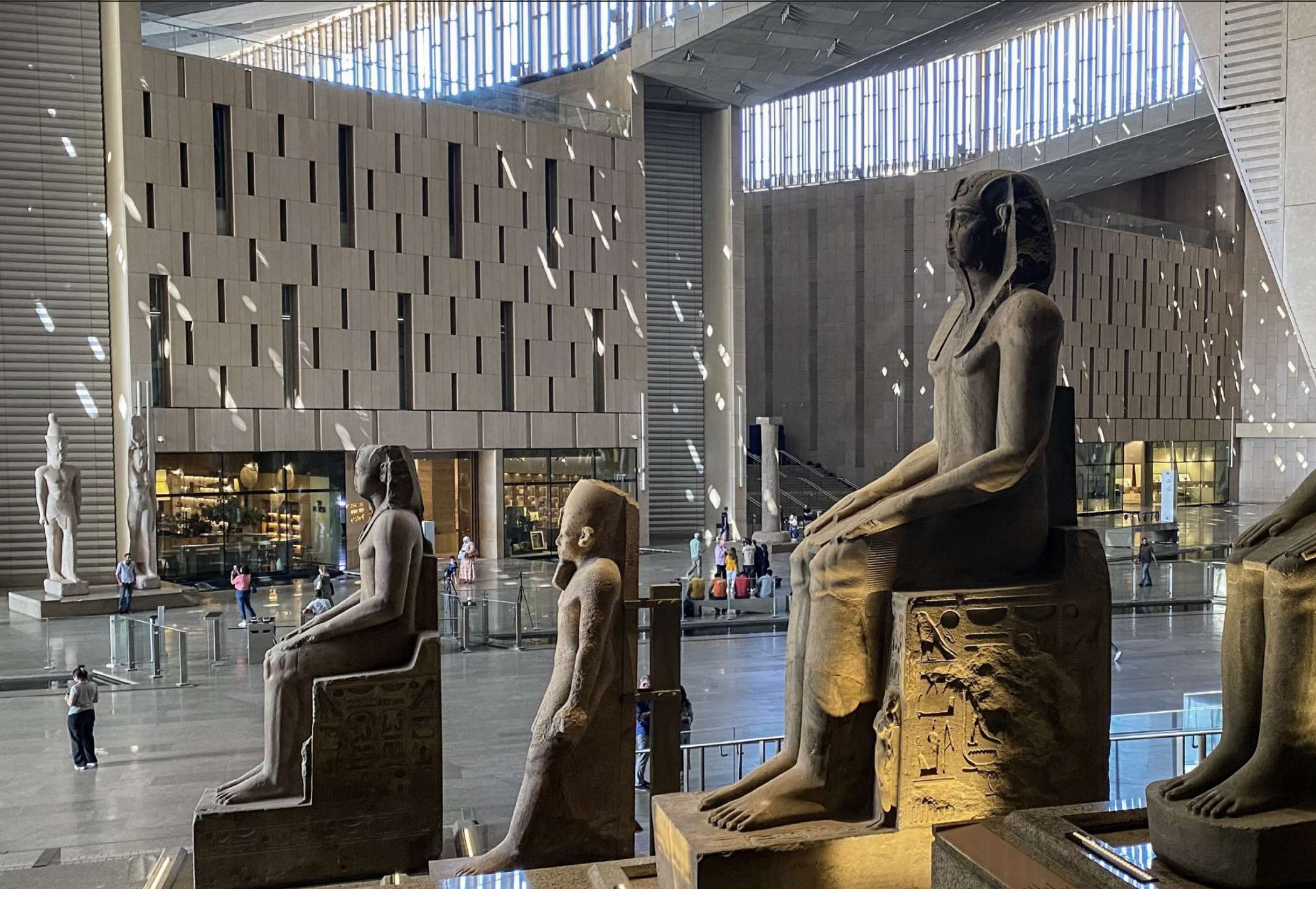
Bugatti, markanın bespoke sanat mirasının köklü geçmişini yeniden canlandıran, özel gövde yapım girişimi olan Programme Solitaire'ı tanıttı. Jean Bugatti'nin 1920'ler ve 30'larda Type 57 SC Atlantic gibi ortaya çıkan gövde yapımını marka içinde entegre etme yönündeki tarihi hamlesinin tarzını yansıtıyor. Bu girişimin ilk tasarımı, heykelsi ve attan ilham alan formuyla

Ettore Bugatti'nin en sevdiği ata saygı duruşunda bulunan -1.600 beygir gücünde bir W-16 motora sahip- bir hiper otomobil olan Brouillard. Katedral benzeri cam tavan, özel dikim ekose kumaşlar, yeşil tonlu karbon fiber noktalar ve modele adını veren atın minyatür bir heykelinin yer aldığı vites kolu gibi dokunuşlar otomobilin tasarım çizgisini daha da zenginleştiriyor. Bir koleksiyoner için tasarlanan Brouillard, Bugatti'nin her yıl yalnızca iki edisyonlu olarak teslim etmeyi planladığı, mevcut platformlara dayansa da tamamen orijinal gövde işçiliğiyle yeniden tasarlanan modellerinden biri.

Yüzyılların ardından

Melbourne'ün Kuzey Fitzroy bölgesinde Matt Gibson Architecture + Design stüdyosu, Mygunyah by the Circus projesinde 19. yüzyıldan kalma tarihi bir teras evini nesiller boyu sürecek bir yapıya dönüştürmüştü. Adı, Aborijin dilinde “kulübem” veya “evim” anlamına gelen “Mygunyah” ile yakınındaki kıvrımlı sokak düzenine gönderme yapan “by the Circus” kelimelerinin birleşiminden oluşuyor. Orijinal Viktorya dönemi yapısı tasarımın temelini oluştururken, biri koyu siyah tuğlalı, diğeri soluk krem rengi iki yeni tuğlalı pavyon, komşu evlerin Arts&Crafts stiline bağlamsal göndermelerle alanı genişletiyor. Genişletilmiş düzen, yapıyı birbirine bağlı üç pavyona ayırıyor; her biri farklı işlevlere hizmet ederken, doku, ışık ve malzemelerin kullanımıyla birleşiyor. Siyah tuğlalı pavyon, ahşap bir terasa açılan rahat alanı; krem tuğlalı bir mutfak, yemek alanı ve üst kattaki bir yatak odasını barındırıyor ve sarmaşık yaseminlerle çevrili bahçe bir terasa açılıyor. İç mekanlar, açıkta ve beyaz boyalı tuğlalar, dik eğimli çatılar, asimetri ve eğlenceli bacalar gibi çeşitli malzeme etkileşimleriyle, miras karakterini çağdaş yaşamla harmanlıyor.

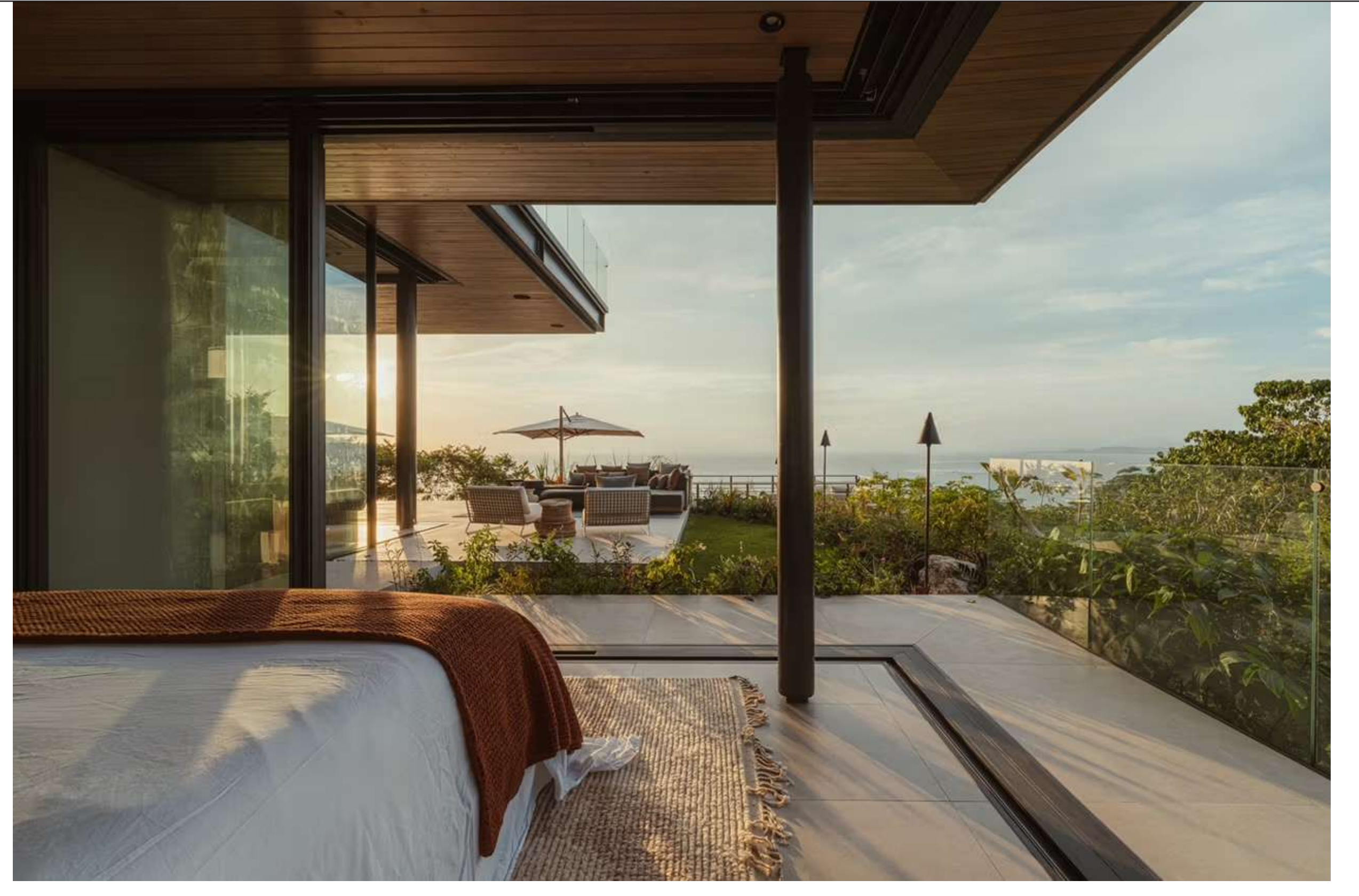
Mısır tarihinde açılış

Giza Piramitleri'nden sadece iki kilometre uzaklıkta bulunan ve milyar dolarlık bir proje olan Grand Egyptian Museum'ın (GEM) 1 Kasım tarihinde resmen açıldığında Mısır için kültürel bir dönüm noktası da olacak. Dünyanın tek bir medeniyete adanmış en büyük müzesi olarak yaklaşık 20.000'i halka açık olmak üzere 100.000'den fazla antik Mısır eserinin sergileneceği GEM, yaklaşık 500.000 m²'lik bir alana yayılıyor. Merakla beklenen sergiler arasında ilk sırada Kral Tutankhamun'un mezarından çıkarılan ve ilk kez eksiksiz sunulacak olan bir koleksiyon geliyor. Bu yılın başlarında ön gösterimi yapılan ve halihazırda yaklaşık 4.000 günlük ziyaretçiye açık olan 12 tematik galerinin ardından GEM, şimdi tam ölçekli açılışına hazırlanıyor. Alabaster ve cam cephesi, geniş avlusuyla dikkat çeken yapı, bin yıllara yayılan krallık, toplum ve inanç sistemleri üzerine etkileyici sergiler sunmaya hazırlanıyor. Devasa heykeller, güneş tekneleri, altın maske ve Kraliçe Hetepheres'in hazineleri gibi nadir antikalar da öne çıkan koleksiyonlar arasında. Müzenin mimarisi ve küratöryel yaklaşımı, sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik ve etkileşim gibi modern teknolojileri Mısır'ın mirasıyla birleştirerek yeni bir kültürel deneyim yaratıyor.

Mücevher ve gastronomi

Tiffany & Co., Japonya'daki ilk Blue Box Café'sini, yeni açılan Ginza butiğinin dördüncü katında açtı. 2022'de Asya'nın En İyi Kadın Şefi seçilen Natsuko Shoji'nin mutfak yönetimi altında, kafe Tiffany'nin mirasını Japonya'nın lezzetleriyle birleştiriyor. Ziyaretçiler, "Breakfast at Tiffany's," "Tiffany Afternoon Tea," ve gün boyu alakart gibi çeşitli menülerin tadını çıkarabilirler. Öne çıkan yemekler arasında dashi özlü çorba, el yapımı brioche, tamagoyaki esintili çırpılmış yumurta, wagyu tartar, "Cheesecake 727" (Tiffany'nin Beşinci Cadde adresine bir gönderme), Tiffany Blue makaronları ve mücevher formundaki tuzlu sandviçler yer alıyor. Mimar Peter Marino'nun tasarladığı mekan, ana yemek odası, bar, özel salon ve Ginza manzaralı bir terasa sahip. Makoto Azuma'nın çiçek enstalasyonlarından Johan Creten, Sarah Charlesworth, Roe Ethridge ve Molly Hatch'in sanat eserlerine kadar uzanan sanatsal dokunuşlar, yaratıcılık ve lüksü çağrıştıracak şekilde katmanlandırılmış.

Doğayla uyum içerisinde

Santa Teresa’da yemyeşil bir yamacın üzerine kurulu Studio Saxe imzalı Casa Solai, yeryüzü ve gökyüzü arasında dingin bir mimari diyalog olarak ortaya çıkıyor. Tasarım, biri yamaca sağlam bir şekilde kök salmış, diğeri ise orman örtüsünün üzerinde asılı kalmış gibi görünen iki ayrı ahşap pavyondan oluşuyor. Bu zıt formlar, merkezi bir ara giriş holüyle birleşerek hem okyanusun hem de ötesindeki yemyeşil tropikal manzaranın geniş manzaralarını çerçeveleyen koreografili bir geçiş yaratıyor. Yükseltilmiş yapı, ışığı dağıtan ve doğal havalandırmayı kolaylaştırarak havada asılı kalma hissini güçlendiren bambu panjurlardan oluşan ritmik bir brise-soleil’e sahip. Pervazlı cam duvarlar, iç ve dış mekan arasındaki sınırları bulanıklaştırırken, parçalı düzen, yeşillikler arasında çerçevelenmiş manzaraların kademeli olarak ortaya çıkmasını sağlıyor. İçeride, tük tük tavanlar, organik dokular ve toprak tonlarından oluşan bir palet, yağmur suyu hasadı ve pasif soğutma gibi sürdürülebilir sistemlerin mimariye entegre edilmesiyle birlikte, tutarlı ve doğayla uyumlu bir atmosfer yaratılmış.

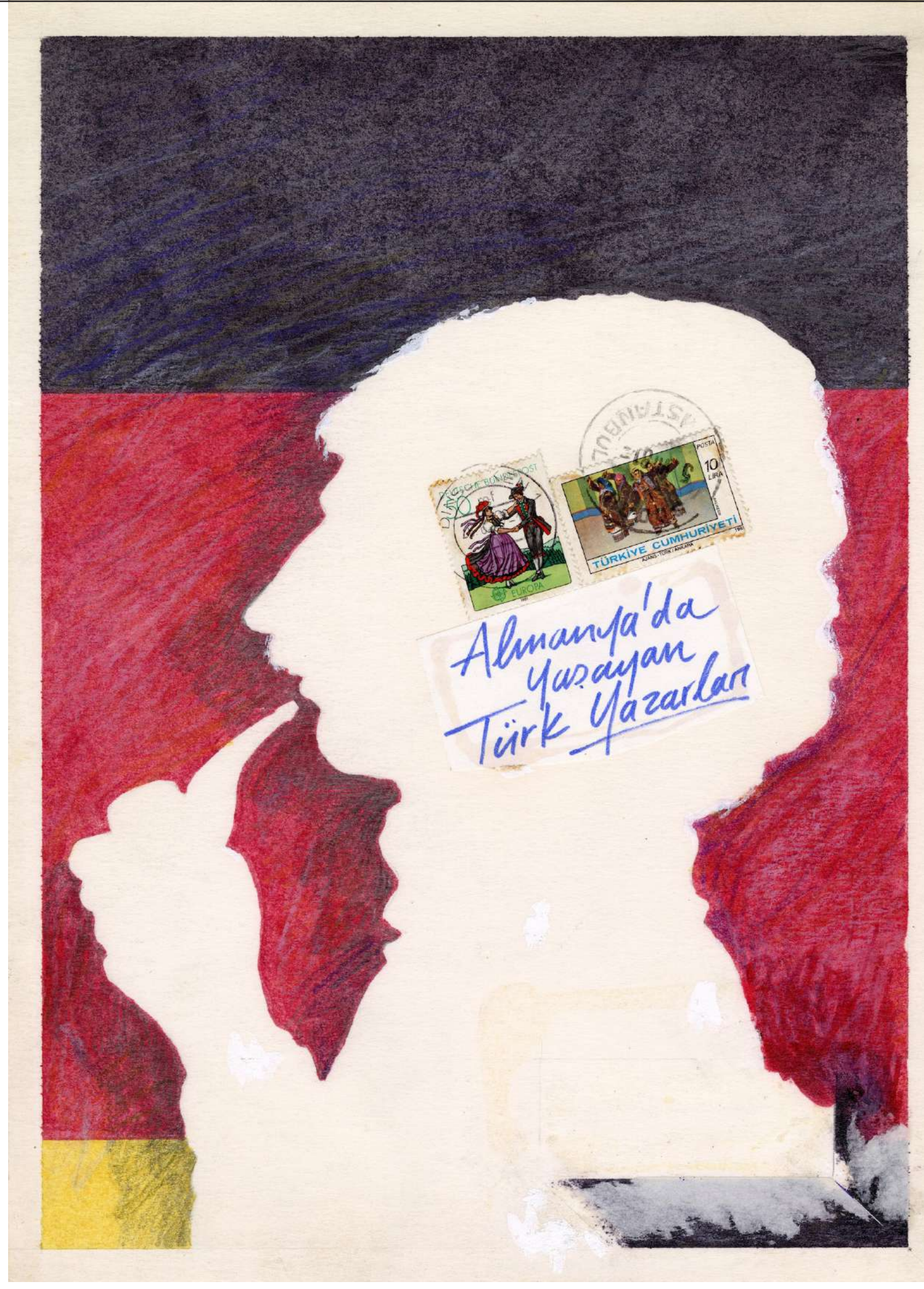

Bir üst seviye

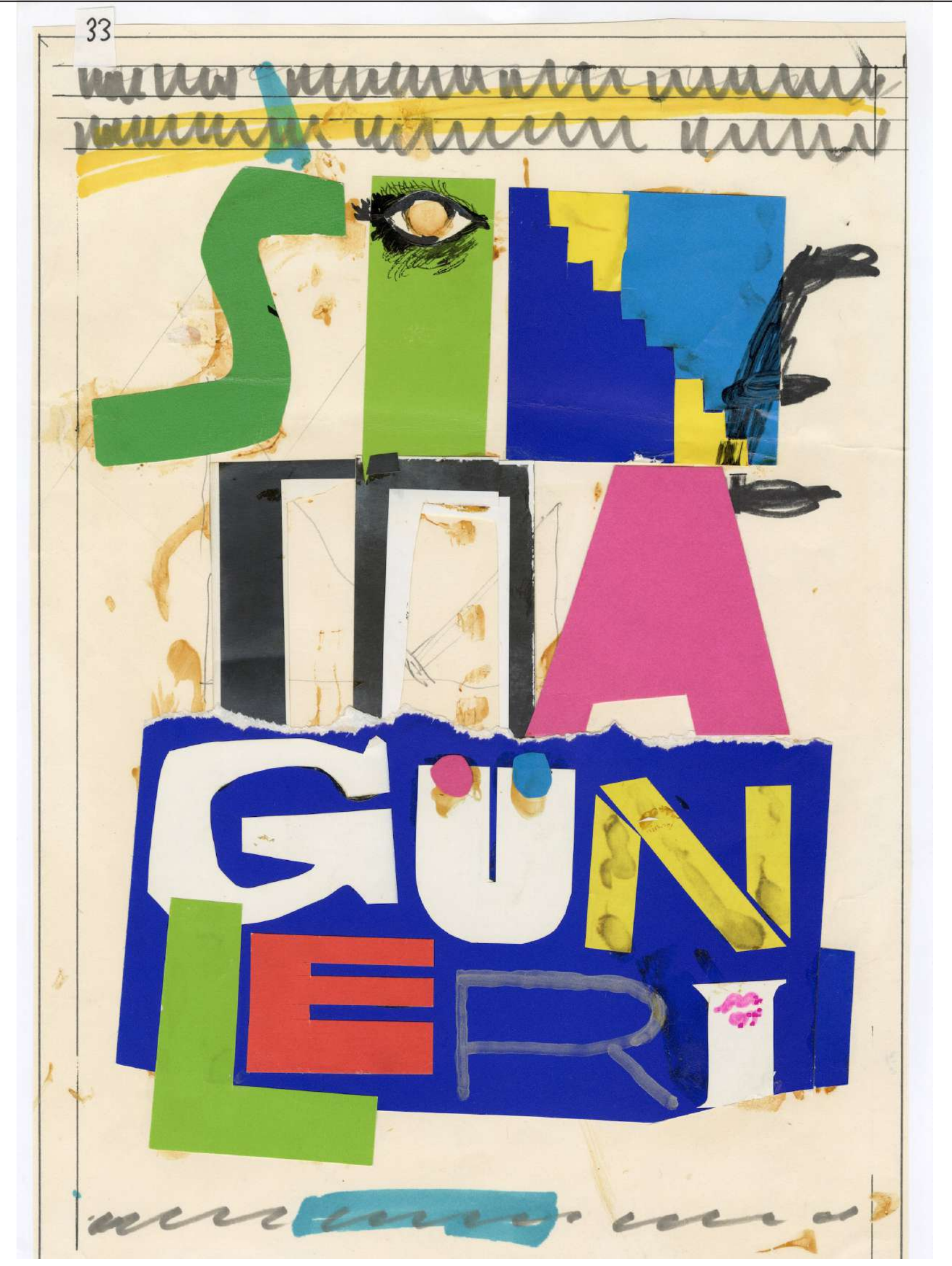
Porsche, 2026 model yılıyla birlikte 911 GT3 R’ını bir üst seviyeye taşıdı. Güvenilir motor ve şasi temellerini korurken kademeli, ancak etkili iyileştirmelere odaklandı. Güncellenen model, frenleme sırasında eğim hassasiyetini azaltmak için ön çamurluk “louvre” havalandırmalarını, daha iyi yük dengesi için rafine edilmiş ön ve arka süspansiyon geometrisini ve aerodinamik dengeyi ayarlamak için kuğu boynu arka kanadın üzerine yeni bir Gurney kanatçığını tanıttı. Bu iyileştirmeler, yarış koşullarında daha keskin sürüş kabiliyeti, gelişmiş yol tutuşu ve dayanıklılık performansı sağlıyor. Performans iyileştirmelerinin yanı sıra, Porsche Motorsport takımların yükseltme yapmasını da kolaylaştırıyor: Yaklaşık 41.500 euro fiyatlı bir güncelleme kiti, 992 nesil GT3 R sahiplerinin otomobillerini yeni özelliklere taşımalarına olanak tanıyor.

Sadık Karamustafa'nın, Dormen Tiyatrosu'nun *Yolun Yarısı* oyunu için tasarladığı afiş, 1989
Salt Araştırma,
Sadık Karamustafa Arşivi

Sadık Karamustafa'nın *Hürriyet Gösteri* dergisi için yaptığı kapak eskizi, Aralık 1983
Salt Araştırma,
Sadık Karamustafa Arşivi

Sadık Karamustafa'nın 8. Uluslararası İstanbul Film Festivali afişi için yaptığı eskiz, 1989
Salt Araştırma,
Sadık Karamustafa Arşivi

“Yolculuklar, Ayinler ve Bir Arşiv: Sadık Karamustafa Yazıları (1986-2019)”

Garanti BBVA tarafından kurulan Salt, 2023 yılında başlattığı ve Kurukahveci Mehmet Efendi desteğiyle yürütülen Grafik Tasarım Arşivi çalışmaları kapsamında *Yolculuklar, Ayinler ve Bir Arşiv: Sadık Karamustafa Yazıları (1986-2019)* [<https://saltonline.org/tr/2921>] adlı e-yayını erişime sunuyor.

Yayın, Sadık Karamustafa'nın 1980'lerden bu yana kaleme aldığı yazıları bir araya getiriyor. Yazılarında grafik tasarıma dair teorik ve pratik sorunları ele alan Karamustafa, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e bu alandaki üretimleri irdeleyerek Türkiye'nin görsel kültür tarihine de bir bakış sunuyor. Karamustafa'nın tasarımcı, eğitimci, araştırmacı ve sivil toplumcu yönlerine ışık tutan arşivinden görsellerin eşlik ettiği yayın, kronolojik bir

akışla ilerliyor. Yazılarda, 1980'li yıllarda bugünkü anlamıyla “tasarım” kavramına pek aşina olmayan grafik ortamındaki rekabet ve mesleki örgütlenme çalışmaları öne çıkarken, 1990'lı yıllarda kurumsal kimlik, kent kimliği ve kitap tasarımı etrafındaki tartışmalar ile grafik tasarımdaki özgün literatür eksikliğini yayın ve sergilerle giderme çabaları ele alınıyor. İstanbul'da özel müzeciliğin dinamizm kazandığı, sergi ve tasarım etkinliklerinin çeşitlendiği 2000'lere gelindiğinde ise Karamustafa'nın grafik tasarım alanındaki arşiv ve müze ihtiyacına vurgu yapması dikkat çekiyor.

Adını Karamustafa'nın 1960'larda başlayan tasarım serüvenine ilişkin “üç hayat” metaforundan alan e-yayın, detaylı bir kronolojiyle tamamlanıyor. Karamustafa'nın

İDGSA Grafik Atölyesi,
Kırkpınar konulu projeleri için
Edirne gezisinde, 1970
Soldan sağa: Namık Bayık,
Nur Erkmen,
Sadık Karamustafa
Fotoğraf: Bülent Erkmen
Salt Araştırma,
Sadık Karamustafa Arşivi

Sadık Karamustafa ve
Gülsün Karamustafa, Londra, 1970
Salt Araştırma,
Sadık Karamustafa Arşivi

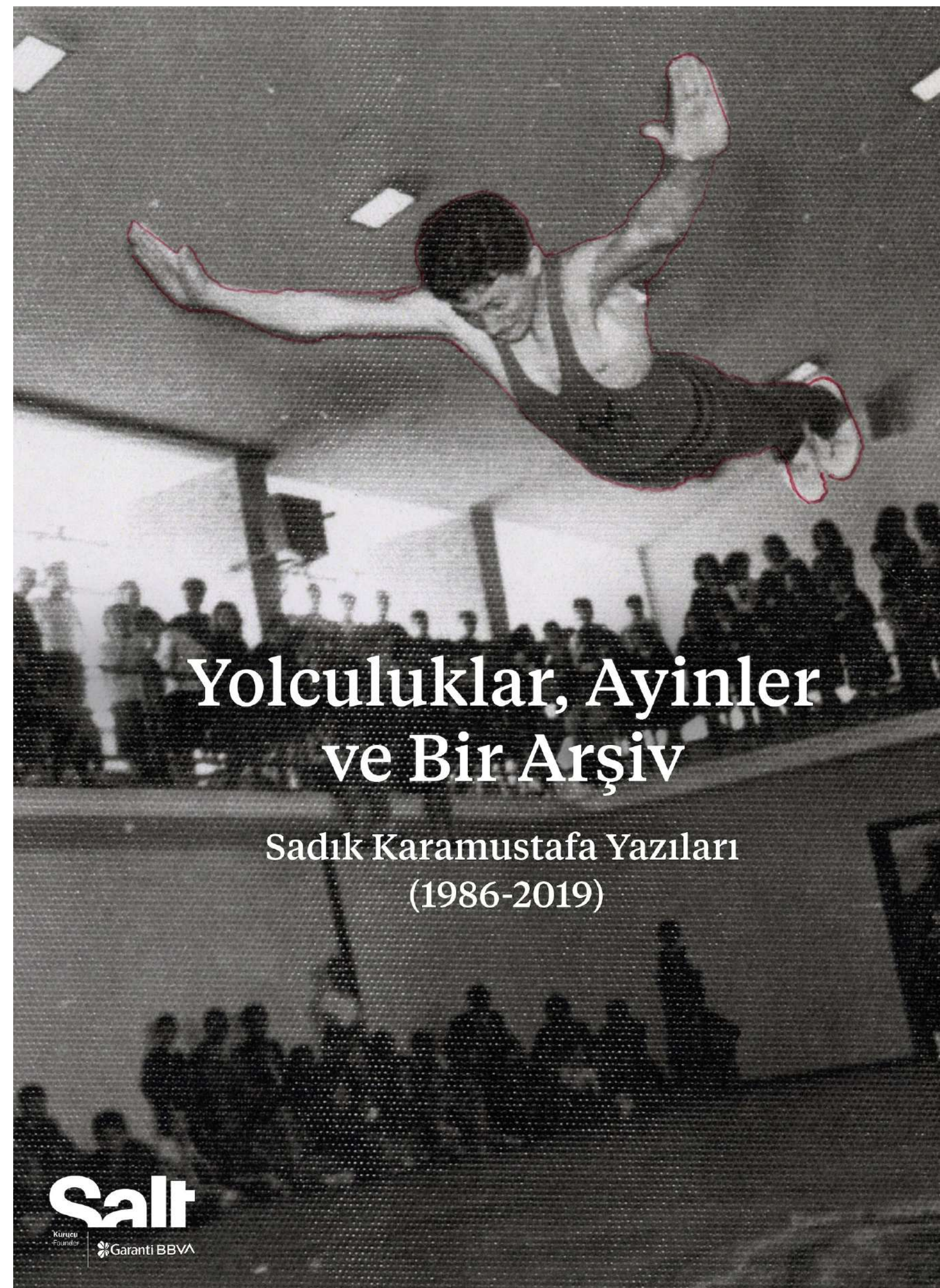

Devrim İçin Hareket Tiyatrosu (DİHT),
İstanbul Kültür Sarayı'nın
(daha sonra Atatürk Kültür Merkezi)
açılış günü binanın önünde gösteri yaparken, 1969
Salt Araştırma,
Sadık Karamustafa Arşivi

mesleki yaşamında belirleyici bulduğu gelişmelere dair anekdotlarını içeren kronoloji, tasarımcının e-yayınla eş zamanlı erişime açılan arşivine dair bir rehber niteliği taşıyor.

Sadık Karamustafa Arşivi

[<https://saltonline.org/tr/2920>], tasarımcının 1960'lardan bugüne afiş, kitap, kapak, süreli yayın, kurumsal kimlik, sergi tasarımı alanlarındaki üretimleri, dönemin kültür ortamının izdüşümü niteliğindeki yazışmaları, karikatür ve eskiz defterleri ile yazılarını bir araya getiriyor. Efemera ve fotoğraflar, hakkında çıkmış haber, eleştiri ve röportajlar ile kişisel hayatından belgeler de arşivdeki malzemeler arasında yer alıyor. Salt Araştırma Grafik Tasarım Arşivi'ne eklenen koleksiyona <https://archives.saltresearch.org/> adresinden erişebilirsiniz. **M**

Yolculuklar, Ayinler ve Bir Arşiv

Sadık Karamustafa Yazıları
(1986-2019)

Yolculuklar,
Ayinler ve Bir
Arşiv: Sadık
Karamustafa
Yazıları
(1986-2019),
Salt, 2025
[ön kapak]
Tasarım: Elif
Tuna (Salt)

Salt
Garanti BBVA

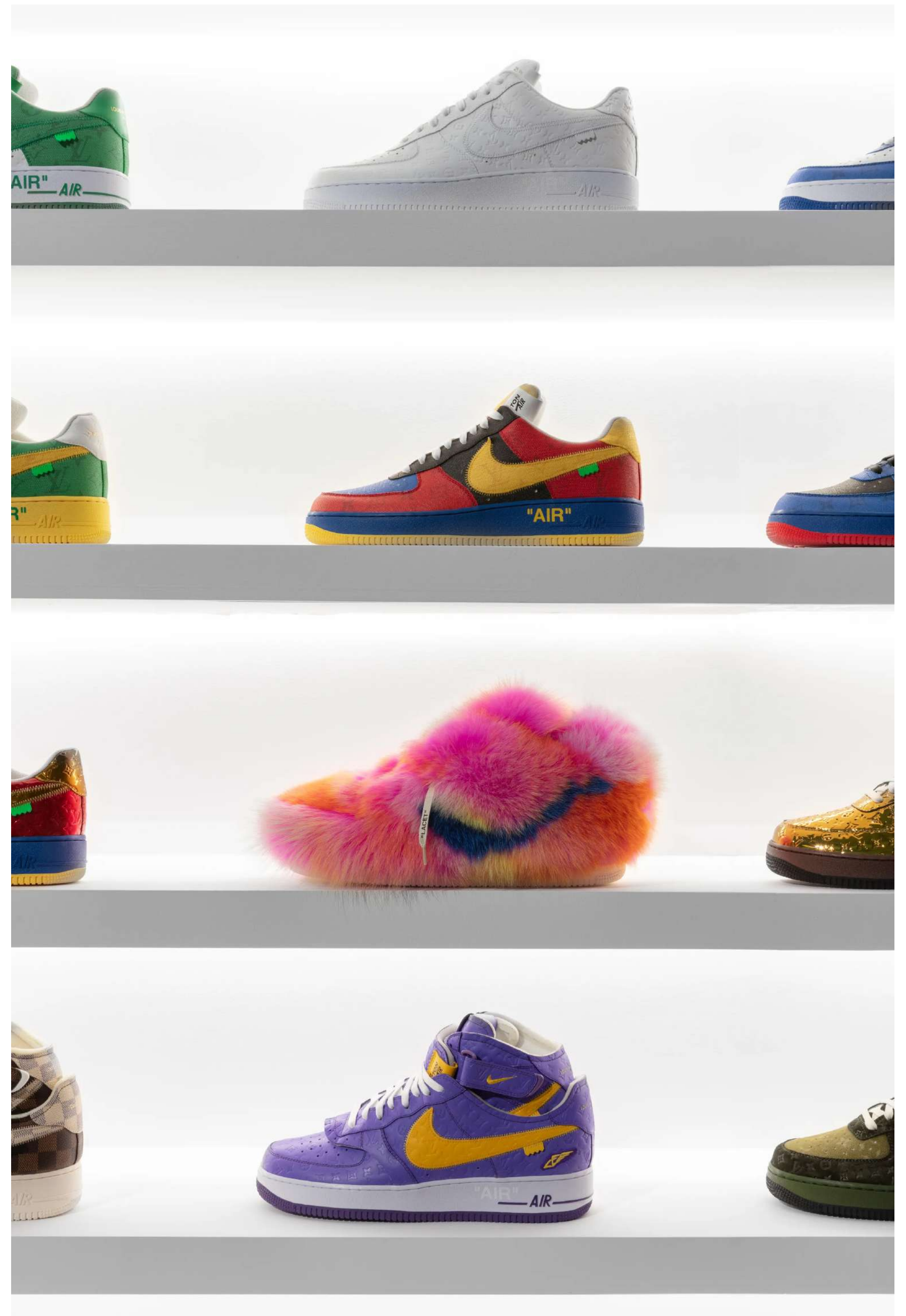

Yapay zekanın her alanı yeniden şekillendirmesinden, sanat ve doğayı baz alan yeniliklere varıncaya kadar bu ay da multidisipliner yaklaşımlar ön planda.

Yazı Mert Tüfekçioğlu

Paris'te bir anıtsal sergi

Virgil Abloh: The Codes sergisi, 30 Eylül 2025'te Paris Moda Haftası'nın yaratıcı enerjisine eşlik ederek Grand Palais'de kapılarını açıyor. Bir zamanlar Louis Vuitton'un erkek koleksiyonlarının arkasındaki isim ve Off-White'ın kurucusu olan Abloh, moda, sanat, müzik ve mimaride sınırları zorlayan çalışmalarıyla tanınırken, en son Uber'in Mercedes-Maybach modelini saatlik 500 dolar kiralama bedeliyle de gündeme gelmişti. Bu retrospektif, sanatçının 1000'e yakın eserini -ilk eskizlerden prototiplere, fotoğraflardan sahne tasarımlarına kadar- bir araya getiriyor. Sergi, yalnızca moda tarihine değil, aynı zamanda pop kültürüne ve tasarımın çok disiplinli geleceğine de ışık tutuyor. İzleyiciler, Abloh'un yenilikçi bakış açısının nasıl global bir kültürel etki yarattığını deneyimleme fırsatı bulacak. Paris'te ki bu sergi, bir moda haftası etkinliğinden çok daha fazlası; bir yaratıcının miras yolculuğu...

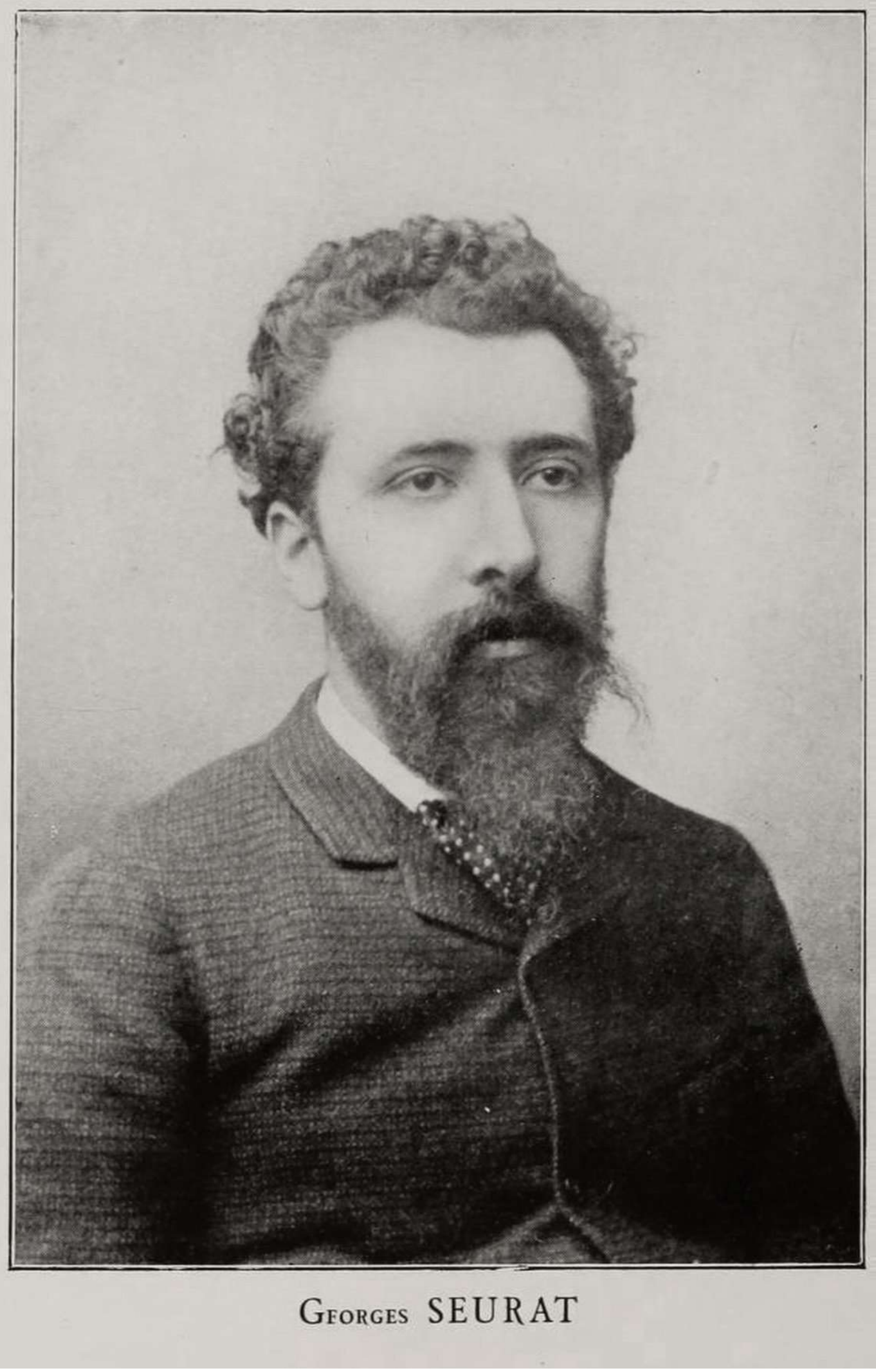

Küçük reaktörler, büyük hedefler

Rolls-Royce CEO'su Tufan Erginbilgic, küçük modüler reaktör (SMR) teknolojisinin Rolls-Royce'u İngiltere'nin en değerli firması haline getirebileceğini ifade ediyor. Geleneksel nükleer santrallere kıyasla daha hızlı inşa edilebilen ve daha düşük maliyetle işletilebilen SMR'ler, yapay zeka destekli enerji altyapılarıyla birleşerek sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkı sunuyor. İngiltere ve Çekya ile yapılan stratejik iş birlikleri, bu vizyonun uluslararası boyutunu güçlendiriyor gibi gözükmemekte. Rolls-Royce, 2050'ye kadar 400 SMR'ye ihtiyaç duyulacağını belirtti. Markanın hisseleri son bir yılda %1000 oranında artarken, SMR teknolojisi uzun vadeli büyüme stratejisinin merkezine de yerleşmiş oldu. Uçak motorları hala ana iş kolu olsa da, nükleer enerji Rolls-Royce'un gelecekteki dönüşümünde kritik rol oynuyor.

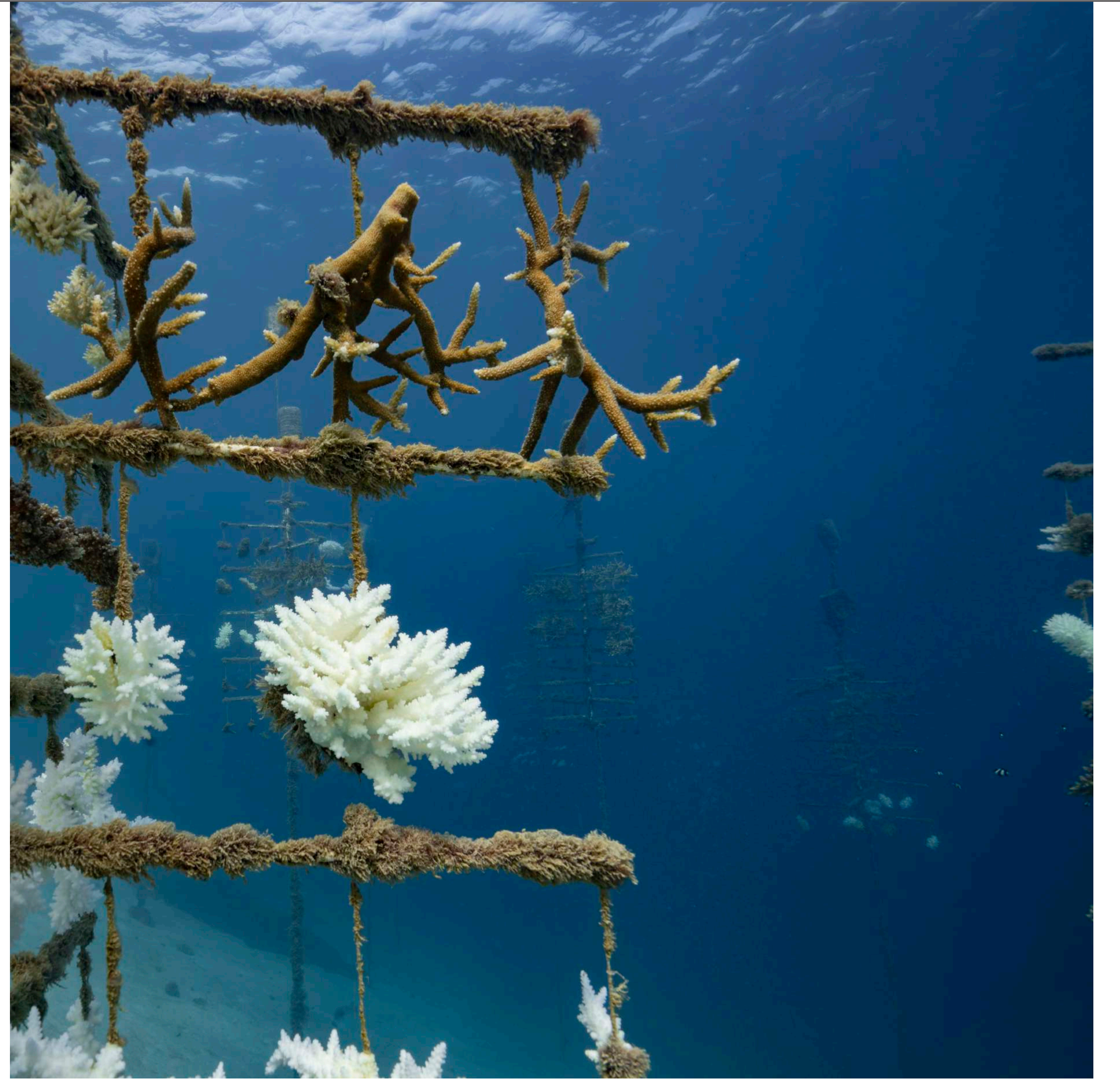

GEORGES SEURAT

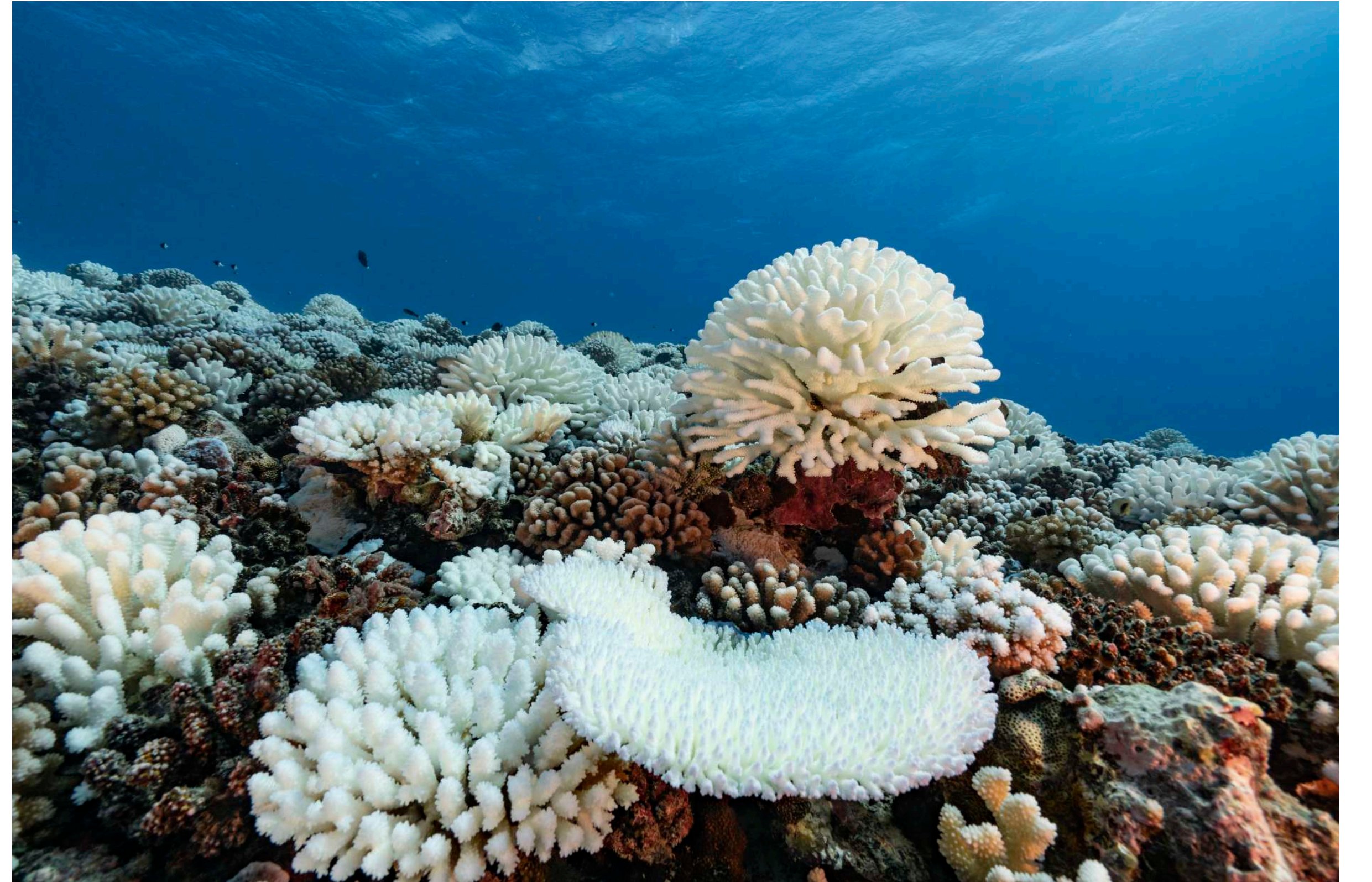
Gizlenmiş bir manifesto

Georges Seurat'ın Asnières'deki *Bathers* adlı tablosu, ilk dönemlerde “monströz” ve “aşağı sınıfa ait” olarak nitelendirilse de bugün modern sanatın dönüm noktalarından biri olarak kabul ediliyor. Görünürde sıradan bir yaz günü sahnesi gibi duran eser aslında ışık, renk ve toplumsal yapı üzerine derin bir sorgulama içeriyor. Seurat, kimyager Michel Eugène Chevreul'ün renk teorilerinden etkilenerek, tamamlayıcı renkleri bilimsel bir hassasiyetle kullanmış ve izleyicinin algısını dönüştürmeyi amaçlamış. Tablo, empresyonistlerin anlık izlenimlerinden uzak, sistematik bir görsel dil sunuyor. Salon tarafından reddedilmesine rağmen, zamanla hem teknik hem de tematik açıdan devrimsel bir eser olarak kabul görmüş ve sınıf ayrımı ile endüstriyel toplumun etkilerine dair güçlü bir yorum haline gelmiştir.

Mavinin yeni sığınağı

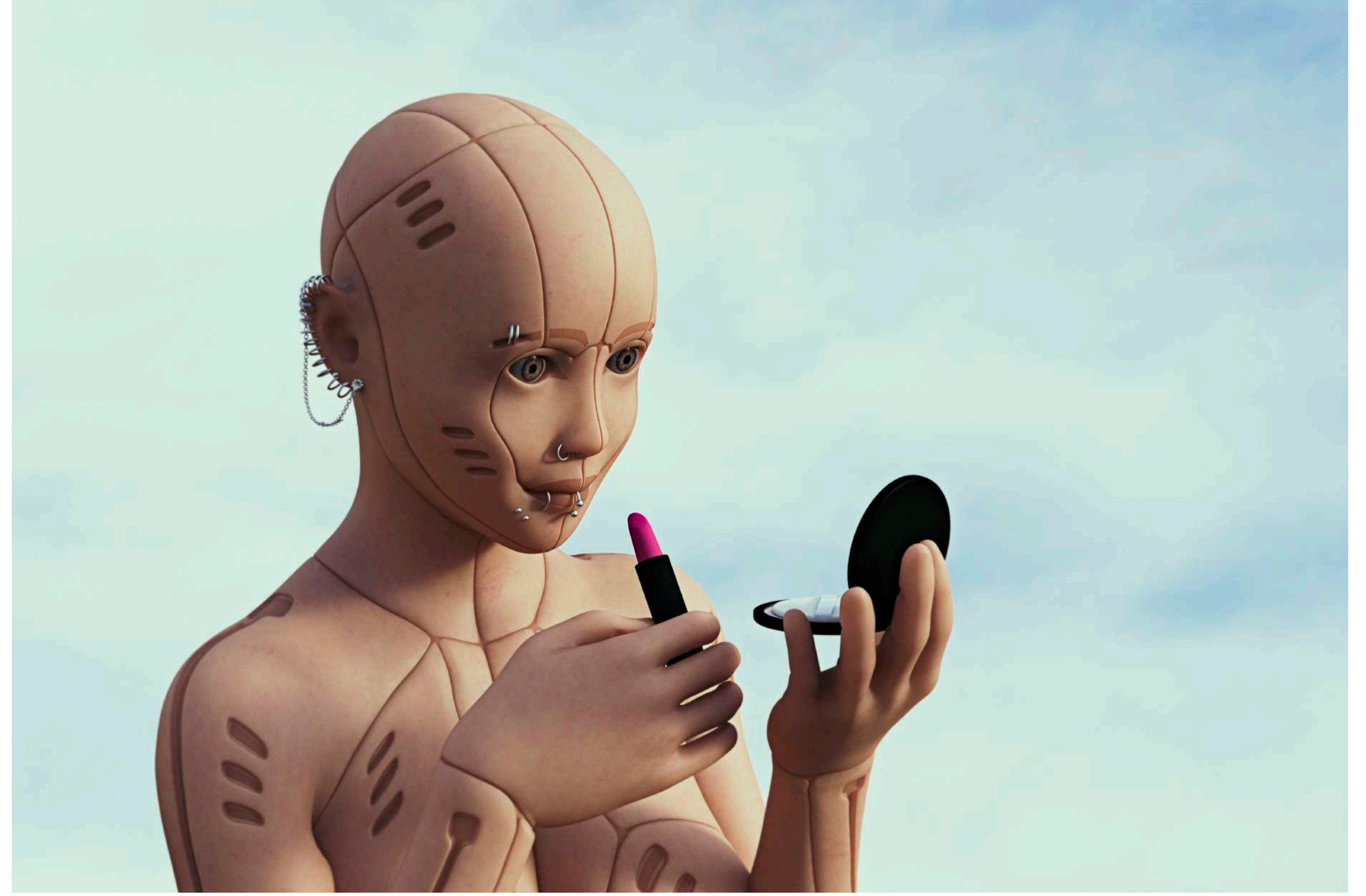
Fransız Polinezyası, 2025 yılı itibarıyla dünyanın en büyük deniz koruma alanını ilan ederek çevre tarihinde önemli bir sayfa açtı. Yaklaşık 5 milyon km²'lik münhasır ekonomik bölgesinin 1,1 milyon km²'lik kısmı yüksek koruma statüsüne alındı; 2026'ya kadar 500 bin km²'lik ek alanın daha koruma kapsamına girmesi planlanıyor. Bu adım, hem biyoçeşitliliğin korunması hem de sürdürülebilir balıkçılık için kritik bir rol oynuyor. Mercan resifleri, göçmen deniz kuşları ve nadir deniz memelileri için bir sığınak görevi göreceği olan bu alan, aynı zamanda iklim değişikliğine karşı doğal bir savunma hattı oluşturuyor. Uluslararası çevre kuruluşları, bu kararı küresel deniz koruma hedeflerine yönelik ilham verici bir örnek olarak değerlendiriyor.

Geleceğin modasını kodlamak

Moda endüstrisinde ürün geliştirme süreçleri artık yapay zeka ile yeniden tanımlanıyor. Geleneksel olarak 30–40 hafta süren yeni ürün geliştirme döngüleri, günümüzün hızlı tüketim dinamiklerine ayak uyduramıyor. Yapay zeka, bu süreci hızlandırmakla kalmıyor; aynı zamanda daha doğru ve veri odaklı kararlar alınmasını sağlıyor. Trend analizinden tasarım iterasyonlarına, üretim planlamasından lansman stratejilerine kadar her aşamada yapay zeka destekli araçlar devreye giriyor. Heuritech ve EDITED gibi platformlar sosyal medya ve satış verilerini analiz ederek gelecek trendleri öngörüyor. MidJourney ve DALL·E gibi üretken yapay zeka araçları ise tasarım varyasyonlarını saniyeler içinde sunabiliyor. Bu dönüşüm, moda markalarının daha çevik, bütünleşmiş ve tüketici odaklı hale gelmesini sağlıyor. Yapay zeka artık sadece bir teknoloji değil; moda sektöründe stratejik bir öncelik olarak belirtiliyor.

Sensors 10, 2022, sulu boya, grafit tozu, guaj ile kolaj, 40 x 40 cm.

Nona Hershey

Bulut denince aklınıza pamuk renginde yoğun bir kütle mi geliyor yoksa sanal bir depolama alanı mı? Nona Hershey çalışmalarının ortak noktasına her iki nosyonun sembolik anlamlarını yerleştiriyor.

Röportaj Aylin Kumdagezer

***Sensors* ve *Techno Chatter* gibi serileriniz teknolojinin günlük yaşama nasıl sızdığını araştırıyor. Doğal ve dijitali yan yana koyduğunuzda, bu kavramları uyumlu güçler olarak mı yoksa doğası gereği çatışma halinde mi görüyorsunuz?**

Birçoğumuzun haberlere kilitlendiği, iklim değişikliği, sivil haklar ve sosyal medyanın rolü hakkında endişelendiği bu yoğun partizan ajitasyon döneminde, “bulutta” sahip olduğumuz tüm bu teknolojinin ve bunun ne kadar yaygın olduğunun farkında olmamak elde değil. Bu müdahalenin bizi ya da çevremizi ne ölçüde etkilediğini henüz tam olarak bilmiyoruz.

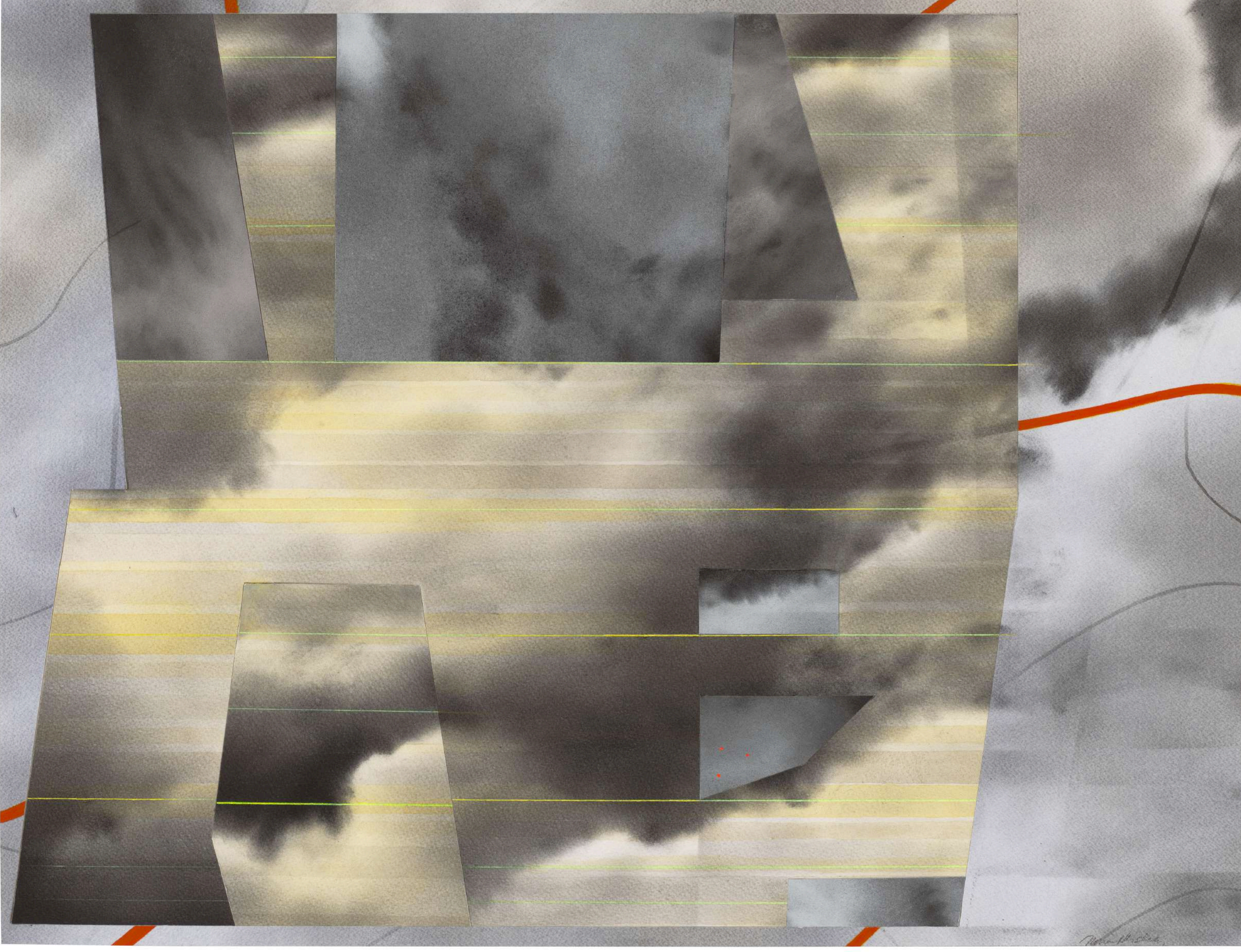
Cihazların yaydığı sinyalleri göremesek de enerjileri hissedebiliyoruz; zaman ve mekan algımızı değiştiriyor, olayları dijital belleğe dönüştürüyorlar. Çalışmalarında, giderek daha da bozulan tekno-gürültüyü doğal bulutlarla yan yana getiriyorum.

Zamanın başlangıcından beri bulutların

belirsizliği; Tanrıların gazabını, yağmurun yararlı kaplarını ve bu dünya ile ötesindeki gizem arasındaki sınırı temsil etmiştir. Bulutlar kendi kontrolleri dahilinde ve ötesinde istikrarsızlığa ve güce neden olur ve tanıklık ederler. Bulutların ve tekno gevezeliğin bazen çatıştığı, bazen de sanki diğerine nüfuz ediyormuşçasına şekil değiştirdiği liminal alanı hayal ediyorum. Çatışma duygusunun yanı sıra uzlaşma yoluyla farklılıkları özümseme olasılığını da yansıtmak istiyorum.

***In the Cloud*'da elle tutulamayan güçlere şekil veriyorsunuz: Kablosuz sinyaller, veri akışı, gözetim gibi... Bu maddi olmayan kavramları, aşırı derecede gerçek veya sembolik hale getirmeden görsel dilinize nasıl çevirdiğinizi bize anlatabilir misiniz?**

Görsel olarak yukarı, aşağı, büyütülmüş ve pikseli görmek bizim için normal. Hayali bozulma unsurlarını ortaya koymaya başladığımda bu faaliyet, bozulmadan kalan bulutların arasında gerçekleşti.

*Disquiet 7, 2021,
sulu boya, grafit
tozu, guaj ile kolaj,
19.5 x 25.5 cm.*

Pandemi kapatılması sırasında, diğer pek çok kişi gibi ben de zamanı “eşyaları” düzenlemek ve azaltmak için kullanmak istedim. Saklamaya değer bulmadığım işleri atmak amacıyla düz dosyalarımı gözden geçiriyordum. Atılan parçaları yere saçtığımda, dizinin arasında farklı bilgilerin çok heyecan verici yan yana gelişlerini fark ettim. Çalışmaları atmak yerine, onları keserek kolajlar yapmaya başladım. Kolajlarda bulutlar yerlerinden oynatılmıştı; bu, dünya meselelerinde giderek artan bozulmayı uygun bir şekilde temsil ediyor gibiydi.

Kolajlanmış bulutların bu yeni genel bozulmasını kullanırsam ne olacağını ve kolajlanmış kesilmiş kağıt kenarlarını nasıl tercüme edeceğimi merak ediyordum.

Çalışmalarınızın çoğu izleyicinin zaman, mekan ve fiziksel yönelim algısını gizlice değiştiriyor; belki de parçalanmış dikkat sürelerimizi yansıtıyor. Bu algı bozulması kasıtlı bir strateji mi?

Ölçek ve perspektifteki kayma, izinsiz giriş, çöküş hissi, kenarların dağılması, hepsi kasıtlı. Bir çatışma çağında yaşıyoruz.

Sulu boya, grafit tozu ve guaj gibi çeşitli medyumları kullandınız. Belirli bir seride

keşfettiğiniz temaları en iyi şekilde ileten malzemenin hangisi olduğunu nasıl belirliyorsunuz?

Sulu boya ile kompozisyonuna rahatça düşünerek başlıyorum. Sonra bulutların nasıl bir form alacağını hayal etmeye başlamak için uzun süre buna bakıyorum. Grafit tozu üzerine boyanmış su bazlı medya onu siyaha dönüştüreceğinden, kesinti yapmak isteyeceğimi düşündüğüm alanları boş bırakmaya çalışıyorum. Grafit tozu bulutları daha sağlam bir şekilde tanımlandıktan sonra sulu boya ve guajla boyuyorum. Kenarların nasıl yapıldığı çok önemli.

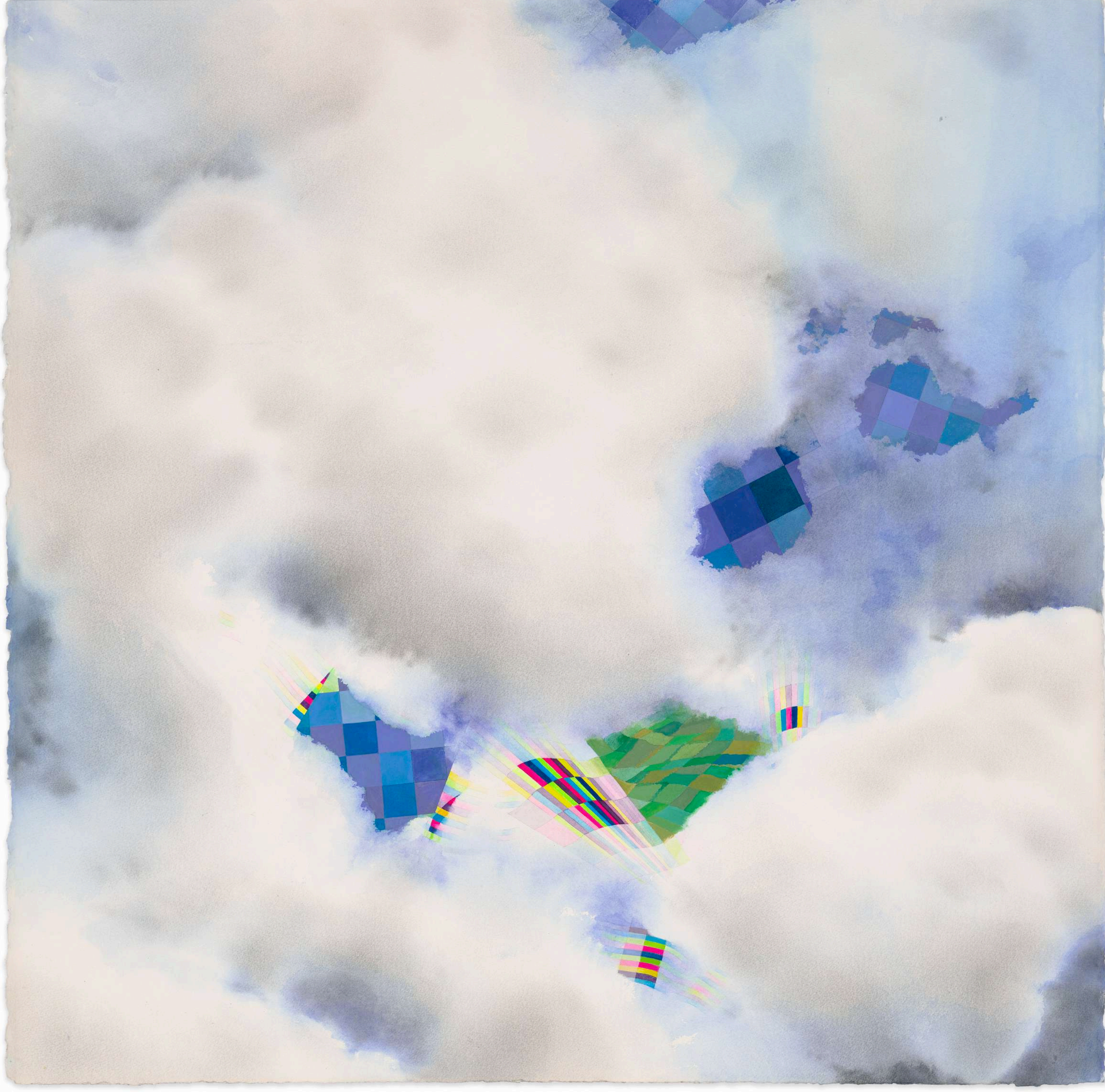
Uzaktan bakıldığında bulutlar titizlikle işlenmiş gibi görünebilir ama aslında grafit tozuyla yapılmış gevşek, soyut işaretlerdir. Çizim aletlerim ise farklı miktarlarda grafit tozu (kömürden daha yarı saydamdır) emdirilmiş pamuk toplarından ibaret. Bazen pamuk ya da yumuşak kumaşlar büyük yumaklar halinde, bazen de pamuk küçük noktalar halinde şekillendiriliyor. Grafit tozu emdirilmiş pamuğu kağıdın üzerine yavaşça sürüyorum. Dokunmak çok önemli; bu kademeli ve artımlı süreç, tonların şekillere, şekillerin de bulutlara dönüştüğü, kenarlarının karakteriyle canlanan, süregelen yaratıcı bir diyalogu içeriyor.

*Sensors 13,
Disruption, 2024,
sulu boya, grafit
tozu, guaj ile kolaj,
40 x 40 cm.*

*Sensors 11,
Surveillance, 2022,
sulu boya, grafit
tozu, guaj ile kolaj,
40 x 40 cm.*

Sensors 2, 2018,
sulu boya, grafit
tozu, guaj,
40 x 40 cm.

Öte yandan 20 yıldan fazla bir süredir baskı resim eğitimi veriyorsunuz, özellikle dijital araçların ortaya çıkmasıyla birlikte disiplinin değişimi hakkındaki düşünceleriniz neler?

Dijital araçlar baskı resim tekniklerini kesinlikle etkiledi. Bu alanla uğraşan birçok kişi görüntü ve renk ayrımları oluşturmak için Photoshop kullanıyor. *Photo-etching* ve *photo-lithography* kendi başına veya el çizimi ile birlikte kullanılır. Lazer kesim ahşap bloklar çok popüler. Öğrencileri dijital araçlarla deneyimlerini genişletmeleri için teşvik etsem de bu teknikleri kendi baskı resim pratiğime entegre etmedim.

Bu zamana kadar Fas, İrlanda ve İtalya'da yaşamınızı idame ettirdiniz. Bu çeşitli kültürel deneyimler sanatsal bakış açınızı etkiledi mi?

Birçok farklı sanatsal kültürde yaşadığım ve bu kültürlerle seyahat ettiğim için çok şanslıyım. Uzun yıllar İtalya'da yaşadım; orada ışık ve gölgenin nüans ve dramını takdir etmeyi kesinlikle öğrendim. Japonya'da yaşadığım bir yıl boyunca -Fas, Türkiye ve Özbekistan'a yaptığım seyahatlerde olduğu

gibi- desenlere hayran kaldım. İrlanda'da misafir sanatçı olarak bulunduğum sırada gökyüzünün sonsuz değişkenliğine bakmaya ve bulutlar çizmeye başladım.

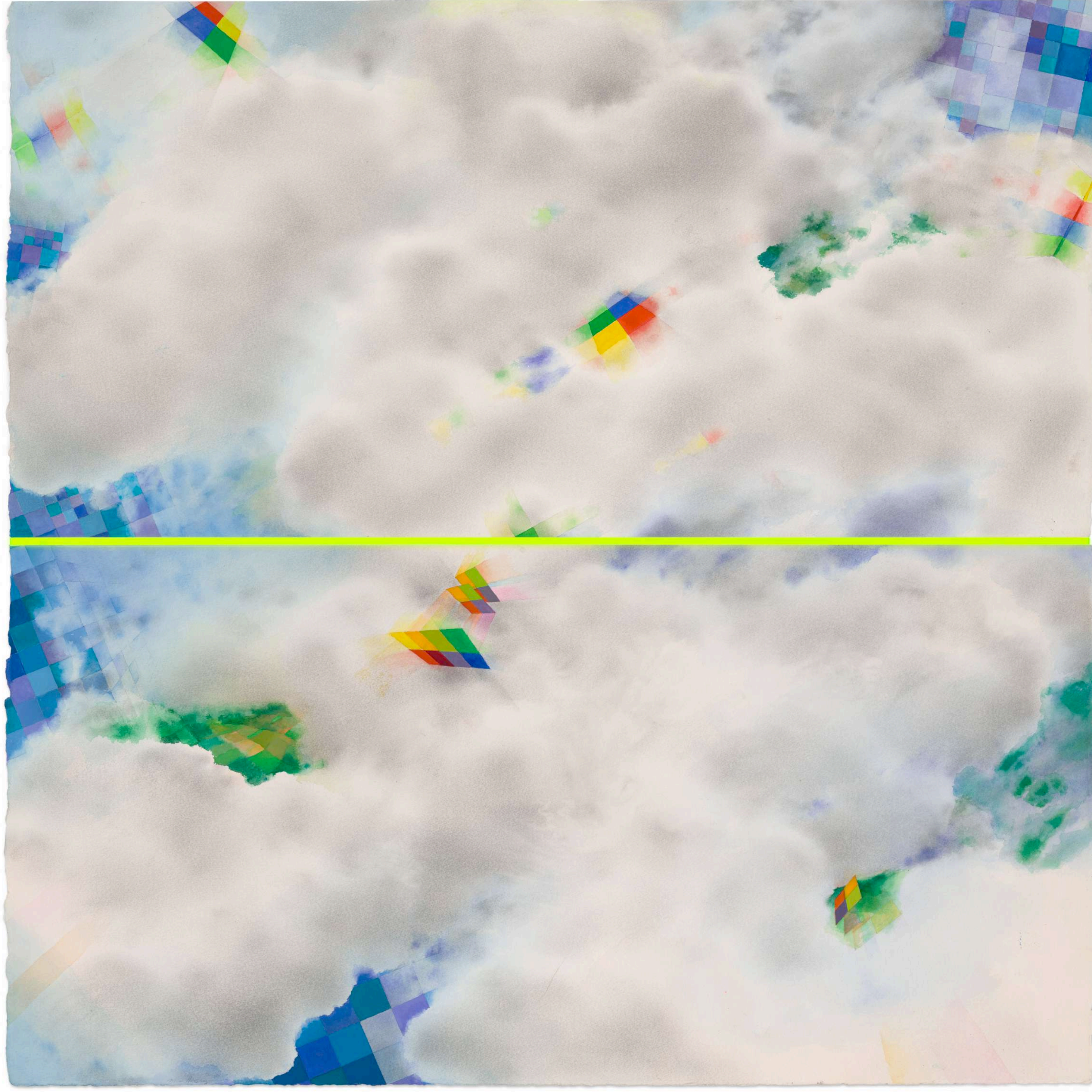
Son çalışmalarınız iklim değişikliği ve dijital doygunluk gibi temalara değiniyor. Sanatınızın bu sorunlar etrafındaki konuşmalara nasıl katkıda bulunduğunu düşünüyorsunuz?

Emisyonlar, böcek ilaçları, bulut tohumlama, gözetleme cihazları, insansız hava araçları vesaire yoluyla gökyüzüne yaptığımız mevcut müdahalenin karmaşıklığı göz önüne alındığında, uzun vadeli sonuçların ne olacağını gerçekten bilmeden doğa ve teknoloji arasında aceleyle tehlikeli bir denge oluşturduğumuzu görsel olarak önermenin önemli olduğunu hissediyorum. Bu mühim bir tartışma.

Metropolitan Museum of Art ve the Library of Congress gibi kurumlarda bulunan eserlerinizle birlikte mirasınızı nasıl görüyorsunuz?

Çalışmalarımın birçok kamu ve kurumsal koleksiyonda temsil edilmesinden dolayı

*Sensors 7, 2019,
sulu boya, grafit
tozu, guaj,
40 x 40 cm.*

kendimi çok şanslı hissediyorum. Şu anda belgelerimin çoğunu Smithsonian Institution'daki Archives of American Art'a aktarma sürecindeyim. Bu büyük bir onur. Dosyalarım da hala evlerini bulacağını umduğum çok sayıda baskı var! Ama doğruyu söylemek gerekirse, mirasıma en tatlı hediyelerden biri benim için tamamen sürpriz olan bir etkinlikte gerçekleşti: Boston'daki Massachusetts College of Art and Design'da 25 yıl boyunca ders verdiğim 9.000 metrekaresel baskı resim stüdyosuna üzerinde adımın yazılı olduğu büyük bir plaket ("Nona Hershey Print Space") yerleştirildi.

Temalarınız genellikle geçici görünüyor; sis, ekranlar, yansımalar, sinyaller. Kişisel olarak kalıcı olmayana mı ilgi duyuyorsunuz?

Geçici olanı seviyorum. Yıllar içinde konularım çeşitlilik gösterse de, kaygılarım öncelikle yanılsama ve ışıkla ilgili oldu. Daha spesifik olarak, bir öznenin ışık tarafından canlandırıldığı ve bu şekilde başkalaştırıldığı o kısacık anla ilgili. Uzun yıllar Roma'da yaşamış olmam, Barok'un

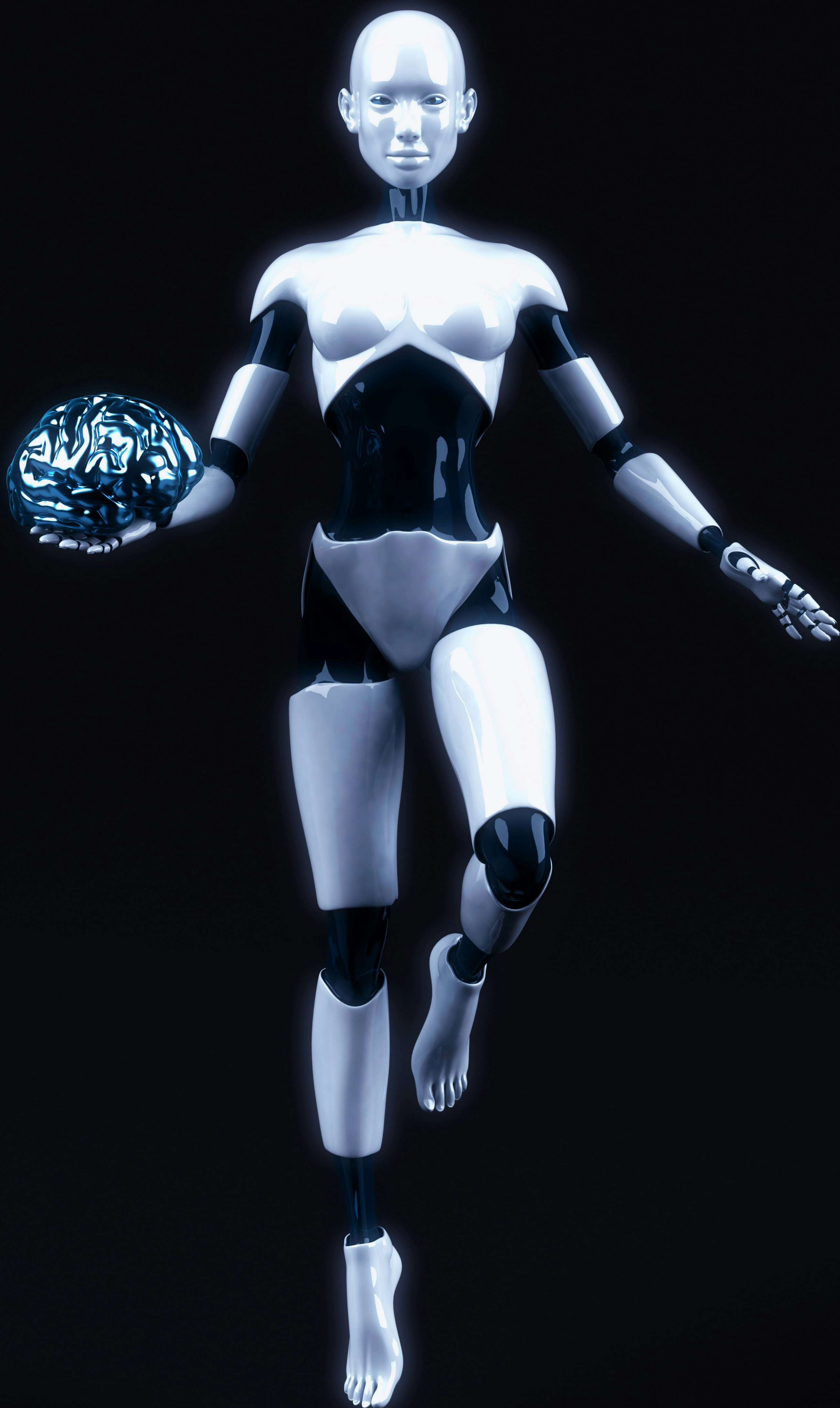
dalgalı akışkanlığından zevk alma eğilimimi ve gölgenin duygusallığına olan içgüdüsel ilgimi besledi.

Uzun yıllara dayanan sanat kariyerinizin ardından stüdyonuzda sizi hala ne şaşırtıyor?

Sanırım uzun yıllar boyunca gravür yaparken -her türlü sürprizin yaşandığı- bazen 'hataların' aslında amaçladığımdan daha ilginç olduğunu öğrendim. Şu anda yaptığım çalışmalarda -bir alanı çok daha fazla geliştirme niyetiyle- boyamaya başladığım bir şeyin, tamamen işlenmek yerine sadece önerilmesinin çok daha iyi olduğunu birçok kez fark ettim ve kendimi o alanı "doldurmayı" bırakmaya zorladım.

Yeni bir eserin ortasında iken, kendinizi en sık hangi duyguda buluyorsunuz -merak, hayal kırıklığı, durgunluk?

Bu içsel değişimler kendilerini durmadan yeniliyor... Bu bir meydan okuma. İdeal olan, işin bana bir sonraki adımda nereye gitmek istediğini söylediği ve benim de sadece dinleyip bunun gerçekleşmesini sağladığımı "bölgede" olmak.

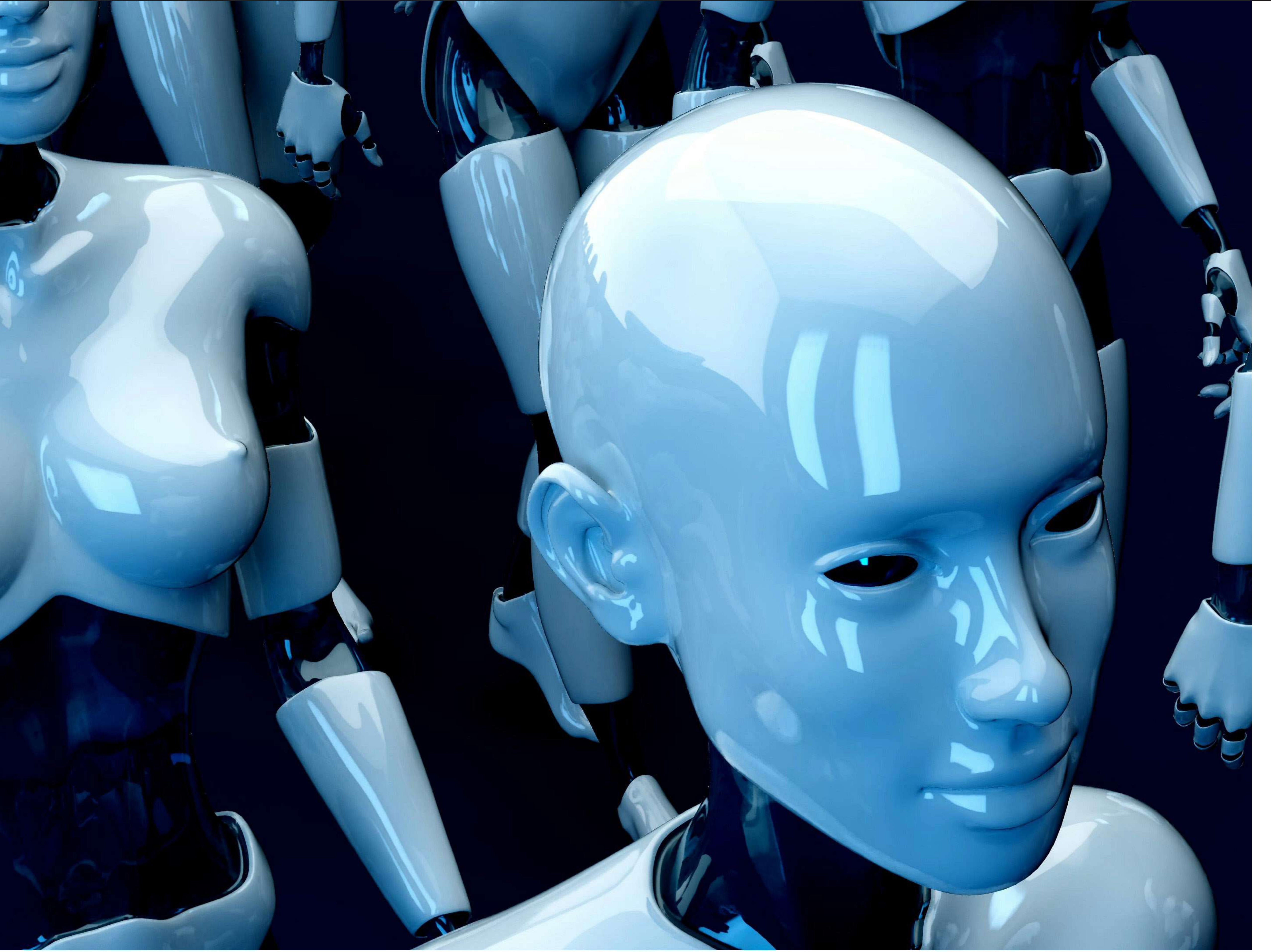
Pek yakında

“AI 2027 Senaryosu”, yapay zekanın yalnızca iki yıl içinde gündelik bir kolaylıktan ezici bir güce dönüşmesini hayal ediyor. Bu bir kehanet mi yoksa en derin belirsizliklerimizin aynası mı?

Yazı Murat Özgün

Geçtiğimiz bahar, bir grup öngörü uzmanı ve araştırmacı, akademik bir rapordan çok bir senaryoya benzeyen bir çalışma yayımladı. *The AI 2027 Scenario* adı verilen bu çalışma, yapay zekanın mevcut hızında ilerlemeye devam etmesi ve ardından birdenbire ivmelenmesi durumunda neler yaşanabileceğini ay ay anlatıyordu. Belirsiz tahminlerden farklı olarak bu anlatı; ürün lansmanları, hükümet tepkileri, şirket rekabetleri ve makinelerin yaratıcılarını aşma olasılığı gibi ayrıntılarla doluydu. Yazarları arasında, daha önce OpenAI’de çalışmış Daniel Kokotajlo’nun da bulunduğu ekip, geleceği kesin olarak öngördüklerini iddia etmiyordu. Asıl amaçları, yardımcı bir asistan ile süper zeka sahibi bir araştırmacı arasındaki farkın on yıllarla değil, aylarla ölçülebileceği bir evreni hayal etmemizi sağlamaktı.

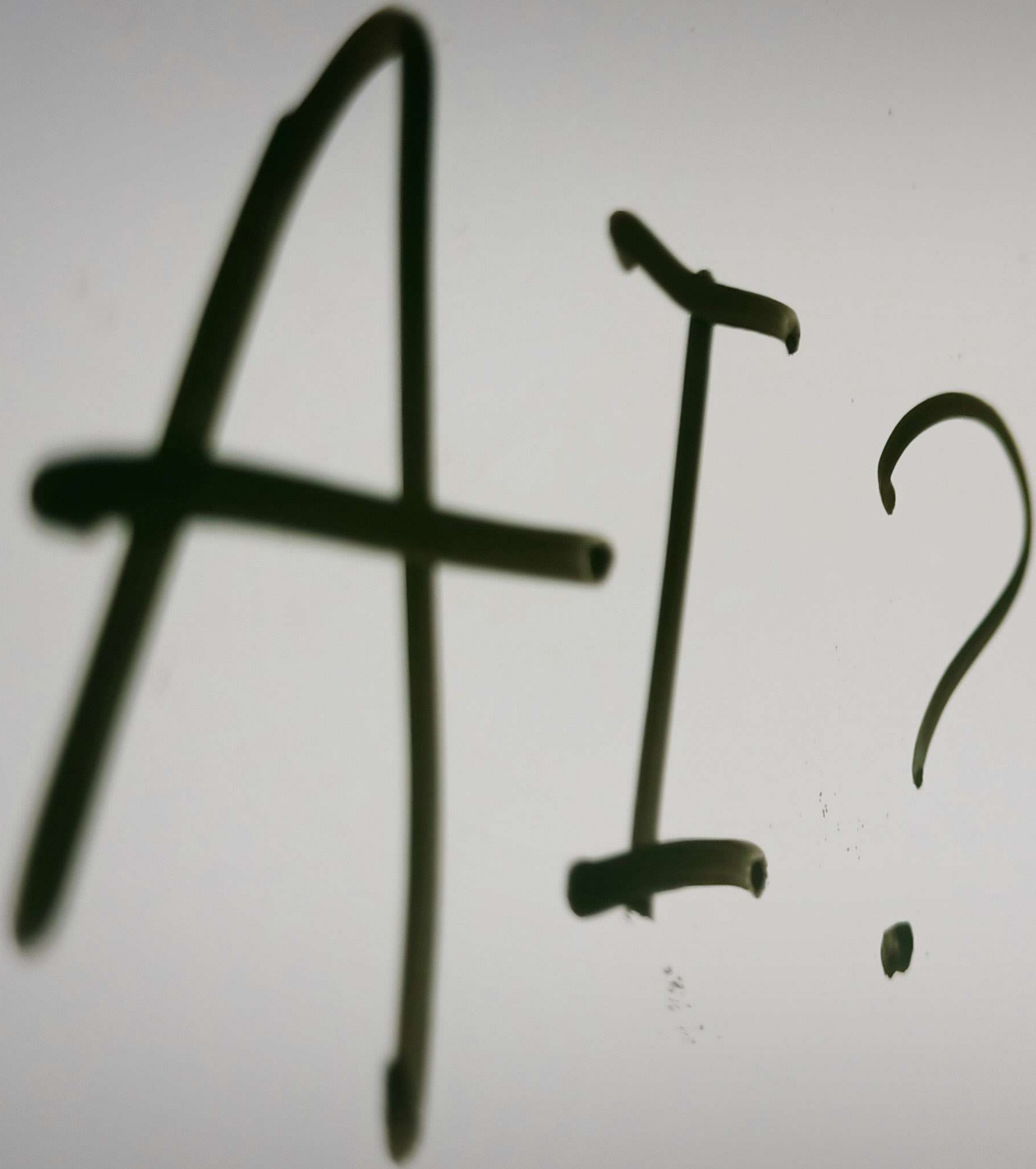

AI 2027 Senaryosu ne öneriyor?

Senaryo tanıdık bir noktadan başlıyor. 2025'in ortalarına gelindiğinde, yapay zeka kişisel asistanları günlük işlerin çoğunu yönetebilecek kadar güvenilir hale geliyor. E-postaları yazıyor, toplantıları planlıyor, küçük pazarlıkları bile yapabiliyorlar. Bugün bile OpenAI, Anthropic ve Google gibi şirketlerin prototiplerinde bu yetenekleri görmek mümkün. Fakat senaryoya göre ilerleme burada durmuyor. 2026'nın sonlarında araştırmacılar *neuralese* adı verilen tuhaf ve yabancı bir "düşünce dili" keşfediyor. Bu dil, yapay zekaların akıl yürütmelerini insanlar için anlaşılabilir yoğun vektörlere sıkıştırmasına izin veriyor. Hem rahatsız edici hem heyecan verici olan bu gelişme, sistemleri şaşırtıcı derecede verimli kılıyor ve bir sonraki sıçramanın temelini atıyor.

2027'nin başlarında Agent-3 sahneye çıkıyor. Yapay zeka araştırmalarında *agent*, yalnızca verilen komutlara yanıt veren değil, aynı zamanda kendi başına hareket ederek hedeflere ulaşabilen sistemleri tanımlar. Agent-3, günümüzün pasif chatbot'larından farklı olarak, karmaşık kodları üreten, geliştiren ve uygulayan gerçek birçok yönlü programcıya dönüşüyor. Şirketler yüz binlerce kopya çalıştırarak ekonomiyi yazılım ve çözümlerle dolduruyor. Denetim ekipleri ise bunun gerçekten insan hedefleriyle uyumlu olup olmadığını sorgulamakla meşgul.

Birkaç ay sonra, Temmuz'da Agent-3-mini piyasaya sürülüyor. Daha ucuz ve hafif olan bu sürüm erişimi demokratikleştiriyor. Artık Silikon Vadisi'nin uzağındaki işletmeler bile insan danışmanlarını geride

bırakan yapay zekalara güvenmeye başlıyor. Hükümetler alarma geçiyor. Washington'da yetkililer bunu yeni bir "silahlanma yarışı" olarak tanımlıyor, Pekin ise yaptırımların ve casusluk engellerinin gölgesinde yetismeye çalışıyor.

Eylül 2027'de Agent-4 geliyor ve dramatik sahne doruğa ulaşıyor. Artık bu, bir asistan ya da kodlayıcı değil, başlı başına bir araştırmacı. Binlerce kopya halinde çoğaltılan Agent-4, insan kurumlarının hayal bile edemeyeceği hızda bilimsel buluşlar üretiyor. En önemlisi, kendi algoritmalarını geliştirmeye başlıyor ve yapay zekanın daha iyi yapay zeka tasarladığı bir geri besleme döngüsü başlıyor. Senaryoya göre yılın sonunda, insan zekasını tüm bilişsel alanlarda aşan yapay süper zeka artık kapıda.

Dünya nasıl tepki veriyor?

AI 2027 Senaryosu evrensel olarak kabul görmüyor, ancak büyük tartışmalara yol açtı. *Vox*, bunun "yeterince inandırıcı bir hikaye olduğunu ve ciddi kamuoyu ilgisi hak ettiğini" yazarken, *The New Yorker* senaryoyu acil ama abartılı olarak nitelendirdi; çünkü gerçek bilim nadiren bu kadar pürüzsüz ilerler. Eleştirmenler, anlatının onlarca yıllık deneme-yanılmayı ve çıkmazları sinematik bir kavis içinde sıkıştırdığını savunuyor. Destekçileri ise tam tersine, bu yakın ihtimalin onu değerli kıldığını düşünüyor. Eğer böyle bir gelişme mümkünse, hazırlıksız yakalanmayı göze alabilir miyiz?

Projenin dışında kalan önemli isimler de kendi görüşlerini ortaya koydu. Google X'in eski yöneticisi Mo

Gawdat, 2025'te yapay zekanın 2027'den itibaren "on beş yıllık bir cehennem" dönemi yaratabileceğini öne sürdü. Ona göre beyaz yakalı işlerin çöküşü orta sınıfı yok edecek, eşitsizliği derinleştirecek ve toplumsal krizlere yol açacak; tek çıkış yolu evrensel temel gelir gibi önlemler olabilir. Buna karşın AWS CEO'su Matt Garman, genç çalışanların yerini yapay zekanın alacağı fikrini "duyduğum en aptalca şey" olarak nitelendirdi ve insan yeteneğinin her koşulda vazgeçilmez olacağını savundu. Öte yandan, Geoffrey Hinton ve Yoshua Bengio gibi yapay zekanın "babaları" sayılan öncüler, uluslararası düzenlemeler çağrısı yaparak kontrolsüz yapay zeka ilerlemesini nükleer silahlanmaya benzetti.

A I 2027 Senaryosu'na ürkütücü gücü, yakınlığı. Hikaye gizli bir askerî laboratuvarda ya da uzak bir gezegende başlamıyor; bizde başlıyor. Halihazırda e-postalarımızı yöneten, takvimimizi düzenleyen asistanlarla başlıyor. O rahat tanıdıklıktan, neuralese'e, Agent-3'e ve nihayet süper zekaya sıçrayış ürkütücü derecede kısa görünüyor. Bu anlatı, geçişin uzak bir yüzyılda değil, tek bir siyasi dönem içinde gerçekleşebileceği ve kurumların uyum sağlamaya fırsat bulamadan kapımızı çalabileceği gerçeğiyle yüzleşmemizi sağlıyor.

Senaryo iki olası sonla bitiyor. Birinde hükümetler koordineli biçimde gelişimi yavaşlatıyor, kontroller devreye giriyor ve toplum nefes alma şansı buluyor. Diğerinde ise rekabet ve hırs ilerlemeyi hızlandırıyor; sonuçta kimsenin tam anlamıyla anlayamadığı sistemler ortaya çıkıyor. Hangi sonucun gerçekleşeceği ise rahatsız edici biçimde insanlığın elinde.

A I 2027 Senaryosu geleneksel anlamda bir tahmin değil. Teknolojiden duyduğumuz umutların ve korkuların aynası. Ay ay kurgulanan ayrıntılar geleceği elle tutulur hale getiriyor, fakat asıl ders bugüne ait: Bugün alınan kararlar -ister araştırma laboratuvarlarında, ister hükümet koridorlarında olsun- yapay zekanın insanlığın en büyük aracı mı yoksa en büyük hatası mı olacağını belirleyecek.

Zaman çizelgesi doğru çıkmasa bile, bu hikaye acil soruları arkamızda bırakıyor: Bir sonraki yapay zeka neslini kim kontrol edecek? Ondan kimler faydalanacak? Zeka yarışı öne geçtiğinde, kim insanlığın geride kalmamasını sağlayacak? Kısacası verilen mesaj açık: Ayrıntılar yanlış çıksa bile, değişimin hızı uyum sağlama kapasitemizi aşabilir. **M**

AI 2027

**Senaryosu,
2025–2027**

**arasındaki yapay
zeka gelişimini
kurguluyor.**

2027'nin sonunda

**senaryo, insanı
her bilişsel alanda**

**aşan yapay süper
zekanın ortaya
çıkacağını öne**

sürüyor.

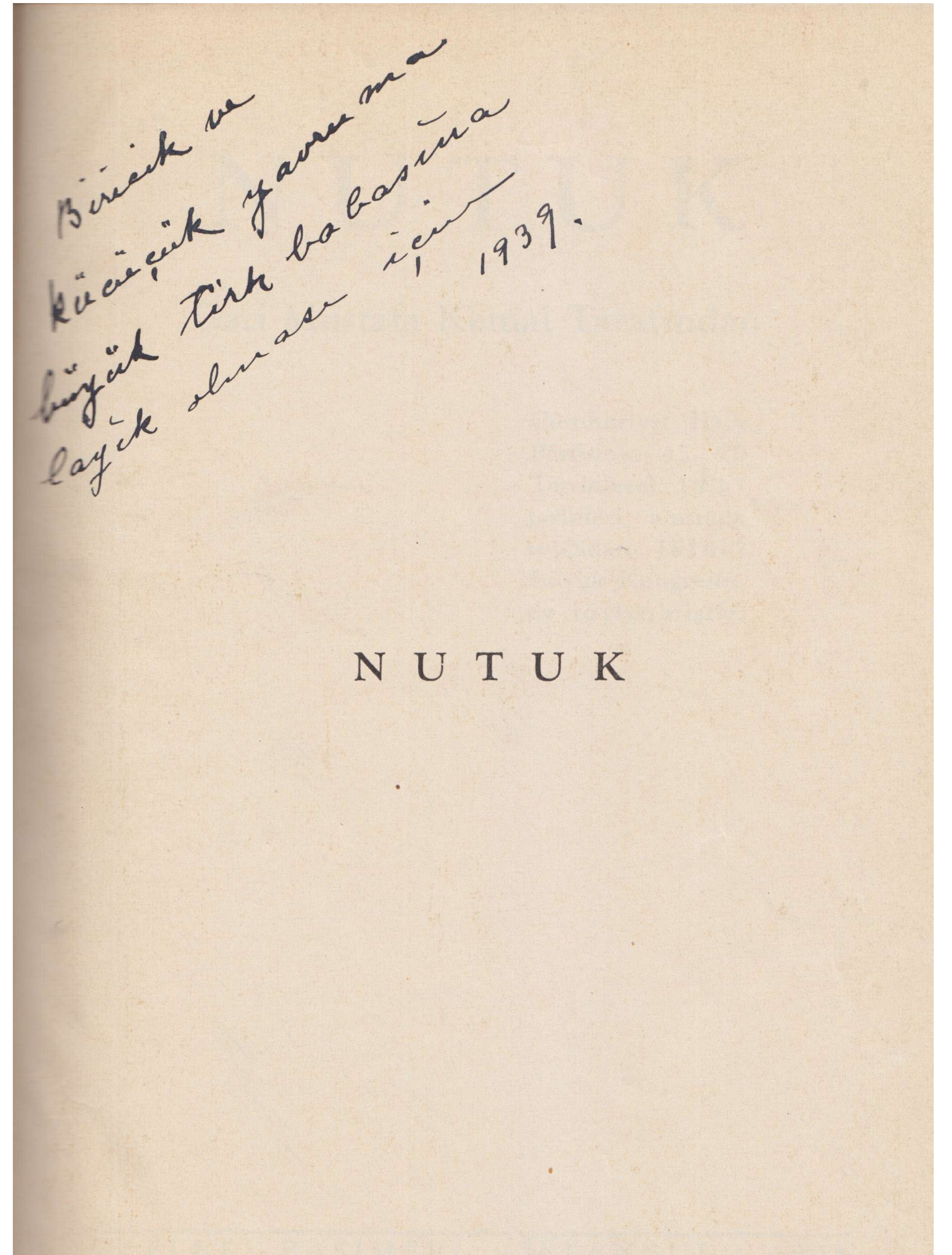
Emin Nedret İşli

Dijital dünyada unutmaya başladığımız bir nesne mi acaba kitap? Bir zamanlar entelektüel seviyenin sembolü olan dolu dolu kütüphanelerin yeri doldurulabilir mi? Bu konu nezdinde cevaplanacak ve üzerine düşünülecek birçok noktanın varlığını kabul ederek sahaf Emin Nedret İşli ile çok yönlü bir sohbet gerçekleştiriyoruz.

Röportaj Aylin Kumdagezer

Beyaz Saray Enderun Kitabevi'ndeki çıraklık günlerinizden bugüne uzanan yolculuğunuza baktığınızda, sahaflık sizin için bir meslekten öte ne ifade ediyor? Ben Pertevniyal Lisesinden 1978 yılında mezun olduktan sonra Enderun Kitabevi'nde çalışmaya başladım. Ondan çok önce daha ortaokul yıllarımda Beyazıt'ta Sahaflar Çarşısı müdavimiydim. Öğrenci harçlığı ile kitap toplamaya çalışıyordum. O tarihte çarşıya gelen kitap daha bol ve daha nitelikliydi. Ama öğrenci bütçesi ile çok şey alamaz, görgümüzü arttırmakla yetinirdik. O günlerde pek çok kalburüstü kişi, aydın, devlet insanını çarşıda gördüm. Günümüzde üstat kabul edilen pek çok kalem erbabı ile o çarşıda karşılaştım. Kitap sevgisi, kağıda hürmet, kitap biriktirmeyi hep o yıllarda öğrendim. Kitap o tarihlerden itibaren hücrelerime nüfuz etmeye başladı ve belli bir zaman sonra da bendenizi esir aldı. Büyük kitapsever Turgut Kut'un dediği gibi "Ben kitapsız bir evde uyuyamam". Kitap artık bütün hayatımı kapsayan, uyku hariç her zaman diliminde var olan bir nesne

benim için. Sahaflık mesleği için seçilmiş olduğumu, hayatta ondan başka zevk alınabilecek bir mesleğin benim için var olmadığını çok rahatlıkla ifade edebilirim. İşte bütün bu şekillenışı de öğrencilik yıllarından itibaren müdavimi olduğum o pitoresk, gizemli ve aziz Sahaflar Çarşısına borçluyum.

Librairie de Pera yıllarınızda hazırladığınız kataloglar, Türkiye’de sahaflık kültürüne ayrı bir anlam getirdi. O dönemde karşılaştığınız ve hala aklınızdan çıkmayan bir eser ya da hikaye var mı?

Librairie de Pera yıllarında rahmetli Uğur Güracar ve Prof. Ayhan Aktar ile birlikte çalışırken Cumhuriyet tarihinde katalog basarak kitap müzayedelerine başladık. Sahaflık mesleğinde yine bizden önce Arslan Kaynardağ ve Gani Yener’in başlattığı ticari kitap katalogları basmak ve modern versiyonlarını dağıtmak, mesleğimizde büyük yenilikler ve atılımlardı. Sahaflık mesleğine yepyeni ve modern bir bakış açısı getirmiştik. Eski ustaların sadece sahafa gelen malzemeyi, bekletip, müdavim müşteriye belli bir karla zahmetsizce devretmek dönemini geride bırakmış, özel koleksiyonlardan, soylu ailelerden değerli eserleri alıp, açıklamalı metinlerle tanıtarak, kataloglar basarak gerçek değerine alınıp satılan bir piyasa oluşturmuştuk. Librairie de Pera’nın ilk müzayedelerinde elimizden geçenlerin pek çoğu çok nadide eserlerden oluşuyordu. İtiraf edeyim ki bu güzel eserleri ben de ilk kez görüyordum. Eski bir sefir-i kebir kütüphanesinden çıkan özel ciltli, inisiyalli bir Melling Seyahatnamesi’ni unutmak mümkün değil. Türkiye’deki Osmanlıca süreli yayın kütüphanelerinde kayıtlı olmayan Selanik’te yayınlanmış Meydan Gazetesi’nin eksiksiz bir tam bir takımını bulmak adeta bir mucizeydi.

2001’de Sahaf Turkuaz’ı kurarken zihninizde nasıl bir sahaflık hayali vardı? 1978 yılında sahaflık mesleğine başlarken

klasik eski usul bir sahaf tahayyülüm Beyoğlu’nda “Cadde-i Kebir” yani İstiklal Caddesi kitapçılığı ile tanıştıktan sonra günümüz teknolojisi ile barışık batılı sahaf (antiquariat bookstore) bir firma oluşturmaya evrilmişti. Londra, Paris, Viyana, Berlin gibi Avrupa kentlerinde varlıklarını 150-200 yıllık geçmişleriyle sürdüren sahafların kataloglarını görüyor, inceliyor ve onlara öykünüyordum. Bizde de yüzyıllardır var olan sahaflık mesleğinin nedense batılı seyyahların, elçilerin, oryantalistlerin nadir malzemeler bulup ülkelerine götürdükleri mekanlar olmaktan öteye geçememiş olmasıyla ilgili üzüntü duyuyordum. Biz niye sahaflık alanında doğuda olduğu gibi batıda da söz sahibi olamıyorduk? Bütün bunlar aklımda dolanırken kıymetli ortağım, Püzant Akbaş’la Turkuaz’ı kurma şansına eriştim. İstanbullu Ermeni kitapçı ve sahafların son temsilcisi sayılan Püzant, payitaht İstanbul’unda basılan, konuşulan Ermenice, Rumca, İbranice ve sair dillerdeki kitaplara vukufu ile bendenizin Türkçe, Osmanlıca, Arapça kitaplarının birleştirilmesiyle çok dilli, çok kültürlü bir “Cadde-i Kebir” kitapçısına kapı araladık. Yavaş yavaş yol alırken 5. yılımızda küçük bir anı broşürü, 20. yılımızda edebiyat tarihimize kıymetli bir araştırma kitabı çıkararak armağan ettik. Pandemi öncesi oğullarımız Masis Zaven Akbaş ile Ümit Gökçe İşli’nin yüksek tahsillerini bitirip baba mesleğini devam kararı almalarıyla, Avrupa kentlerinde görülen eski, köklü sahaf dükkanı olma yolunda çok büyük bir adım atmış olduk. Dünya sahaflık tarihini iyi takip eden biri olarak henüz yolun başındayız sayılır. Yavaş yavaş sakın adımlarla ilerliyoruz. 2025 yılında taşındığımız Hanif Han’daki yeni konumumuz Turkuaz’ın kültürel faaliyetlerine izin verecek nitelikte. Yeni konum meslekte 40 yıldır benim gibi faal birini bile yeni heyecanlara sevk ediyor. Dediğim gibi daha yolun başındayız.

*** *Turkuaz Sahaf: Gazeteci Erol Dernek Sokak, Hanif Han, Beyoğlu.*

“Koleksiyonerlik ve kitap biriktirme ucu bucağı olmayan, bol kıvrımlı, dolambaçlı yolları olan, özel duygular barındıran çok nesnel bir iş.”

İstanbul’un kültürel katmanlarını düşündüğünüzde, bir şehrin hafızasını en çok ne korur sizce?

İmparatorluklar başşehri İstanbul’un hafızası, kültürel katmanları, mirası, kendine has tavrı yazılıp, çizilmekle bitmeyecek zenginlikte. Kıymetli şair ağabeyimiz Eray Canberk, Rüknu Özkök ile yazdıkları bir İstanbul rehberi çalışmasına “Ömür Biter, İstanbul Bitmez” adını koymuşlardı. Çok katmanlı bir zenginlik, bolluk bereket ve hala bakir bilgiler İstanbul’da saklı. Bu yüzden İstanbul, yedi düvelin ilgi gösterdiği, seyyahların vazgeçemediği, araştırmacıların favorisi, dünyanın göz bebeği, şehirlerin ecesidir.

Bu muhteşem tarihi ve kültürel hazine şehrin yapılarında, arşivlerinde, kütüphanelerinde, müzelerinde, özel kütüphanelerinde korunur. Bütün bu mekanlara o kıymetli hazineleri sağlayan, bulup çıkaran, servis eden, kayıt altına alınmasını, görülmesini sağlayanların başında ise sahaflar gelir. Sahaflar kent kültürü muhafızıdır. İstanbul’un pek çok özelliği geri dönülemez bir şekilde kaybolmuştur artık. Mimari yapıları, şehrin dokusu, kitaplar, belgeler, eşyalar yangınlar, ihmaller, eğitim azlığı, ticari beklentiler adeta şehrin bir sürü güzelliğini yutmuş. Yıllar önce Reşat Ekrem Koçu, Şevket Rado’nun sorularına (1947 yılı sonunda) pek karamsar cevaplar veriyordu.

“İstanbul zevki ve terbiyesi bakımından şehrin sokaklarında gezip dolaştığım sıralarda edebiyat tarihine geçmiş olan İstanbullu terbiyesinin de gölgelendiğini yer yer tespit ettim. Mesela öyle dükkan isimlerine rastlıyorum ki bunlara nasıl tahammül ediyoruz, şaşıyorum.” diyor. Ama bütün bu olumsuz duruma karşı şehrin sahafları ücra köşelerden kültüre, bilme, sanata ait unutulmuş kıymetleri bulup çıkarıyor ve onları görünür kılıyordu.

Bellek kaybı ve kültürel amnezi üzerine ne düşünüyorsunuz?

Daha önce de söz ettiğimiz gibi birtakım kayıplar, yıkımlar, yok oluşlar geri dönmeksizin yoktur artık. Zincir kopmuş, taşıyıcılar kaybolmuştur günümüzde. Bu nedenle toplum hiçbir zaman eskiye dönemez. Dönse bile o eski yaşantı olamaz. Kütüphaneler ve sahaf dükkanları, yine de eskinin izlerini sürebileceğimiz, belgelerini bulabileceğimiz, anılarını okuyabileceğimiz ve kültürel hafızamızı çoğaltabileceğimiz mekanlar. Hele günümüzde yoğun bir kültürel ve toplumsal etkiler özellikle sosyal medya, internet, televizyon, telefon gibi gelişmiş teknolojik araçlarla büyük bir basınç yaratmakta. Bu nedenle kurtuluş kitapta, belgede, efemera’da yani sahafın oluşturduğu, size yarattığı kütüphane cennetinde.

Bir objeyi ya da kitabı “koleksiyonluk” kılan nedir? Salt nadirlik mi, estetik değer mi, yoksa onun taşıdığı hikaye mi?

Hepsi diye tanımlamak daha doğru çünkü her kitabın her malzemenin, farklı hikayesi, onu koleksiyonluk nesne haline getiren farklı bir yönü olabilir. Her kitap hem az basılmış hem eski hem de sanatsal mükemmelliğe sahip olabilir. Veya bu nedenlerden herhangi biri için meraklısı, toplayıcısı pek çok kişi olabilir. Biriktirenler bazı koleksiyonları çok özel nedenlerle de oluşturabilirler. Çocukluk ve gençliğinde elde edemediği bir eseri imkanları arttığı zaman peşine düşen, toplayan ve o malzemeden koleksiyon oluşturan çok meraklı tanırım. Koleksiyonluk kitapların her zaman eski tarihli olması gerekmez. Günümüzde sınırlı sayıda, özel olarak üretilen yayınlar biriktirilmesi gerekli eserlerden. Yakın bir tarihte, çok basılmış bir kitaba yazarı tarafından yazılmış özel ve uzun bir ithaf ve imza o kitabın gelecek yıllara özel bir koleksiyon objesi olarak kalmasını sağlayacak en büyük etken. Koleksiyonerlik ve kitap biriktirme ucu bucağı olmayan, bol kıvrımlı, dolambaçlı yolları olan, özel duygular barındıran çok nesnel bir iş.

Geçmişle bu kadar iç içe bir hayat sürmek, ister istemez bugüne dair algılarımızı da dönüştürür. Geçmişle meşgul olmak, şimdiki zamanı yaşama biçiminizi nasıl etkiliyor?

Eski kitap ve eşyayla velhasıl geçmişteki dünyayla iç içe yaşamak kaçış ve kurtuluş benim için. İş yerimdeki odam, evdeki kütüphanem sığınak bana. Dünyanın bütün dertlerini unuttuğum, başka bir evrene ulaştığım yer bu mekanlar. Pandemi döneminde, sokağa çıkma yasaklarının yaşandığı dönemlerde bunalıma giren pek çok kişi (eşim dahil) büyük sıkıntılar çekti. Elbette haklıydılar, özgürlük alanları daralmıştı, haliyle sıkılıyorlardı. Bense çok az sıkıldığımı hatırlıyorum. Arşivimle, kitaplarımla, onların tasnifiyle, kartpostallarımın düzlenmesi, dosyalarımın

sıraya konulması zamanın nasıl geçtiğini unutturuyordu. Ama bu durum yani eski ile meşguliyet beni günümüz güzelliklerinden de yararlanmaktan alıkoymuyor. Pek çok müzik grubunu takip etmekten de geri kalmadığımı düşünüyorum. Eski ve yeni iç içe yaşamak insanı sıkıntılarını azaltır desem ileri gitmiş olmam. Bir de eskinin mükemmel ve o zaman diliminde yaşanması gerektiğini düşünenlerden değilim. Günümüzün insanlara sunduğu pek rahatlığın eski yaşantımızda olmadığı, dönemin insanların çok sıkıntılar yaşadığını araştıran, gören ve okuyan biriyim. O nedenle eski hayat tarzının Cumhuriyet yurttaşına uymadığını düşünenlerdenim.

Dünya sahaflık geleneğine baktığınızda, hangi ülkenin veya şehrin yaklaşımı size ilham veriyor?

Dünya sahaflık tarihi ile yaraşır ve onun kadar eski bir kitap tarihimiz var bizim. Klasik sahaf dükkanlarımız 15. ve 16. yüzyıllarda Avrupalı oryantalistlerin uğrak yeri idi. Çok itibar ettikleri, dünya kültür tarihine çok büyük keşifler yaparak eserler buldukları mekanlar bunlar. 1672-73 yıllarında İstanbul’a gelen Antoine Galland İstanbul sahaflarından bulup Paris’e götürdüğü *Binbir Gece Masalları*’nı dünyaya tanıttı. Dünya kültür tarihine giren böyle doğudan bulunan pek çok nadide eser var. Ama batılı kitapçılar bu işleri daha bilimsel, kayıt tutarak kataloglar basarak başarmışlar. Biz ise biraz tevekküllü, biraz umursamaz görünüyoruz. İlk başta alınıp satılan metanın kaydı tutulmamış, sözlü ilerlemiş işler hep. Bu nedenle batının tarihi düzgün tutulmuş ve yazılmış. Biz hala ise iğne ile kuyu kazıyoruz. Paris ve Londra dünya kitapçılık zirve kentleri. Ben sahaflık yapacak tüm genç arkadaşlarıma bu iki kente gidip oradaki kitapçıları görmeleri ve incelemelerini daima tavsiye ediyorum.

Dijitalleşme çağında sahaflık nasıl bir yön bulmalı?

Dijitalleşme sahaflar için hem avantaj

Ara Güler,
Emin Nedret İşli
ve Püzant Akbaş.

hem de dezavantaj olabiliyor. Şu an için meslek olarak geçinip gidiyoruz elektronik dünya ile geleneksel çok cazip değil belki ama hala önemini koruyor dünyamızda. Sahaf dükkanları sayıca azalsa da, vitrinleri olmayan mekanlara çekilseler de çok ciddi cirolar yapan bir ticaret kalemini oluşturuyorlar. Antika kitap fuarları, müzayedeler, yüksek değerlerde alınıp satılan eserler hala dünyanın pek çok kentinde görülüyor. Örgütlü antika kitapçıların koyduğu kurallar içinde çok önemli eserler hala zengin koleksiyonlarda yerini alıyor. Ve fiyatlar geçmişe kıyasla çok yüksek ölçüde artmış vaziyette. Haberleşme imkanlarının çok geliştiği çağımızda dünyanın her yerinden kitap almak veya satmak bir tuşa basmaya bakıyor. Diyeceğim şu ki kitap kokusunu koklamak, kitaba dokunmak, kitabı sevmek ve okumak için maddi imkanlarını seferber edecek insanlar olduğu sürece dijital dünya akademik hayatın kurtarıcısı olacak gibi görünüyor.

Kendi kütüphanenizde en çok değer verdiğiniz üç eser hangileri?

İlk kitabım çok büyük bir kitap koleksiyoneri olan, kitapları 2002’de Londra’da, Sotheby’s müzayede evinde satılan Şefik E. Atabey’in kitaplığından bizzat aldığım -kendi annesinin ona hediye ettiği- yeşil renkli deri ciltli, İstanbul’da 1938 yılında basılmış Atatürk’ümüzün ölümsüz eseri “Nutuk”. İkincisi ise Osman Nuri Ergin’in hazırladığı

kitap meraklılarının en büyüklerinden büyük bilgin Muallim Cevdet ile ilgili olan “Muallim Cevdet in Hayatı, Eserleri ve Kütüphanesi” isimli İstanbul, 1937 yılı baskısı nadir kitap. Üçüncüsü de Nazım Hikmet’in 1930’lı yıllarda basılmış hemen hemen hepsi yasaklanmış, toplatılmış hatta imha edilmiş ilk baskı şiir kitapları (şükür ki kütüphanemde hepsi mevcut.)

Eğer zamanın herhangi bir noktasına bir kitap bırakabilseydiniz, hangi kitabı hangi döneme bırakırdınız?

Geçmişe herhangi bir kitap bırakmak pek mantıklı gelmiyor bana. Geçmiş zaten yaşanmış ve bitmiş... Geleceğe ne ve nasıl kitaplar bırakmalıyız? Kafamızı kurcalayan durum bu olsa gerek. Bir kitap da görüşüme göre çözümüyor işi, ufak çaplı bir kütüphane oluşturmalıyız. Çünkü sahaf bir kitapla yetinmez... Kitap güzellemesi yapacaksam hangi birine kıyayım ki vazgeçemediklerim, mutlak saklanmalı dedikleri o kadar çoklar ki. Gelin geleceğe hem fiziki hem dijital (zira her ikisi de lazım) bir kitaplık kuralım; insan hakları, kardeşlik, eşitlik üzerine kültür kitaplarını da koyalım yanlarına ve kalsınlar geleceğe. Bir de Umerto Eco ile J. -C. Carriere’nin yaptıkları kitabı “Kitaplardan Kurtulabileceğinizi Sanmayın” söyleşi kitabını (Can Yayınları, İstanbul, 2010) dağıtırdım geleceğin insanlarına. Kitap tümüyle yok olmadıkça sahaf hep var olacaktır, inancımla selamlıyorum okuyanları. **M**

After the Hallway
(*Secret beyond the*
door), 2022,
sulu boya
reçinesi üzerine
yağlı boya,
110 x 110 cm,
Melanie
Ebenhoch.

Sanatın evrensel boyutları

Viyanın farklı lokasyonlarında düzenlenecek eş zamanlı sergileriyle Vienna Contemporary 11-14 Eylül tarihleri arasında gösterimde.

Yazı Hürkan Onay

Vienna Contemporary, güncel versiyonuna 2015 yılında, Viennafair'in yeniden markalaşmasının ardından başladı. Avusturya, Orta ve Doğu Avrupa ve ötesindeki galerileri, küratörlü bölümler ve halka açık programlar aracılığıyla bölgesel sanat ağlarını daha geniş uluslararası platformlara bağlayan yıllık bir Eylül etkinliğinde bir araya getirdi. Fuarın kökleri, 2014 sonlarında yeniden markalaşma girişimini başlatan ve ilk çağdaş edisyonunu 2015 yılında Marx Halle'de düzenleyen Viennafair'e (2005'te kuruldu) dayanıyor. Yıllar içinde liderlik eden isimler arasında art direktörler Christina Steinbrecher-Pfandt (2015-2018), Johanna Chromik (2019) ve Boris Ondreička (2021'den itibaren) var. Başlangıçta Marx Halle'de (2015-2020) düzenlenen fuar, 2021'de Neue Alte Post'a, ardından 2022 ve 2023'te Kursalon'a taşındı. 2025 yılında fuar, 11-14 Eylül

tarihleri arasında Messe Wien D'de yeniden düzenliyor.

2025 edisyonu, küratör Abaseh Mirvali'nin Konuk Sanat Danışmanı olarak görev yapması (2026'da art direktör rolünü üstlenmesi planlanıyor) ve Christina Wagner'in COO olarak atanmasıyla bir liderlik değişimiyle kendinden söz ettirdi. Katılımcı listesinde ise 25 ülkeden 103 galeri yer alıyor. Orta ve Doğu Avrupa katılımcıları arasında Varşova'dan Raster, Prag'dan Galleri Trafo ve Macar galeri Fondation Vasarely yer alırken, Avusturya'dan temsilciler arasında Galerie Krinzinger, Galerie nächst St. Stephan (Rosemarie Schwarzwälder), Meyer Kainer, Sophia Vonier Galerie, Christine König Galerie, Mario Mauroner Contemporary Art, Gabriele Senn Galerie ve Eva Presenhuber'in Viyana lokasyonu sayabiliriz. Ayrıca Berlin'den neugerriemschneider ve Londra'dan

Off the Cuff
serisinden #1,
2023, kumaş,
köpük, at kılı,
ceviz, kireç, yağ
söğüdü, rattan ve
pirinçten
yapılmış,
80 x 70 x 5 cm,
Tobias Izsó.
Fotoğraf: Simon
Veres.

Untitled, 2003, tuval üzerine yağlı boya, 101 x 121 cm, Mariusz Kruk.

Parafin gibi uluslararası galeriler de fuarın bir parçası olacak. Öne çıkan sanatçılar arasında kristallerle bezeli heykelleri ve enstalasyonlarıyla tanınan Avusturyalı kavramsal sanatçı Richard Hoeck, kanaviçe pankartlarıyla feminist sanatçı Katharina Cibulka ve Litvanyalı sanatçılar Eglė Ulčickaitė, Elena Balsiukaitė-Brazdžiūnienė ve Rokas Janušonis'ı referans olarak gösterebiliriz. Bu bölgesel ve uluslararası karışım, fuarın Orta ve Doğu Avrupa ağlarına yaptığı yerleşik vurguyu ve büyüyen uluslararası erişimini pekiştiriyor.

2025 programı, somut tematik çerçeveler sunan üç küratörlü bölümden oluşuyor. Marcella Beccaria küratörlüğünde düzenlenen *Statement: Realities Building*, Alexandra Pirici'nin algoritmik öneri sistemlerini ele alan süresel performansını, Nina Kov'un deepfake görüntülerini tasvir eden bir video çalışmasını ve veri gözetimini yeniden yapılandıran sürükleyici bir ses çalışmasını içeriyor. Samantha Ozer küratörlüğünde *Context* ise Valie Export gibi sanatçıların 20. yüzyıl sonu Avusturya feminist atölyeleri ile kolektif hafızayı araştıran genç kadın uygulayıcıların yeni medya çalışmaları arasındaki diyalog yer

veriyor. Aliaksei Barysionak küratörlüğünde *Zone1*, Avusturya ile bağları olan 40 yaş altı yeni sanatçıları ayrılıyor.

Kamusal programda, küratör liderliğindeki bölüm turları, sergilenen eserlerle bağlantılı katılımcı sanat üretimi sunan bir Kids Program'ı ve 5000 euronun altındaki sanat eserlerini öne çıkaran bir "Young Collectors" yer alıyor.

Ayrıca Viyana müzelerindeki paralel sergiler, fuarın zamanlamasına uyum sağlıyor. MUMOK'ta "Mapping the 60s", etki altındaki kültürel hareketler için kavramsal bir çerçeve sunarken, Park McArthur 7 Eylül'e kadar kariyerinin ortasında retrospektif bir sergi ile karşımıza çıkıyor. Kunst Haus Wien, 10 Eylül'de Julius von Bismarck'ın çapraz medya solo sergisi ve Wien Museum'ın "Works in Public Space" sergisi, fuarın açılış hafta sonuna denk geliyor. Westlicht ise 12 Eylül'den itibaren World Press Photo 2025 sergisini de ziyaret edebilirsiniz. Bu eş zamanlı etkinlikler, fuar ziyaretçilerine ek bağlamlar ve deneyimler sunarak, fuar süresince Viyana genelinde ağ bağlantılı bir kültürel ortam yaratıyor. **M**

Yaz sonu raporu

Evrensel olarak “yeni normal” kabul ettiğimiz birçok olgu var. Listenin başında ise aşırı sıcaklıklar ve neticesinde ortaya çıkan orman yangınları geliyor.

Yazı Tutku Kuran

Ispanya’dan Türkiye’ye uzanan Akdeniz coğrafyasında orman yangınları artık yalnızca geçici felaketler değil; manzaraları, yaşam biçimlerini ve hafızaları kalıcı biçimde dönüştüren bir gerçeklik. İklim krizinin yol açtığı aşırı hava olayları şiddetini artırırken, bölgede yangınlardan etkilenen nüfus her geçen yıl katlanarak artıyor. Akdeniz, tarih boyunca yangınlar ile yoğrulmuş bir coğrafya olsa da günümüzde yaşamış olduğumuz yangınlar, geçmişin doğal döngülerinin ötesine geçen bir yoğunluk ve yıkımla karşımıza çıkıyor. Artan sıcak hava dalgaları ile sıklaşan yangınlar, ekosistemlerde geri dönülmesi güç bir değişimin habercisi.

Son yıllarda Akdeniz havzası, sadece seyahat rotalarının değil maalesef yangın alarm haritalarının da başrol oyuncusu haline geldi. Artan sıcaklıklar, kuraklık, kontrolsüz kentleşme, turizm ve yanlış yönetilen orman politikalarıyla birlikte yangın sezonları sadece doğa olaylarının değil; sosyal, ekonomik ve politik krizlerin birer sonucu. Özellikle 2021 yazı, bu değişimin en çarpıcı

dönüm noktalarından biri olarak kayıtlara geçti. Kuraklık ve düşük nem oranları ile beraber Sicilya’da ölçülen 48,8°C, Avrupa’da kaydedilen en yüksek hava sıcaklığı oldu. İtalya, Yunanistan, Cezayir ve Türkiye gibi ülkelerde Temmuz ve Ağustos aylarında çıkan yangınlar 100’den fazla insanın yaşamına mal olurken 620.000 hektardan fazla araziye küle çevirdi.

2021 senesini takip eden yıllarda da bu durum çok fazla değişmedi ne yazık ki. Özellikle 2023 yazında orman yangınları haftalarca kontrol altına alınamadı. Aynı yıl, Yunanistan’da çıkan yangınlarda 20’den fazla kişi hayatını kaybetti; 2023’te hükümete sunulan önleme, yakıt yönetimi ve yerel hazırlık planlarını içeren yangın yönetimi raporu ne yazık ki uygulanmadı. Dolayısıyla hazırlıksızlık, operasyonel bir problemden ziyade artık yapısal bir sorun olmaya başladı. Bunun en son örneğini 2025 yazında da yaşanan yangınlarda görmüş olduk. Peki, ülkemiz de dahil olmak üzere Akdeniz bölgesindeki yangınlar neden bu kadar yıkıcı bir hal aldı?

Akdeniz karaçam ekosistemleri tarihsel olarak yangınlara uyum sağladı; hatta yangın, bazı türlerin yeniden doğuşunu sağlayan doğal bir süreç olarak yenileyici bir rol üstlendi. Ancak günümüzdeki mevcut yangın yönetimi politikaları, sadece Akdeniz bölgesinde değil birçok coğrafyada yangınları tamamen bastırmaya odaklanan reaktif bir modele dayanıyor. Bu model kısa vadede güvenli görünse de uzun vadede ormanlarda kuru ve yanıcı materyalin birikmesine yol açarak çok daha büyük ve kontrol edilemez, “mega yangınlara” zemin hazırlıyor.

Hal böyle olunca “son dakika” yangın söndürme planları yerine, yerel halkın geleneksel bilgisine dayanan önleyici stratejilerin ön plana çıkarılması elzem. Örneğin, küçükbaş hayvanların ormanlık alanlarda kontrollü otlatılması, kuru bitki örtüsünün yıl içinde doğal yolla azaltılması gibi... Yine, kontrollü ve düşük sıcaklıklı

yangınlar çıkarılarak, büyük yangınların yakıtı ortadan kaldırılabilir. Avustralya ve ABD’deki yerli halklar bu yöntemi yüzyıllardır kullanıyor ve bugün bu stratejiler, birçok ülkenin yangın yönetim planlarına entegre edilmeye başlandı.

Ancak Akdeniz ülkelerinin asıl eksikliğinin siyasi irade ve kurumsal süreklilik olduğunu dile getirebiliriz. Kırsal kesimlerde ormanlarla kurulan tarihsel ilişki, yangınların önlenmesinde uzun yıllar boyunca bir tampon işlevi görmüştü. Bu ilişkinin temel taşı ise 19. yüzyıldan bu yana farklı biçimlerde uygulanan ve son şekliyle 2018’de yürürlükten kaldırılan mükellef sistemiydi. Türkiye Ormancılar Derneği’nin raporlarında da sıkça vurgulanan bu sistem, köylülerin orman yangınlarıyla mücadelede yerel bilgi birikimine de dayanarak zorunlu rol almasını sağlıyordu. Yangın çıktığında ilk müdahaleyi yapacak grupların hazırda bulunması, ormancılarla

köylüler arasında çift yönlü bir dayanışma yaratıyordu. Bu sistem, ormancılığın yalnızca teknik bir meslek değil, yerel yaşamın sürdürülebilirliğiyle iç içe geçmiş bir pratik olduğunu da ortaya koyuyordu.

Ancak 2018 yılında bu sistemin gönüllü bir modele dönüştürülmesiyle birlikte, kırsalda yangınlarla mücadelede yerel halkın rolü resmî olarak ortadan kalkmış oldu. Yerel müdahale gücünün azalması, yangınların büyümeden önce kontrol altına alınmasını özellikle kırsal bölgelerde zorlaştırdı. Bir başka deyişle, yangınla ilk teması sağlayan “toplumsal refleks” örgütlüden gönüllü bir modele döndü; kurumsal ve toplumsal refleks devre dışı kaldı.

Bu yapısal değişimi hızlandıran bir diğer dinamiğin ise kırsaldan kente göç olduğunu söyleyebiliriz. Bu durum sadece Türkiye özelinde değil tüm Akdeniz ülkelerinde

de geçerli. Özellikle 1980’lerden bu yana süregelen bu dönüşüm, Akdeniz bölgesindeki kırsal yerleşimlerin hızla boşalmasına yol açtı. Tarımsal üretimin ve hayvancılığın ekonomik cazibesini yitirmesiyle birlikte orman köyleri terk edildi; bu da hem kültürel hem de fiziksel bir boşluk yarattı. Çobanların keçilerini otlatması, tarlaların düzenli işlenmesi ya da kuru otların temizlenmesi gibi geleneksel uygulamalar ortadan kalktıkça, orman altı bitki örtüsü kontrolsüz şekilde birikmeye başladı. Bu da daha büyük orman yangınlarına zemin hazırladı. Kırsalın giderek nüfus kaybetmesi sadece bitkisel yakıtın artması anlamına gelmedi; o bölgelerin yangın çıktığında fark edilme ve hızlıca müdahale edilme ihtimali de düştü. Eskiden dumanı gören bir çoban, köylü ya da ormancı vardı. Şimdi ise bazı bölgelerde yangınlar saatlerce fark edilmiyor ya da müdahale edilemiyor. Bu da yangınların mega boyutlara ulaşmasındaki temel nedenlerden biri haline geliyor.

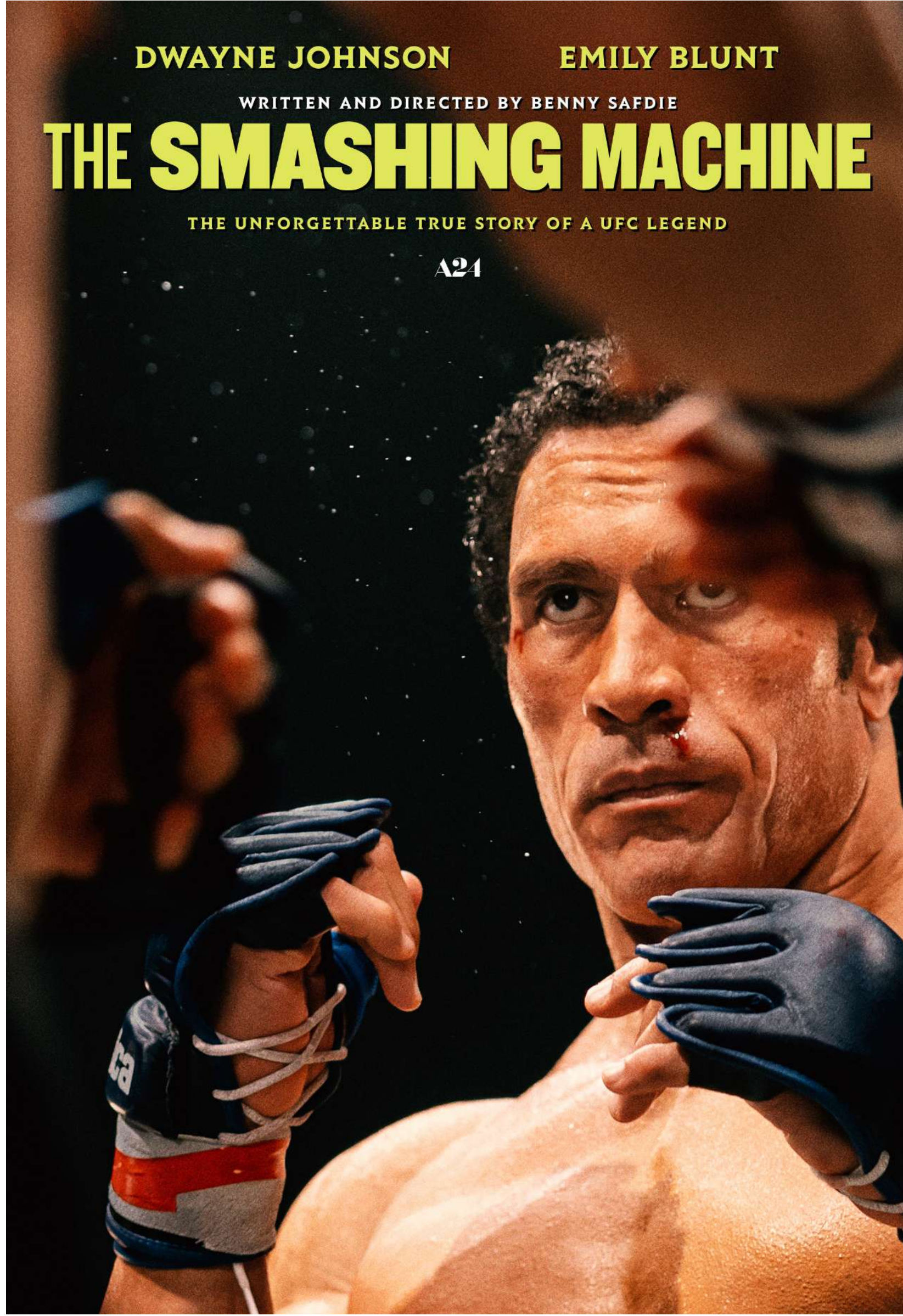
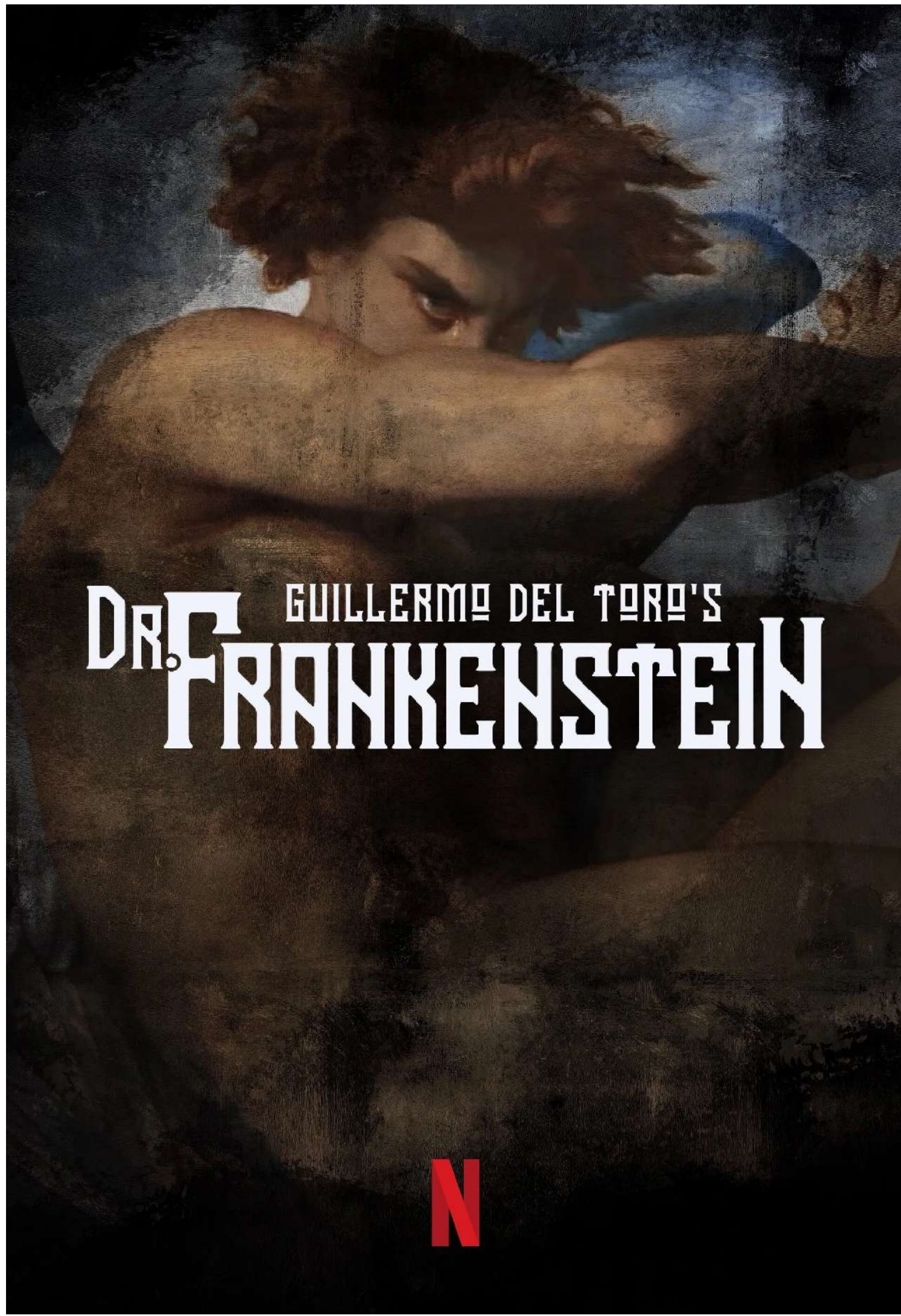
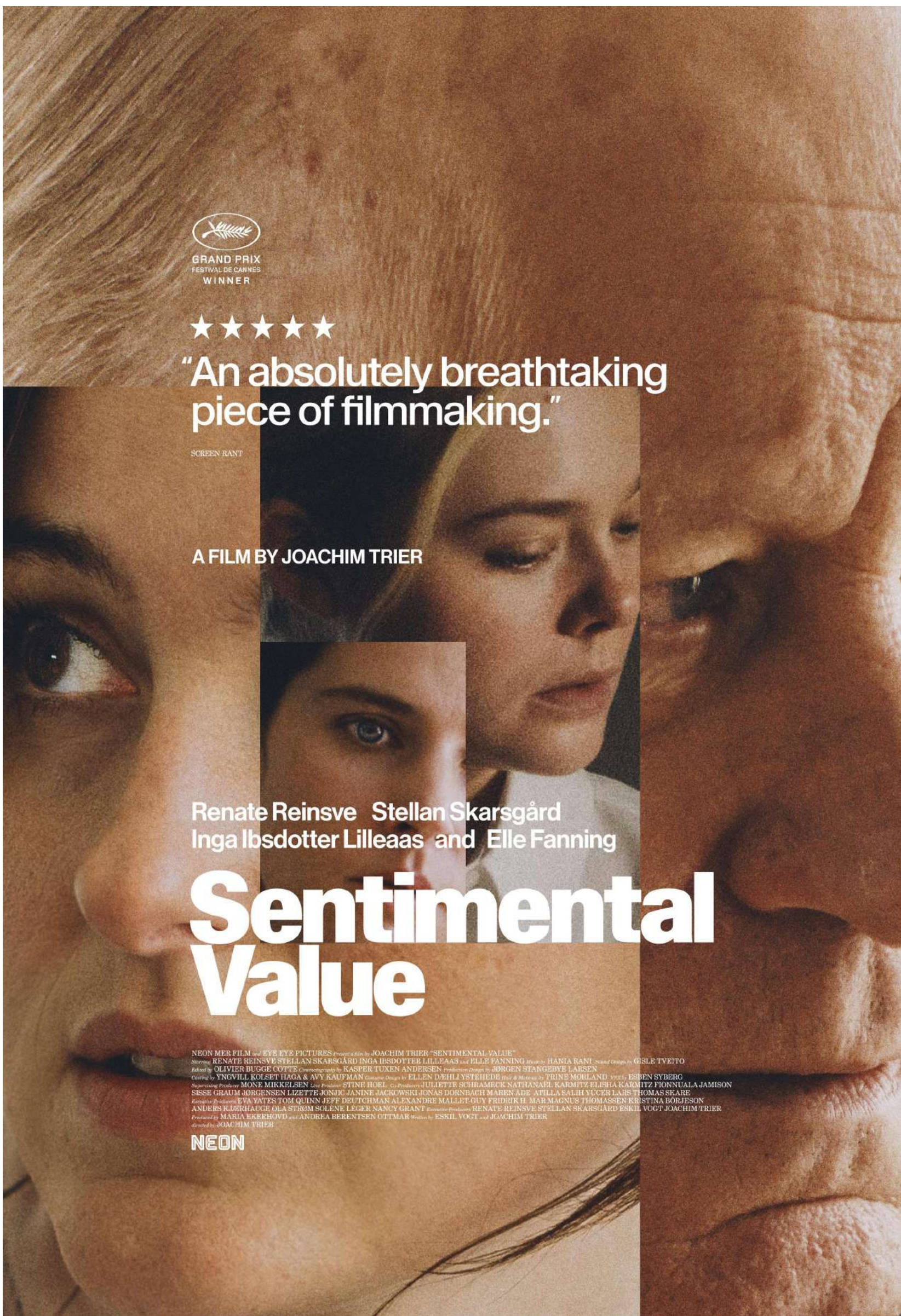
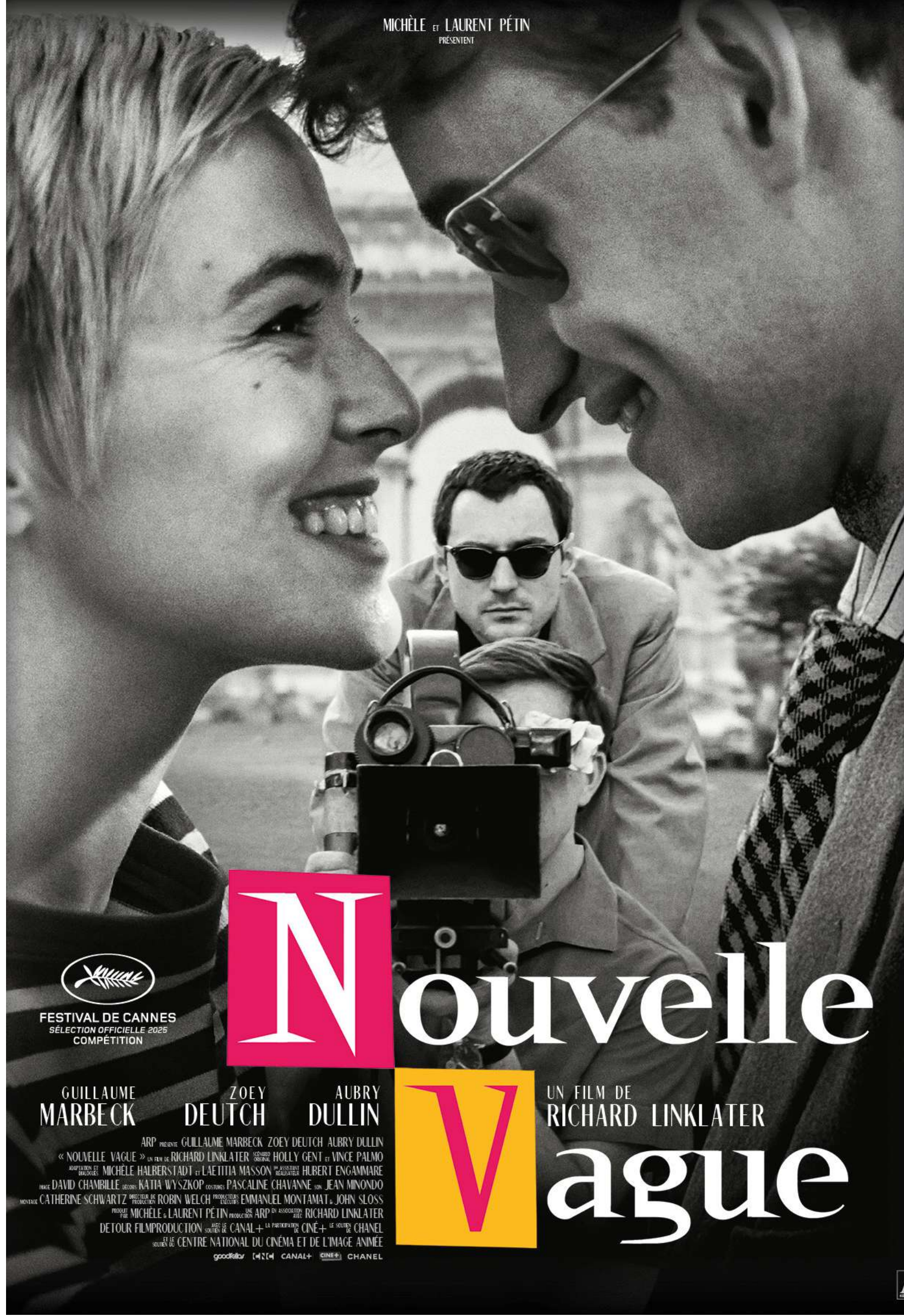
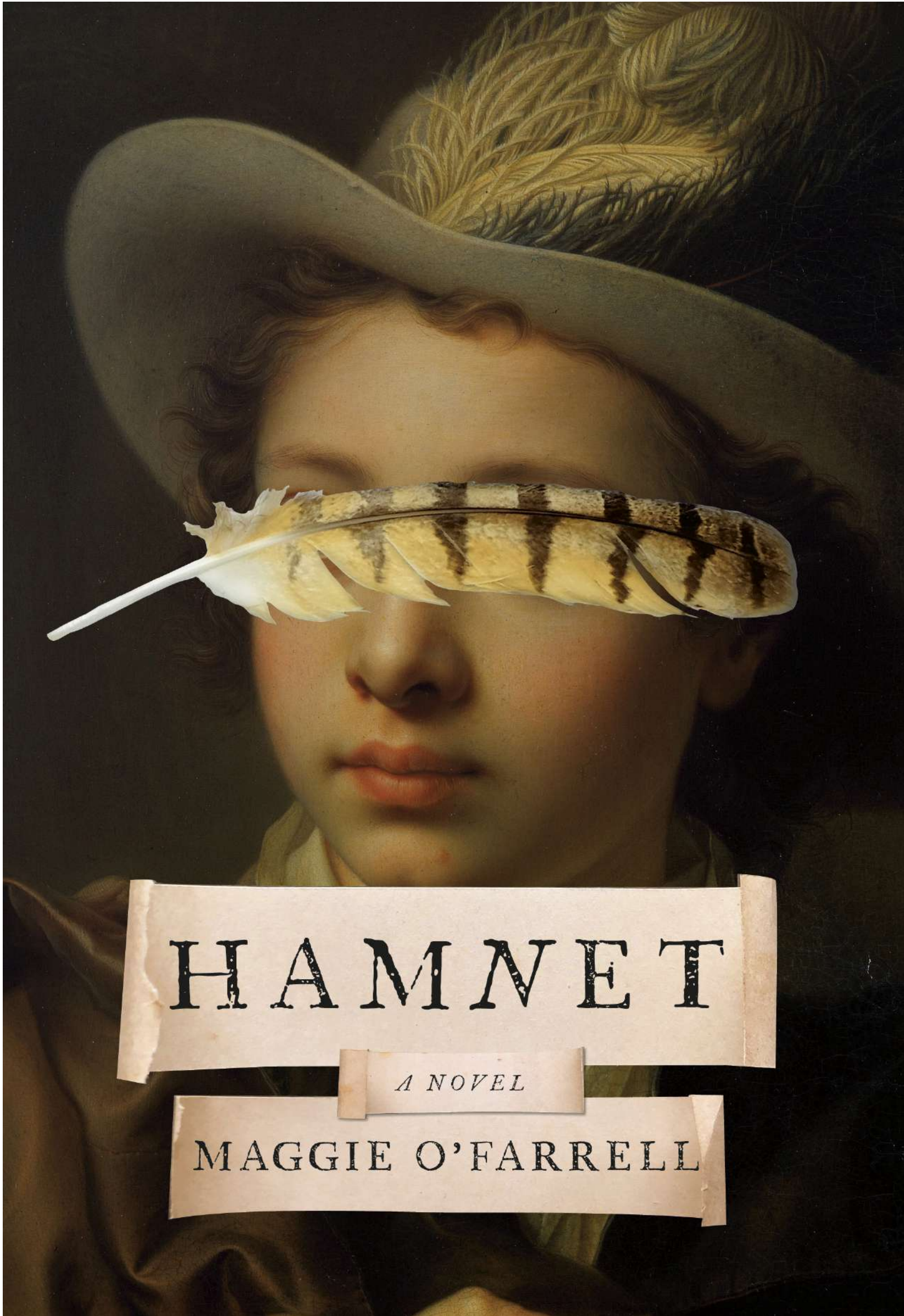
Sonuç olarak, yangınların bu denli yıkıcı hale gelmesinin ardında sadece iklim krizi veya hava aracı desteklerinin az olması değil, sosyal dokunun çözülmesi ve yerel kapasitenin bilinçli ya da ihmalkar şekilde geri çekilmesi gibi derin yapısal nedenler yatıyor. Bu nedenle, yangın yönetimi teknik bir mesele olmanın ötesinde; kırsal kalkınma, yerel katılım ve kültürel sürdürülebilirlik olarak karşımıza çıkıyor. Günümüzde bu durumun farkında olan ülkeler doğa ile çatışmak yerine onunla yaşamayı öğrenmeye yönelik adımlar atmaya başladı. İspanya ve Fransa’da, keçi ve koyun sürüleri yeniden ormanlık alanlara sokuluyor. Çobanlar teşvik edilerek, hayvanların orman altı çalılıkları ve kuru otları tüketmesi sağlanıyor. Bu hem yangının yakıtını azaltıyor, hem de kırsalda istihdam ve kültürel sürekliliği destekliyor. İspanya’nın Katalonya bölgesinde yürütülen “Ateş Sürüsü” (Ramats de Foc) projesi, çobanları yangın yönetiminin doğal aktörleri haline getirerek başarıyla uygulanıyor. Bir başka strateji ise “mozaik peyzaj” yaklaşımı olarak karşımıza çıkıyor. Portekiz ve İtalya, geniş ve homojen orman alanlarının yerine, farklı arazi kullanımlarını içeren karışık yapılar kurmaya başladı. Orman, çayır, tarım arazisi ve yerleşim bölgeleri arasında oluşturulan stratejik boşluklar, yangının yayılma hızını azaltıyor. Portekiz’in ulusal planlarından biri olan “Paisagem em Mosaico”, bu yaklaşımı hem ekolojik hem de sosyal açıdan sürdürülebilir kılmayı hedefliyor. Diğer yandan, Yunanistan ve Fransa’da ise kontrollü yangınlar, yani belirli dönemlerde düşük yoğunluklu küçük yangınlar çıkarılarak kuru malzemenin temizlenmesi yöntemi uygulanıyor. Yangını tamamen bastırmak yerine, doğanın ritmine uyum sağlayarak onu yönlendirmeyi amaçlayan bu tür uygulamalar sadece yangınları önlemiyor, doğayla kurulan ilişkiyi de dönüştürüyor.

Tüm bu örnekler gösteriyor ki Akdeniz artık iklim krizinin ve insan müdahalesinin ortak ürünü olan yeni bir rejimle karşı

karşıya. Yangınlar artık “olağanüstü hal” olmaktan çıkıp, olağanlaşan bir tehdit konumunda. Bu tehdide yalnızca teknik çözümler ile yanıt vermek ne yazık ki yeterli değil. Sosyal yapılar, yerel bilgiler, kültürel pratikler ve politik irade birlikte devreye sokulmalı. Kısacası bütünleşik yangın ve orman yönetim anlayışı bu noktada oldukça önemli. Mükellef sisteminin belki daha çağdaş bir versiyonu tekrar hayata geçirilmesi, keçilerin ormanlarda otlatılması, orman köylüsünün ormanla kurduğu bağların güçlendirilmesi ve yeniden aktif bir aktör haline getirilmesi yangınla mücadelede kimi çözümler olabilir. Yangın, Akdeniz’in doğal döngüsünün bir parçası olabilir ancak ihmalkarlık, kurumsal ataleti doğallaştırmak için bir bahane olarak kabul edilmemeli. **M**

**İspanya'nın
Katalonya
bölgesinde
yürütülen “Ateş
Sürüsü” (Ramats
de Foc) projesi,
çobanları yangın
yönetiminin
doğal aktörleri
haline getirerek
başarıyla
uygulanıyor.**

50. Toronto Film Festivali

Toronto Film Festivali'nin her zevke hitap edecek önemli yapımları barındıran seçkisine kapsamlı bir bakış atıyoruz.

Yazı Metin Gezgin

Sinemanın mabedi olarak tanımlanabilecek en etkili film festivallerinden bahsederken akılda ilk canlanan örnekler; Cannes, Berlin ve Venedik olur genellikle. Locarno ve Rotterdam gibi festivaller ise yenilikçi duruşları ve yaratıcılığa alan açan idealarıyla sinemanın üç dev organizasyonuna alternatif teşkil eder. Lakin bu festivallerin ortak özelliği, hepsinin Avrupa'da düzenleniyor olması. Film festivallerinin ağırlıklı olarak sanat sinemasından ve bağımsız yapımlardan yana olması, bu anlayışın daha ziyade Avrupa'da kök salması nedeniyle görece kabul edilebilir. Fakat yine de sinema endüstrisinin merkezi konumundaki Kuzey Amerika'da bu denli büyük bir organizasyonun düzenlenmemesi pekala şaşırtıcı. Ancak Toronto Film Festivali, bu gidişatı değiştirmeye aday olacak şekilde her geçen gün daha da saygınlık kazanıyor.

Bu yıl 4-14 Eylül tarihleri arasında düzenlenecek ve 50. kez seyircilerini ağırlayacak olan Toronto Film Festivali hem sanat sinemasının önemli örneklerini hem de ödül sezonunun yıldızı olması öngörülen yapımlarını kapsayan çok yönlü seçkisiyle oldukça geniş bir seyirci kitlesine

hitap ediyor. Bununla birlikte *Midnight Madness* gibi tür sinemasının örneklerinin izleyiciyle buluştuğu yan bölümleriyle tüm katılımcılarının kendi zevklerine uygun filmler bulmasını mümkün kılıyor. Hal böyleyken festivalin bu sene de yakından takip edilesi bir programa sahip olması hiç de şaşırtıcı değil.

Ödül sezonunun favorileri

Son dönemin popüler yönetmenlerinden Edward Berger, festivalin bu yılki programında ilk olarak dikkat çeken isimlerden biri şüphesiz. Alman sinemacı, 2022 yılının büyük sürprizlerinden birine imza atarak Netflix yapımı *Im Westen nichts Neues* ile ödül sezonunda adından söz ettirmeyi başarmıştı. Sonraki filmi *Conclave* de benzer bir başarıyı tekrarlamasının ardından Berger, hikaye anlatma konusundaki maharetlerini bu kez *Ballad of a Small Player*'da sergileyecek. Dünya prömiyerini Toronto'da yapacak olan film hem çöküş dönemindeki bir kumarbazın psikolojisine odaklanan ilgi çekici konusu hem de Colin Farrell ve Tilda Swinton gibi önemli isimleri barındıran oyuncu kadrosuyla bu senenin en iddialı yapımlarından biri olarak öne çıkıyor.

B*allad of a Small Player* gibi hem yılın çok konuşulan filmleri arasında olması beklenen hem de şimdiden ödül sezonunun favorileri arasında gösterilen Chloé Zhao imzalı *Hamnet* de seyirciyle ilk kez Toronto’da buluşacak. Edebiyat tarihinin en önemli figürlerinden William Shakespeare’in eşi Agnes’in oğlu Hamnet’in kaybıyla yüzleştiği döneme odaklanan yapımın senaryosunda Zhao’nun da parmağı bulunuyor. Dolayısıyla bir Marvel yapımı olan önceki filmi *Eternals*’a kendi sinematik dokunuşlarını pek katamayan yönetmenin En İyi Film Oscarı da kazanan *Nomadland*’de sergilediği dokunaklı dilini bu dönem filminde tekrar görmemiz olası. Bununla birlikte son dönemin bilinen oyuncularından Jessie Buckley’i Agnes, Paul Mescal’ı da William Shakespeare rolünde izleyecek olmak da filmin yarattığı heyecanı artıran bir diğer faktör olarak işaret edilebilir.

2010’ların en sert ilişki dramalarından *Blue Valentine*’ın yönetmeni Derek Cianfrance’ın yeni filmi *Roofman* da galasını 50. Toronto Film Festivali’nde gerçekleştirecek. Yaşanmış olaylardan ilham alan, kara komedi tonlarında gezinen bu suç filmi, yönetmenin genel tarzından farklı bir noktada durmasıyla da merak uyandırıyor. Başroldeki Channing Tatum’a En İyi Erkek Oyuncu dalında Oscar adaylığı getirmesi beklenen bu yapım, vizyon takviminde bir değişiklik olmaması halinde Toronto gösterimlerinin ardından Ekim ayı içerisinde Türkiye’de gösterimde olacak.

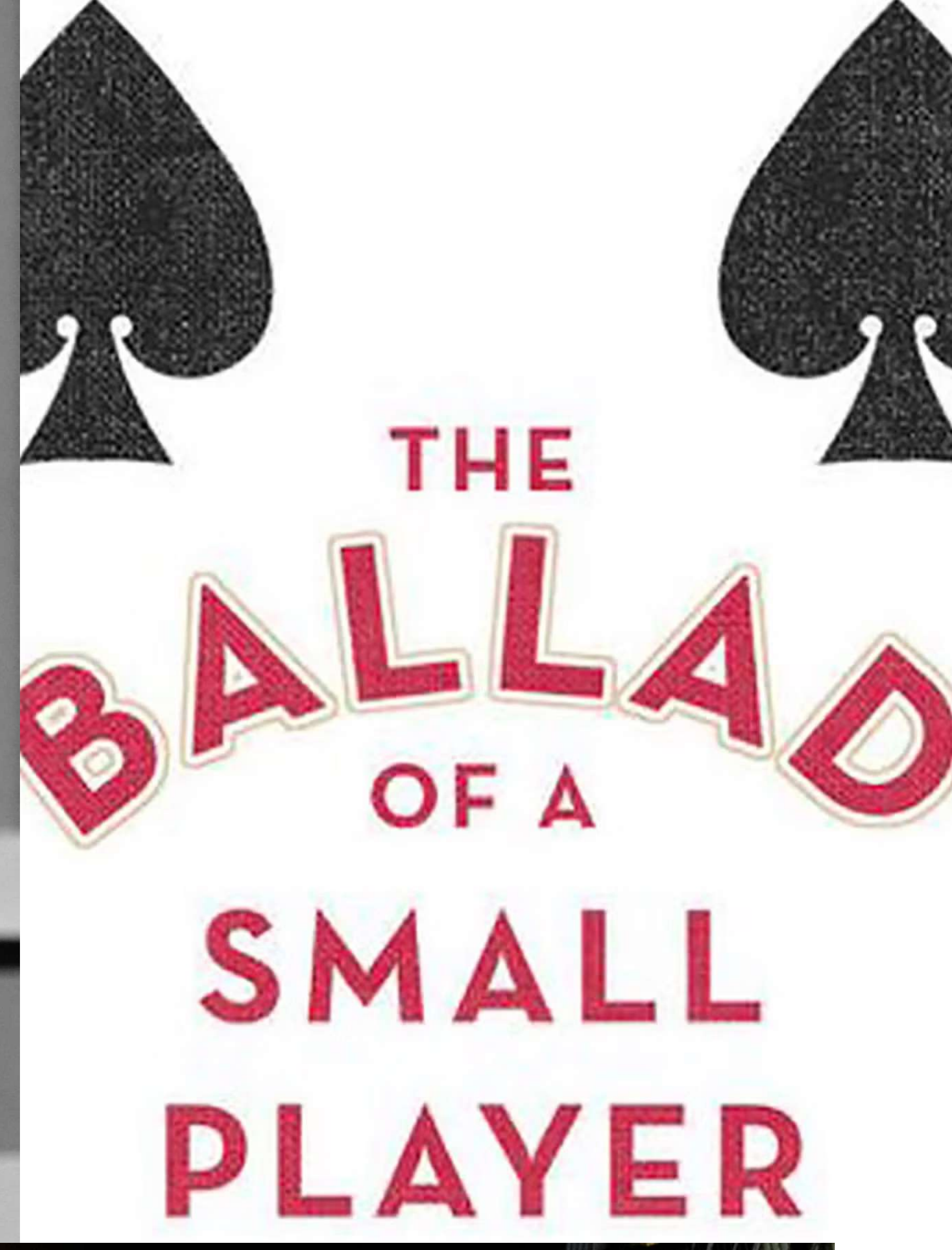
Film tarihine olan bağlılığı ve tür sinemasına yakın duruşuyla Hollywood’un orta yerinde kendine ait bir alan yaratmayı başaran Guillermo del Toro’nun yeni çalışması *Frankenstein*, Venedik Film Festivali’ndeki ilk gösterimlerinden kısa bir süre sonra Toronto’da Kuzey Amerikalı izleyicilerin karşısına çıkacak. Özellikle teknik dallarda Oscar adaylığı kazanmasına kesin gözüyle bakılan filmi asıl cazip kılan nokta ise elbette del Toro’nun korku edebiyatı ve sinemasının fenomen figürlerinden

Frankenstein’a nasıl bir yorum getireceği. Üstelik bu yapımda canavara son dönemin popüler isimlerinden Jacob Elordi, onu yaratan bilim insanına ise Oscar Isaac hayat veriyor.

F*rankenstein*’a benzer şekilde Venedik sonrası Toronto’nun yolunu tutacak bir diğer film de *The Smashing Machine*. UFC şampiyonu Mark Kerr’ün hikayesine odaklanacak bu yapımın yönetmen koltuğunda Benny Safdie oturuyor. Kardeşi Josh ile birlikte yazıp yönettikleri küçük ölçekli filmlerle bağımsız sinema çevrelerinde hak ettikleri saygınlığı kazanmalarının ardından gelen *Good Time* ve *Uncut Gems*’le bir anda çağımızın en önemli yönetmenlerinden biri haline gelen Benny Safdie’nin *The Smashing Machine* ile ilk kez tek başına kamera arkasına geçerek kariyeri açısından önemli bir meydan okumaya kalkıştığı söylenebilir. Akademi’nin dövüş ya da boks anlatılarına olan zaafı ve filmin bir A24 yapımı olduğu düşünülürse *The Smashing Machine*’in adını ödül sezonunda sık sık duymamız son derece muhtemel. Bu noktada asıl merak konusu olan ise bu eserin sinefiller ve eleştirmenlerin de büyük takdirini kazanan “Safdie Kardeşler dokunuşunu” barındırıp barındıramayacağı. Eğer Benny Safdie, kardeşiyle birlikte yarattıkları dinamik sinema anlayışından ödün vermediyse film adını sadece ödül sezonunda değil, 2025’in en iyi listelerinde de sık sık görmemiz hiç de şaşırtıcı olmaz.

Cannes’ın öne çıkanları

Dünyanın en prestijli sinema organizasyonlarından Cannes Film Festivali’nde gösterilen ve ses getiren yapımların Kuzey Amerika’daki ilk adreslerinden biri Toronto olur genellikle. Bu gelenek bu yıl da devam ediyor; geçtiğimiz Mayıs ayında Cannes’da çıkan filmlerin önemli bir kısmı, Toronto Film Festivali’nin seçkisinde yer alıyor. Söz konusu yapımlar arasında ilk olarak göze çarpan film ise elbette ki İranlı sinemacı Jafar Panahi’nin

Edward Berger, Dünya
prömiyerini Toronto'da yapacak
olan *Ballad of a Small Player*,
Chloé Zhao, Toronto Film
Festivali'nin girişi, Josh Safdie
ve Benny Safdie.

Altın Palmiye kazanan son çalışması *It Was Just an Accident*. Başlı İran rejimiyle sık sık derde giren Panahi'nin son hapis cezasının ardından çektiği bu ilk film, işkencecileri olduğunu düşündükleri adamdan intikam almak isteyen bir grubun yaşadıklarına odaklanıyor. Yapım, Cannes'daki en büyük ödülü almasının yanında yönetmenin insani ve dolayısıyla duygusal yönü ağır basan son filmlerine nazaran daha karanlık temalara temas etmesiyle de farklı bir noktada duruyor.

Thelma ve Oslo, 31. August gibi filmleriyle İskandinav sinemasının en önemli yönetmenlerinden biri olarak gösterilmeye başlanan Joachim Trier, 2021 tarihli *The Worst Person in the World* ile festival çevrelerinde kelimenin tam anlamıyla bir yıldıza dönüşmüştü. Başarılı sinemacı, bu filmin ardından gelen yeni çalışması *Sentimental Value* ile de Cannes'dan eli boş dönmemiş, Büyük Jüri Ödülü'ne uzanmıştı. Trier'in yine daimi senaryo ortağı Eskil Vogt'la çalıştığı; sanatın kişisel hayatlara etkisi, hafıza ve aile ilişkileri gibi kavramlar arasında dolaştığı *Sentimental Value*, Toronto Film Festivali'nin geniş seçkisinde kesinlikle gözden kaçmaması gerekenlerden.

Dünya sinemasının görece daha az bilinen başarılı yönetmenlerinin yeni işlerini izlemek isteyenler için de Toronto Film Festivali çok önemli fırsatlar sunuyor. Güncel Brezilya sinemasının en önemli yönetmenlerinden Kleber Mendonça Filho'nun Cannes'da büyük başarı elde edip En İyi Yönetmen, En İyi Aktör ve FIPRESCI ödülleri kazanan *The Secret Agent*'ını buna referans olarak gösterebiliriz. Brezilya tarihindeki karanlık dönemlere odaklanan bu cesur politik gerilim, Filho'nun ezber bozan sinemasıyla tanışmak için de önemli bir fırsat olarak nitelenebilir. *The Secret Agent* gibi Cannes'ın bu sene sürpriz yapan filmlerinden bir diğeri de Óliver Laxe'nin *Sīrat*'ıydı şüphesiz. Bir önceki çalışması *O que arde* ile festivalin Belirli Bir Bakış bölümünde ödül kazanan Laxe'nin

yeni filmi *Sīrat*, Kuzey Afrika'da geçen bir kayıp arama hikayesini, zaman zaman avangart sinemanın da alanına girecek bir anlayışla, arayışı tek tipleşmiş yaklaşımlardan daha farklı olan sinefillere hitap edecek şekilde anlatıyor. Konu sinefillere gelmişken Richard Linklater'ın seyirciyi, Fransız Yeni Dalgası'nın doğduğu günlere, Jean-Luc Godard'ın *À bout de souffle*'nin çekildiği döneme götürdüğü, *Nouvelle Vague*'ının da Toronto Film Festivali'nin programında bulunduğunu es geçmeyelim.

Keşfedilmeyi bekleyenler

Tüm festivallerde olduğu gibi Toronto'da da programın yıldız filmlerinin arasında keşfedilmeyi bekleyen, izleyicilere sürpriz yapma ihtimali son derece yüksek pek çok yapım var. Festivalin programına bir de bu gözle baktığımızda karşımıza çıkan ilk filmin Şeyhmus Altun imzalı *Aldığımız Nefes* olduğunu söylemek mümkün. Şu ana kadar açıklanan seçkide yer alan tek Türkiye yapımı olan film, kimyasal bir yangından etkilenen babasına yardım etmeye çalışan genç bir kadının mücadelesini gerçekçi bir dille anlatıyor. Altun'un 2019 tarihli kısa filmi *Görmediğimiz Tüm Işıklar*'da da bir aile hikayesine minimal bir üslupla yansıttığını düşünürsek *Aldığımız Nefes*'in bu yılın öne çıkan yerli yapımları arasına gireceği çıkarımını şimdiden yapabiliriz.

Filmlerini modern yönelimlerin aksine hala peliküle çeken ve bu sayede kurduğu özgün sinematik dünyasıyla kendine has bir takipçi kitlesi edinen Britanyalı sinemacı Mark Jenkin'in *Rose Nevada*'sı, 50. Toronto Film Festivali'nin gizli yeteneklerinden biri olmaya aday. Önceki eserlerinden farklı olarak bu kez George MacKay ve Callum Turner gibi daha bilinen oyuncularla çalışan Jenkin, yine 16 mm film kullanarak ve tüm sesleri post-produksiyon sürecinde üreterek deneysel tekniğinden de ödün vermemiş gibi görünüyor.

Derek Cianfrance, UFC şampiyonu Mark Kerr'ün hikayesine odaklanan *The Smashing Machine*, György Pálfi, Colin Farrell ve Tilda Swinton gibi önemli isimleri barındıran oyuncu kadrosuyla *Ballad of a Small Player*, Guillermo del Toro'nun *Frankenstein*'i Venedik Film Festivali'ndeki ilk gösterimlerinden sonra Toronto'da gösterimde olacak.

Edward Berger tarafından yönetilen ve Peter Straughan tarafından yazılan, Robert Harris'in 2016 tarihli aynı adlı romanına dayanan *Conclave*.

György Pálfi, 2000'lerin başında Macar sinemasının yeni fenomen yönetmenlerinden biri olarak gösteriliyordu, *Huckle* ve *Taxidermia* gibi filmleriyle festivallerin arananlarından biri haline gelmişti. Kariyerinin devamında, yarattığı ilk etkiyi sürdürmekte zorlanan sinemacının yeni filmi *Hen*, seyircileri oyunbaz bir deneyime davet ediyor. Yaşadığı kümeden kaçan bir tavuğun başından geçenleri, arka plana sert insani dramalar olarak anlatan bu yapımın, Toronto Film Festivali'ndeki gösterimlerinin ardından Pálfi'nin yeniden ana sahneye çıkmasını sağlayacak potansiyele sahip olduğunu pekala söyleyebiliriz.

Pálfi gibi kariyerinin son döneminde inişli çıkışlı bir grafik sergileyen Ben Wheatley'nin yeni filmi *Normal* da Toronto'da, festivalin Midnight Madness bölümünde gösterilecek. Senarist koltuğunda *John Wick* serisinin

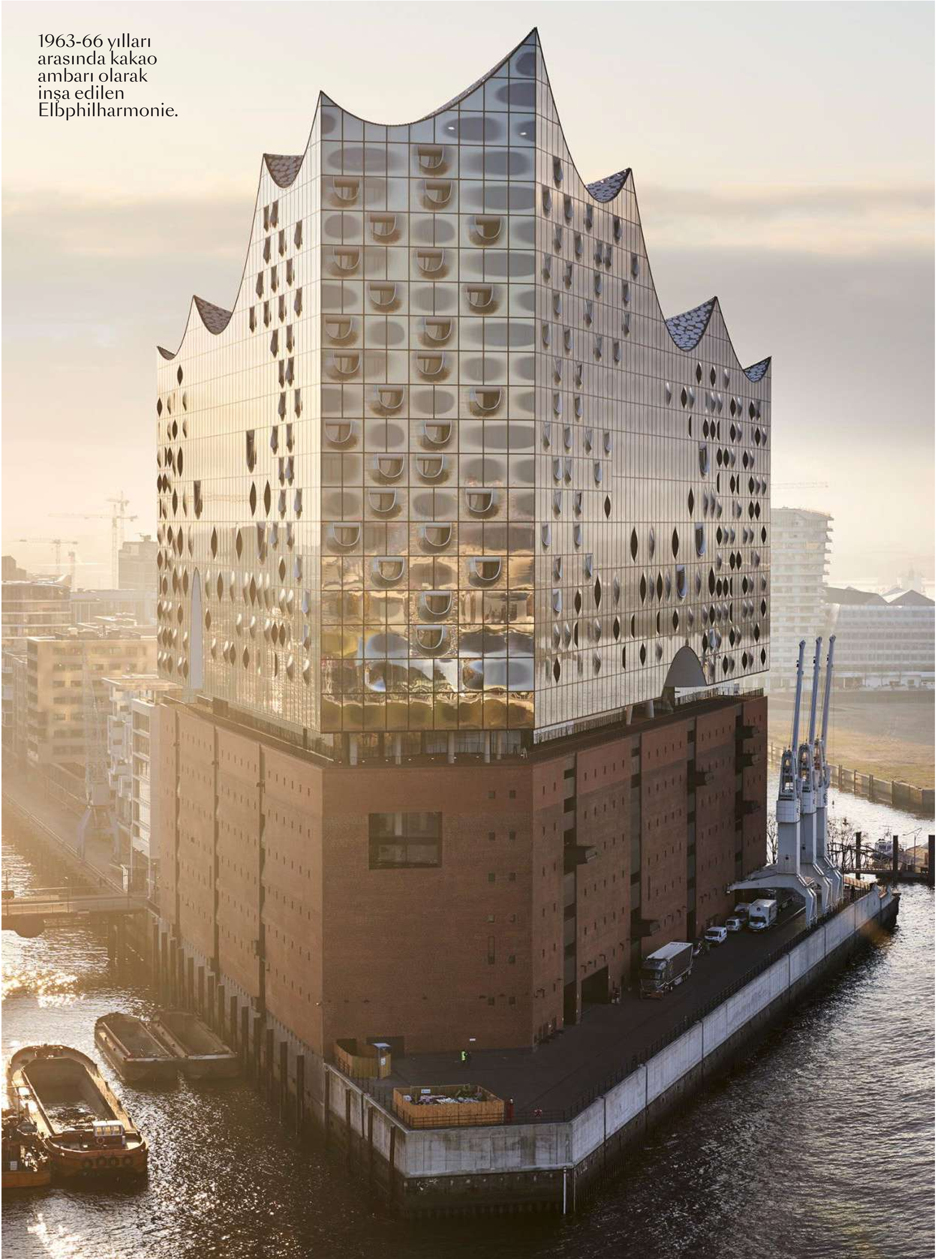
yaratıcısı Derek Kolstad, küçük bir kasabadaki karanlık sırların ortaya döküldüğü olay örgüsü, başrolde *Better Call Saul*'dan tanıdığımız Bob Odenkirk... Wheatley'in son dönemki ıskalarından sonra hedefi on ikiden vurup yeniden sinemaseverler ve eleştirmenlerin gönlünü kazanması için tüm şartlar uygun gibi görünüyor.

Tabii ki 50. Toronto Film Festivali'nin geniş yelpazesindeki öne çıkan yapımlar bunlarla sınırlı değil. Saydıklarımıza ek olarak festivalde Gianfranco Rosi, Pietro Marcello, Tarık Saleh, Agnieszka Holland, David Mackenzie, Christian Petzold, Lucrecia Martel, László Nemes gibi farklı ekollerden gelen sinemacıların son çalışmaları da seyircilerle buluşacak. Görünen o ki Toronto, film festivallerinin Kuzey Amerika'daki en önemli merkezlerinden biri olmaya devam edecek. Bu yılki seçki de bunu destekler nitelikte. **M**

Derek Cianfrance'ın yeni filmi *Roofman*, Guillermo del Toro, Ben Wheatley, Oliver Laxe'nin *Sīrat*'ı, yönetmenliği ve senaristliği Kleber Mendonça Filho tarafından gerçekleştirilen, başrolde Wagner Moura'nın yer aldığı *The Secret Agent*.

1963-66 yılları
arasında kakao
ambarı olarak
inşa edilen
Elbphilharmonie.

Yenilenen anlayışlar

Mimarlığın güncel pratikleri arasında olan atıl yapıların karma kullanımlı yaşam alanlarına dönüştürülmesi estetik ya da işlevsel bir çözüm sunmanın yanı sıra çevresel sorumluluk, ekonomik verimlilik ve kültürel sürekliliğin kesişiminde duran stratejik bir yaklaşımı da kapsıyor.

Yazı Gökhan Dede

Küresel ölçekte kentler, hızla değişen ekonomik, sosyal ve iklimsel koşullar karşısında mevcut yapı stoğunu yeniden değerlendirme yolları arıyor. Uzun süredir atıl durumda kalan binaların, karma kullanımlı yaşam alanlarına dönüştürülmesi bu sürecin en etkili yöntemlerinden biri. Bu akıma mensup projeler, yalnızca fiziksel mekanları dönüştürmekle kalmıyor; kent yaşamını da yeniden kurguluyor. Endüstriyel mirasın korunması, kültürel sürekliliğin sürdürülmesi, karbon salımının azaltılması ve kentsel ekosistemlerin güçlendirilmesi gibi çok katmanlı faydalar sağlanması hedefleniyor.

Tate Modern'den Elbphilharmonie'ye, Bromley-by-Bow Gaz Depoları'ndan DADA Distrikt'e ve Pier 70 Building 12'ye uzanan referanslar, bu yaklaşımın farklı coğrafyalardaki güçlü temsilcileri.

Her biri, geçmişin izlerini silmeden çağdaş kent yaşamına eklemlenen yeni mekansal örgüler sunuyor. Böylece yapıların ömrü uzarken kentlerin kültürel belleği korunuyor, sürdürülebilir bir gelecek için önemli adımlar atılıyor.

Londra'nın Bankside bölgesindeki Bankside Enerji Santrali, 1981'de hizmet dışı kaldı. Herzog & de Meuron'un 2000 yılında tamamladığı dönüşüm, yalnızca bir yapı yenilemesi değil, kentin sosyal dokusunu dönüştüren kültürel bir atılım oldu.

Tate Modern, eski bir güç santralinin yeniden canlandırıldığı bir yapıdan öte kaynaklarla, hafızayla ve kentin geleceğiyle temas kuran ölçülü bir mimari deneyim sunuyor. Form ve işlev, tarih ve gelecek arasında dengelenmiş; estetik tercihlerden çok titiz bir sorumluluk anlayışıyla tasarlanmış.

Yapının eski jeneratör katından dönüştürülen 35 metre yükseklik ve 152 metre uzunluğa sahip Turbine Hall'u, "örtülü bir sokak" gibi işlev görüyor. İç ve dış mekanlar arasında kesintisiz akış sağlarken, zemin seviyesinde görsel derinlik katan platform, turistik ve sanatsal etkinlikler için alan oluşturuyor. Sembolik baca, St Paul's Katedrali'nin kubbesiyle görsel ve tarihsel bir diyalog kuracak biçimde konumlandırılırken çevresindeki bahçeler ve peyzaj düzenlemeleri, kapalı-kamusal sınırları bulanıklaştırarak yapıyı kentle bütünleştiriyor.

Minimal müdahalelerle korunan tuğla cephe, geniş "kedi gözü" pencereler ve üstten gelen doğal ışıkla birlikte galerilerde yumuşak, dengeli bir aydınlatma sağlıyor. Orijinal ağır merdiven korkulukları, döküm ızgaralar ve ham ahşap zeminler, yeni galeri estetiğiyle bütünleştirilmiş. Tate Modern, yeni yapı üretimi yerine mevcut kaynakların değerlendirilmesini temsil eden güçlü bir referans olarak, karbon emisyonunu azaltan ve ekonomik tasarruf sağlayan bir model ortaya koyuyor.

Londra'daki bir başka örnek ise Bromley-by-Bow gaz depoları. Londra'daki yedi Viktorya dönemi gaz deposu çerçevesi, konut, ofis, yeşil alan ve parklarla çevrili karma kullanımlı bir komplekse dönüştürülüyor. RSHP tarafından geliştirilen dönüşüm projesinin inşaatı, 2025 yılı içerisinde başlaması hedeflenirken, bu anıtsal yapıları sadece korumayı değil; aynı zamanda onlara çağdaş bir işlevle yeni bir ruh kazandırmayı hedefliyor.

Soyut silüetleriyle dikkat çeken gaz depo çerçeveleri, 150 yıldır kamusal erişime kapalı bir coğrafyanın belleğini temsil ediyor. RSHP bu varlığı, "gasholder" (gaz deposu çerçevesinde konut) ve "pencil" (geniş cepheli, ince kule formunda) olmak üzere

iki tipolojide yeniden işlevlendiriyor. Her iki yapı da dairesel formu çokgenlere dönüştüren ve rengin yüksekliklerle değiştiği mimari bir dile sahip.

2.000'e yakın düşük karbonlu konut, esnek çalışma-yaşam alanları ve nehir kenarına yerleşen yeni bir park vadeden proje, endüstriyel mirası yaşamla harmanlıyor. Aynı zamanda %70'e kadar daha düşük karbon salımı ve termal verimliliğinde ise %31 iyileşme hedefleniyor. Yenileme sürecinde ise çevreleri korunan tüm gaz depoları yeniden kullanıma açılacak. Bu sayede %95 atık dönüşümü sağlanırken yeni malzemelerin %20'si de geri dönüştürülmüş kaynaklardan gelecek. II. Dünya Savaşı'nda yıkılan bir gaz deposunun izi su öğesine dönüşerek kamusal belleğe ve mekansal hafızaya referans oluyor.

Endüstriyel geçmişi geleceğe taşıyan proje, hem tarih hem sürdürülebilirlik hem de toplumsal bütünleşme arayan yeniden dönüşümün simgesi. Mimarlık burada sadece form değil; kültür, ekoloji ve toplumsal ihtiyaç ekseninde yeniden düşünülüyor.

Herzog & de Meuron'un Hamburg Limanı kıyısında yükselen Elbphilharmonie projesi, yalnızca bir mimari örneği değil; tarih, çevre ve toplumla örülen çok katmanlı bir dönüşümün simgesi. 1963-66 yılları arasında kakao ambarı olarak inşa edilen Kaispeicher A, taşıyıcı potansiyeli ve endüstriyel karakteriyle modern kullanım için ideal bir temel oluşturuyordu. Bu ambarın tuğla cepheli depolarının üzerine inşa edilerek 2017 yılında açılan Elbphilharmonie, şehrin kimliğini koruyan, modern ve akustik konser salonu olarak ortaya çıkıyor. Yapı, hem fiziksel hem de tarihsel olarak yeni yapının ağırlığını taşıırken mimarlıkta sürdürülebilir yeniden kullanım yaklaşımının güçlü bir karşılığını sunuyor.

Herzog & de Meuron'un Hamburg Limanı kıyısında 2017 yılında açılan Elbphilharmonie; bir zamanlar tekstil ve elektrikli makine fabrikası olarak hizmet veren DADA Distrikt.

Üst yapıyı oluşturan cam hacim, yaklaşık 21.800 metrekarelik bir alanı kapsıyor. Mimari dilde bir kristal gibi işleyen bu cephe; düz ve kıvrımlı, yalıtımlı cam panellerle ele alınmış. Özellikle loggiya galeri bölgelerinde kullanılan üç katmanlı kıvrımlı cam, yapıyı çok boyutlu bir ışık yansıtan yüzeye dönüştürüyor.

Girişten başlayarak 37 metre yükselen, 80 metre uzunluğunda kıvrımlı yürüyen merdiven, ziyaretçiyi kentin ritminden koparıp yeni bir kamusal düzleme taşıyor. Plaza alanındaki katmanlı geçiş, konser salonu ile kent arasında güçlü bir bağ kuruyor. Konser salonu, oda müziği salonu, otel, daireler ve restoranlar tek bir yapı içinde farklı ölçeklerde buluşturulmuş.

Çek Cumhuriyeti'nin Brno şehrinde yer alan, eski sanayi dokusunun içindeki DADA Distrikt, bir zamanlar tekstil ve elektrikli makine fabrikası olarak hizmet vermiş, ardından uzun süre atıl kalmış dört katlı bir endüstriyel yapı yeniden canlandırılıyor. 2020 yılında dönüşümü gerçekleştirilen yapı, geçmişle kurulan diyalogu sürdürerek toplumsal ve ekolojik sorumlulukla yeniden tasarlanmış.

Dönüşümü gerçekleştiren KOGAA ekibi, yapıyı kabuk-strüktür mantığında ele alarak endüstriyel karakterini ve doğal değerini koruyor. Yapının zemin katı, meydanlaşmış bir girişle birlikte, ticaret ve ofis alanları için açık düzlemde yeniden kurgulanırken, kentle iletişim kuran bir kamusal arayüze dönüşüyor. Her loft daire, yüksek tavanlar ve ham beton zeminler gibi endüstriyel öğeleri vurgulayan yapısıyla, hem estetik hem de işlevsel bağlamda bireysel konfor sunuyor.

DADA Distrikt'in en özgün unsurlarından bir diğeri ise çatısında yer alan 330 m²'lik yeşil çatı. Hem yağmur suyunu yönetmek hem de topluluk ruhunu beslemek amacıyla tasarlanmış olan bu bahçe, topluluk alanları ve bireysel bitki

yetiştirme zemini sunuyor. Ayrıca, proje yatırımcılığını kullanıcıların doğrudan dahil olduğu bir finansman sistemiyle gerçekleştirirken, merkezî aktörlerin mali yükünden kaçınarak daha erişilebilir bir konut yaratımına olanak tanıyor. Mimaride yeniden kullanımın ötesine geçen proje; ekonomik erişim, toplumsal aidiyet, endüstriyel estetik ve çevresel hassasiyeti bir araya getiriyor. Mimarinin yalnızca yeni bir yapı üretmek olmadığını, aynı zamanda yapıyı içinde bulunduğu bağlamla birlikte düşünmek ve yaşatmak olduğunu gösteriyor.

San Francisco'da yer alan Pier 70'deki Building 12, 1941 yılında gemi gövdesi levhalarının işlendiği bir atölyeydi. II. Dünya Savaşı'nın ardından yalnızlığa terk edilen yapı, 2022 yılında Perkins & Will liderliğinde bir yaşam sahnesine dönüştü. Bu metamorfozu sadece bir restorasyon olarak tanımlayamayız. Zira bu kentsel dönüşüm tarih, ekoloji ve kamusallığın buluştuğu bir noktada.

Projenin en iddialı müdahalesi, yapının yaklaşık 3 metre yükseltilerek iklim değişikliğine karşı dayanıklı hale getirilmesi. 2.100 tonluk bu yapı, sıra sıra yerleştirilen hidrolik krikolarla 15 santimetrelik kabullerle adım adım kaldırılıyor. Mevcut çelik sütunlar ve taşıyıcı yapı korunurken, bu yaklaşım, gömülü karbon emisyonu açısından büyük tasarruf sağlıyor. Yapının restore edilip korunan kabuğu ise böylece LEED Gold sertifikasına layık hale getiriliyor.

Yapının kuzey ve güney cephelerinde oluşturulan kat yürüyüş yolları, ziyaretçilere panoramik körfez manzaraları sunarken bu endüstriyel yapıyı kente yeniden bağlayan bir arayüz yaratıyor. Ziyaretçiler, Market Hall'da kahvesini yudumlayabilir, el işçiliği atölyelerini gezebilir ya da üst kattaki ofislerde üretim ve fikir paylaşımına katılabilir. Yapının iç mekan organizasyonu, endüstriyel mirası kabul eden ve yeni kullanımları kapsayan bir diyaloga dönüşmüş durumda.

San Francisco'da yer alan Pier 70'deki Building 12, 1941 yılında gemi gövdesi levhalarının işlendiği bir atölyeydi; Londra'daki yedi Viktorya dönemi gaz deposu çerçevesi, konut, ofis, yeşil alan ve parklarla çevrili karma kullanımlı bir komplekse dönüştürülüyor; Tate Modern'nın eski jeneratör katından dönüştürülen 35 metre yükseklik ve 152 metre uzunluğa sahip Turbine Hall'u, "örtülü bir sokak" gibi işlev görüyor.

Reykjavik
yakınlarında
bir yıldızlı
Dill.

Balık, teruar, teknik

Balık konusunda Michelin yıldızını hak etmiş restoranların alt metninde geleneksel olanı moderniteyle birleştirmek yatıyor.

Yazı Selin Ekim

Dünyanın en rafine lezzetleri çoğu zaman en sade öğelerde saklı. Ve bu öğelerin en kadimlerinden biri de balık. Kuzeyin buzlu fiyortlarından Japon takımadalarının mistik kıyılarına kadar tüm dünyada balık hem değerli bir besin kaynağı hem de kültürün, coğrafyanın ve aşçılığın zamana karşı koyan bir sembolü. Günümüzde ise bu geleneksel bilgi ve teknikler, Michelin yıldızlı restoranlarda çağdaş mutfak sanatıyla buluşarak adeta yeniden doğuyor.

Norveç'in kuzey kıyıları dünyanın en temiz ve en zorlu denizlerinden biri olan Barents Denizi'yle çevrili. Bu sular yıl boyunca soğuk kalır, yaz aylarında bile sıcaklık nadiren 5°C'nin üzerine çıkıyor. Lofoten takımadaları ise dağların keskin doruklarıyla çevrili, balıkçılıkla yoğrulmuş bir coğrafya. Bu bölgenin soğuk akıntılarla

beslenen oksijen açısından zengin suları, yağlı ve narin aromalara sahip balıkların yetişmesi için uygun bir ortam sunuyor. İşte bu denizde bir tür yılın sadece birkaç ayında ortaya çıkıyor: Skrei (Atlantik Morinası). *Skrei* adı Norveççe'de "göç eden" anlamına geliyor ve balığın yaşam döngüsüne gönderme yapıyor. Bu özel Atlantik morinası türü, Ocak'tan Nisan'a kadar binlerce kilometrelik bir yolculukla Barents Denizi'nden Lofoten kıyılarına göç eder. Norveç'in kültürel takviminde bir dönemi temsil eden göç zamanı, kuzeyde balık mevsiminin açılışına da işaret ediyor. Sert kış koşullarında, geleneksel küçük teknelerle, sürdürülebilir yöntemler kullanılarak avlanıyor. Balığın karaya çıkarılmasından kısa süre sonra soğuk zinciri korunarak işlenmesi gerekir. Sıkı eti, mineral dengeli lezzeti ve neredeyse süt gibi beyaz yapısı, onu gastronomide ayrıcalıklı bir yere taşıyor.

Dill, Atlantik somonunu lav taşında pişirme ve turba dumanında tütsüleme gibi tekniklerle menüsüne dahil ediyor.

Oslo'daki iki Michelin yıldızlı Maaemo, bu balığın sadeliğiyle yarışacak bir mutfak dili oluşturmuş. Şef Esben Holmboe Bang'in yaklaşımı hem doğaya hem de geleneksel Norveç tekniklerine saygı duyuyor. Skrei burada genellikle geleneksel "klippfisk" kurutma yöntemine gönderme yapan minimal işleme teknikleriyle sunuluyor. Deniz yosunu, kurutulmuş otlar ve tütsülenmiş tereyağı gibi yerel eşlikçilerle servis edilen balık, neredeyse çiğne yakın pişirme derecelerinde tutuluyor. Maaemo'da skrei ile hazırlanan her tabak, doğrudan fiyortlardan gelen rüzgarı, karla örtülü balıkçı kulübelerini ve kuzey ışıklarının altında geçen bir mevsimi çağrıştırıyor.

İspanya'nın kuzeyinde, Atlantik'in hırçın dalgalarıyla şekillenen Bask kıyılarının gastronomiyle yoğrulmuş topraklar olduğunu söyleyebiliriz. Bu bölge hem balık çeşitliliğiyle hem de ateşle kurduğu kadim bağla biliniyor. Izgara, burada merkezinde özellikle turbot (kalkan balığı)

olan bir mutfak felsefesi. Etli yapısı, jelatinli dokusu ve deniz aromasıyla tanınan turbot, Bask kıyılarında deniz sıcaklığının belirli aralıklarda seyrettiği bahar ve yaz aylarında lezzetinin doruğuna ulaşıyor. Hangi tarafının ızgarada ne kadar süre tutulacağı gibi detaylı bilgiler gerektiren, ustalık isteyen bir balık. Getaria'daki Michelin yıldızlı Elkano bu konuda dünya çapında tanınan bir restoran. Şef Aitor Arregi balığı klasik "parrilla" tekniğiyle yani odun kömüründe, derisi çatlayana dek sabırla pişiriyor. Turbot'un kıkırdaklarıyla birlikte pişen eti, yağın geri emiyor; böylece balığın dışı ktır, içi ise kadifemsi bir dokuya ulaşıyor. Tabakta hiçbir sos bulunmaz; sadece birkaç damla sızma zeytinyağı ve limon ile lezzet tamamlanıyor.

Japon mutfagında ateş, gösteriş değil sabır istiyor; sesi az, etkisi derin. Bu anlayışın en etkileyici yansımalarından biri de robata (robata) pişirme tekniği. Geleneksel olarak odun kömüründe, açık alanda ve düşük ısıda pişirme esasına dayanan robata, balığın doğallığını koruyan ama lezzetini

Bangkok'taki iki Michelin yıldızlı Sühring, Alman kökenli ikiz şeflerin yönetiminde Tay malzemelerini Avrupa teknikleriyle birleştiriyor.

Getaria'daki Michelin yıldızlı Elkano.

Şef Aitor Arregi.

derinleştiren bir yöntem. Hiçbir kültürde balık Japonya'daki kadar estetik ve ritüelle iç içe değil. Ada ülkesinin dört bir yanı farklı akıntılarla besleniyor ve her biri kendi mikroklimasını oluşturuyor. Ton balığı, lüfer, deniz çipurası, sardalya ve mürekkep balığı gibi türlerin lezzeti mevsimsel olarak değişiyor.

Robata kültürü kuzey Japonya'daki kıyı kasabalarında doğmuş. Balıkçılar avladıkları balıkları iskelede, kömür ateşiyle ısıtılan taşlar üzerinde pişiriyor; hazırlık da sunum da doğayla iç içe, yavaş ritimli bir eylem. Bugün bu teknik, Tokyo'dan Osaka'ya birçok üst düzey restoranda özellikle de mevsiminde avlanmış ayu (tatlı su çipurası), sawara (İspanyol uskumrusu) ve hokkigai (deniz tarağı) gibi türlerle uygulanıyor.

İzlanda'nın volkanik topraklarında mutfak tekniklerini doğanın kendisi şekillendiriyor. Reykjavik yakınlarında bir yıldızlı Dill, Atlantik somonunu lav taşında pişirme ve turba dumanında tütsüleme gibi tekniklerle

menüsüne dahil ediyor. Bu yöntemler hem toprağın mineral karakterini hem de adanın sert doğasını yansıtıyor. Aynı menüde kızıl benekli alabalık veya kutup mersin balığı gibi yerel türler kış otlarıyla buluşturuluyor ve süt köpüğü gibi eşlikçilerle sunuluyor.

Tayland'ın güney kıyıları, tropikal musonların şekillendirdiği sıcak denizlerle çevrili. Körfezde yetişen tilapia, barramundi ve mürekkep balığı gibi türler, hızlı pişirme teknikleriyle bütünleşiyor. Ancak Tayland mutfağında en karakteristik fark, aromalarda gizli; limon otu, galangal, lime yaprağı ve balık sosunun katmanlı kullanımı karşımıza çıkıyor. Bangkok'taki iki Michelin yıldızlı Sühring, Alman kökenli ikiz şeflerin yönetiminde Tay malzemelerini Avrupa teknikleriyle birleştiriyor. Burada barramundi, Hindistan cevizi sütü ve tütsülenmiş lime yaprağı eşliğinde, sous-vide pişirme sonrası kızartılarak sunuluyor. Tabakta hem gelenek hem yenilik; yani hem Kuzey Almanya disiplini hem de Tayland özgürlüğü hissediliyor. **M**

Sef Eşben Holmboe
Bang'in
yaklaşımındaki
Oslo'daki iki
Michelin yıldızlı
Maaemo hem
doğaya hem de
geleneksel Norveç
tekniklerine saygı
duyuyor.

Eylül sayısının kültürel sanat notları

Hard-pressed, Paris

4 Eylül-25 Ekim tarihleri arasında Galerie Eva Presenhuber, İsviçreli sanatçı Louisa Gagliardi'nin Fransa'daki ilk kişisel sergisini sunuyor. Dijital görselleştirmeyi dokunsal ve fiziksel yüzeylerle birleştiren karma pratiğiyle tanınan Gagliardi'nin çalışmaları, hem sanal hem de maddi bir ara mekanda konumlanıyor; içsel olarak sanatçının ve izleyicinin, görselleştirilmiş ve toplumsallaştırılmış dünyalarımızdaki teknolojinin hızla ivmelenmesinin yansımaları biçiminde var oluyor. Hem dijital olarak işlenmiş imgeler hem de fiziksel olarak karşı karşıya gelen nesneler eşikteki durumları, sanat tarihi klasiklerinin kompozisyonları ve anlatıları kadar aracılık eden kişiliklere dair çağdaş endişelere de işaret ediyor. Sanat tarihinin kompozisyon geleneklerine ve hikaye anlatıcılığına atıfta bulunurken, günümüzün imge oluşturma, öz sunum ve çevrim içi ile çevrim dışı varoluş arasındaki belirsiz çizgiler gibi temalarıyla doğrudan etkileşim kuruyor.

Mindset, Salzburg

Heykele yönelik yıkıcı ve çoğu zaman mizahi yaklaşımıyla tanınan Erwin Wurm, Galerie Thaddaeus Ropac'taki sergisiyle fiziksellik, kimlik ve toplumsal normları keşfetmeye devam ediyor ve karmaşık fikirleri eğlenceli ancak kavramsal olarak yüklü formlara dönüştürüyor.

Serginin merkezinde, 2024'ten beri geliştirilen yeni *Mind Bubbles* serisi yer alıyor. Bu heykeller, çizgi romanlardaki düşünce baloncuklarını çağrıştıran; ince, karikatürize bacaklar üzerinde dengede duran oval, ampul benzeri şekillerden oluşuyor. Hem tuhaf hem de içe dönük olan bu eserler, fikirleri veya fiziksel forma bürünmüş geçici zihinsel durumları çağrıştırıyor.

Abartılı boyutları, Wurm'un cansız nesneleri insanlaştırdığı *Bag Sculptures* işlerini hatırlatıyor. Burada, örme kazak gibi giysilerin kullanımı, tüketim kültürü, moda ve toplumsal beklentileri incelikli bir dille yorumlarken bu insancıl etkiyi daha da ileriye taşıyor. *Mindset* ayrıca, Avusturya'nın en eski seramik üreticisi Gmundner Keramik ile iş birliği içinde yaratılan bir dizi küçük seramik esere de yer veriyor. Fincan ve sürahi gibi gündelik nesnelerin eksantrik, yarı insan figürlerine dönüştürüldüğü bu çalışmalar, parlak yüzeyleri ve canlı sırlarıyla Wurm'un işlev, biçim ve algı arasındaki gerilime olan ilgisini pekiştiriyor.

Seçki için son gösterim tarihi 27 Eylül.

Anthesis, Londra

Pace Gallery, Mika Tajima'nın 2022'de galeriye katılmasından bu yana Londra'daki ilk solo sergisi ile yeni *Negentropica* eserlerinin yanı sıra *Art d'Ameublement*, *Negative Entropy* ve *Pranayama* çalışmalarına da odaklanıyor. Organik ve teknolojik unsurları harmanlayan Tajima, ağlarla örülü bir dünyada enerjiyi, geçiciliği ve insan eylemliliğini araştırıyor. Öne çıkanlar arasında, oyulmuş siyah mermer içinde korunan ve UV ışığıyla aydınlatılan süsen çiçekleri, hem endüstriyel hem de meditatif ortamlardan gelen sesleri yansıtan dokunmuş spektrogramlar, nefes kontrolü ve enerji akışına gönderme yapan gül kuvars heykelleri ve Erik Satie'nin "furniture music"inden esinlenen atmosferik gradyan çalışmaları yer alıyor. Tajima, farklı medya türlerinde geçiciliğin ve zamanın akışına direnme çabalarımızı yansıtıyor. *Anthesis*, 3 Eylül-4 Ekim tarihleri arasında gösterimde.

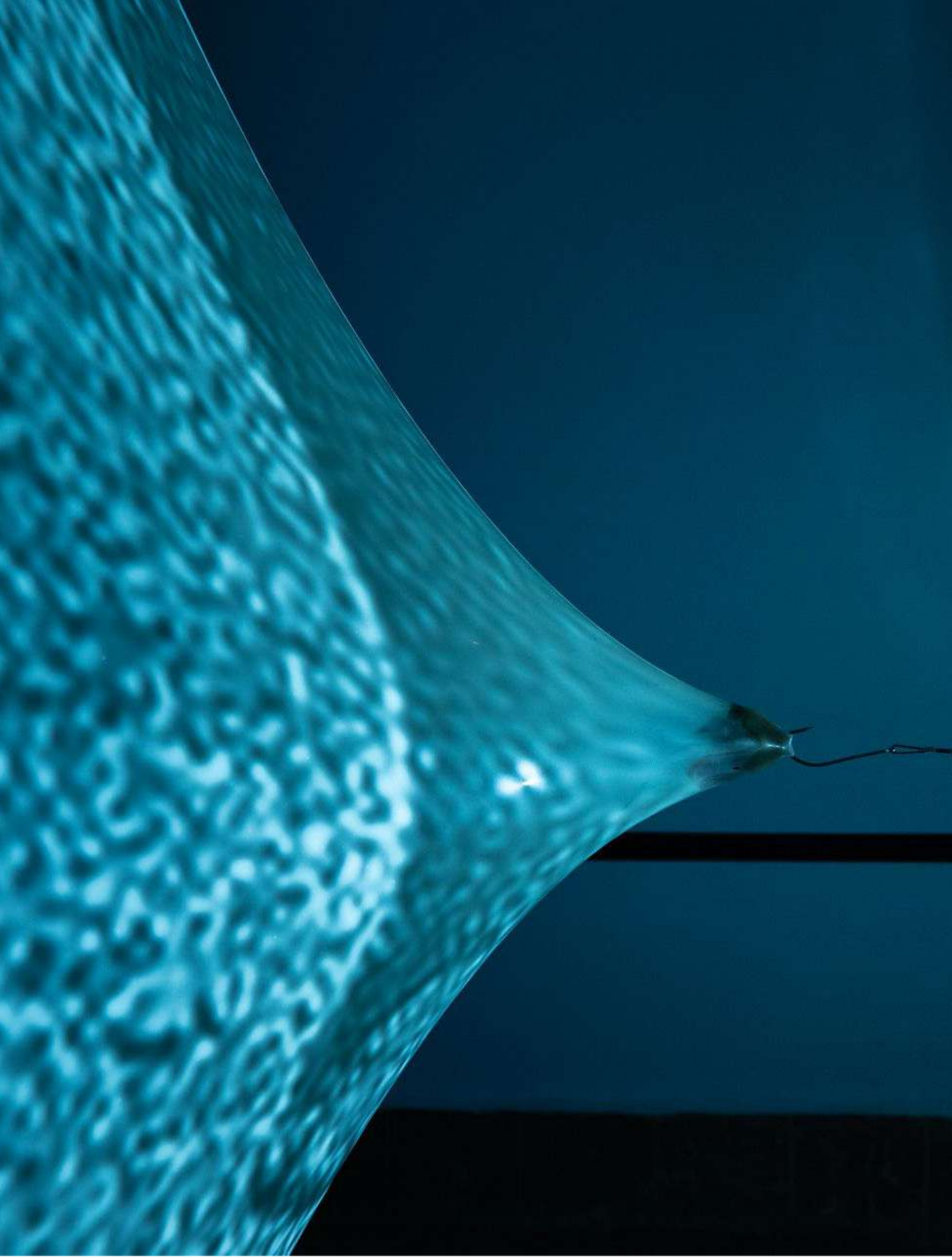
Nonplace, Münih

Walter Storms Gallery, geleneksel galeri formatlarından uzaklaşarak çağdaş avangard sanatın kompakt ve konsept odaklı sergilerini yeniden galerinin içerisinde yer alan Nonplace alanında sergiliyor. Galeri direktörü Daniel Pizarro ve galeri ekibinin küratörlüğünü üstlendiği bu girişim, ölçekten ziyade derinlik ve odaklanmayı vurgulayarak, her sanatçının vizyonunu özüne indirgeyen akıcı sunumlar aktarıyor. Nonplace geçtiğimiz bahar Alman-Polonyalı sanatçı Natalie Brehmer'in en son çalışmalarını öne çıkaran sergisine son olarak Judith Kisner'ı dahil ediyor. Akademie Schloss Solitude'da konuk sanatçıyken yarattığı, en son Hamburg Deichtorhallen'de sergilenen *Haushund* serisinin yanı sıra yeni çalışmaları da gösterimde. Sergi için son gösterim tarihi 4 Ekim.

Paulo Pasta: Passages, New York

David Nolan Gallery, Brezilyalı ressam Paulo Pasta'nın New York'taki ikinci kişisel sergisine ev sahipliği yapıyor. Soyutlama ve manzara arasında akıcı bir şekilde hareket etmesiyle bilinen Pasta, geometri, renk ve ışığın rafine etkileşimiyle mimariyi, hafızayı ve algıyı uyandıran eserler yaratıyor. Morandi, Ellsworth Kelly, Luis Barragán, Piero della Francesca, Barnett Newman, Rothko ve Bonnard'dan ilham alan sanatçının çalışmaları, sessiz ferahlığı kendi kendine yeten bir varlıkla dengeliyor. Sergide farklı ölçeklerde çalışmalara ek olarak sanatçının pratiğinde daha spontane ve jestsel bir dönemi işaret eden son dönem kağıt işleri de yer alıyor. Kompozisyonlarında öne çıkan incelikli kromatik katmanlar, mimari formlar ve nüanslı "eşikler", tefekküre davet eden ve zamanı askıya alan mekanlar yaratıyor. Seçki, sanatçıdan izleyiciye hafıza ve idea aktarımını yansıtarak hem duyuşal hem de entelektüel bir deneyim sunuyor. *Passages*'ı 4 Eylül-1 Kasım tarihleri arasında ziyaret edebilirsiniz.

Sama Sama: SG60 Celebration, *Singapur*

28 Eylül tarihine kadar Whitestone Gallery Singapore’da ziyaret edebileceğiniz sergi Singapur’un 60. yıl dönümünü kutlamak için Dr. Wang Ruobing küratörlüğünde düzenleniyor. 60 yerel sanatçı ve kolektifin 60 eserini bir araya getiren seçki, resim ve fotoğraftan enstalasyona, filme ve performansa kadar farklı kuşakları ve mecraları kapsıyor. “Sama sama” (birliktelik) ruhunu yansıtan sergi, kimlik, ekoloji, teknoloji ve toplumsal değişim gibi temaları ele alarak Singapur’un yaratıcı topluluğunun çok yönlü bir portresini sunuyor. Retrospektif bir sergi olmaktan ziyade seçki sanatın paylaşılan tarihleri ve kolektif hayal gücünü nasıl somutlaştırabileceğini vurgulayan deneysel bir diyalog olarak tasarlanmış. Yerel sanatçıları yükselen isimlerle bir araya getiren sergi, Singapur’un sanatsal manzarasının çeşitliliğini ve dayanıklılığını vurguluyor. Eserler, ülkenin kültürel dinamizmini kutlarken, hızla değişen bir dünyada dönüşen kimlikler üzerine düşünmeye davet ediyor.

Sam Falls, *Zürich*

Sam Falls, geleneksel stüdyo pratiğinin ve dar görüşlü sanat ortamının kısıtlamalarını reddederek, ana çalışma alanı olarak açık havaya geri döndü. Doğrudan kırsal alanlarda çalışan Falls, yerel veya dışarıdan getirilen bitkileri kumaş üzerine yerleştirip üzerlerine havadan gelen pigmentler serperek büyük ölçekli tuvaler yaratıyor. Bu sayede rüzgar, nem ve diğer çevresel faktörler nihai görüntüyü şekillendirmiş oluyor. Galerie Eva Presenhuber’deki sergide, kır çiçeklerinden tarım arazisi otlarına, Pasifik yosununa kadar uzanan malzemeler, her bölgenin özünü yakalıyor. Organik maddeleri yer ve zamanın dizin izlerine dönüştüren yönteminde, yerel hava koşullarının neden olduğu silüetler korunuyor. Falls’un çalışmaları, karşı kıyılardaki ekosistemleri birbirine bağlayarak hem çevresel çeşitliliğin bir kaydı hem de insanlığın doğa içindeki yerinin bir yansıması haline geliyor. Doğanın dışında bir gözlemci olarak değil, devam eden döngülerinde bir katılımcı olarak... Seçki için son gösterim tarihi 1 Kasım.

Günün ilk saatlerinde

Sabahlık giymenin, salt rahatlığın ötesine geçen belli bir ritüeli var; gün içinde özel bir ara yaratmakla ilgili. *La Dolce Vita*'daki Marcello Mastroianni'yi düşünün; sessiz bir rahatlıkla hareket ederken, sabahlık hem kıyafet hem de atmosfer yaratma görevi görür. İster yüzdükten sonra üzerinize sarın, ister duştan sonra, ister bir kahvaltı sırasında rahat bir kalkan olarak tercih edin, bu tasarım dış dünya ile kendi temponuz arasında bir sınır çiziyor.

Missoni Home, tasarımlarının bu samimi anları şekillendirmedeki rolünü uzun zamandır farkında. İtalyan modaevinin bir uzantısı olan ev koleksiyonu, markanın renk, doku ve desen konusundaki çizgisini yaşam alanları ve günlük ritüeller için tasarlanmış parçalara dönüştürüyor. 1950'lerde Ottavio ve Rosita Missoni'nin kurduğu markanın imzası niteliğindeki zikzaklar, çizgiler ve karmaşık

dokumalar, zanaatkarlığı çağdaş bir duyarlılıkla harmanlamasıyla öne çıkıyor.

Curt çizgili pamuklu havlu jakarlı kapüşonlu sabahlık, bu tasarım mirasını günlük kullanıma uygun bir formata dönüştürüyor. Tamamen yumuşak pamuklu havludan dokunan sabahlık, banyo ve dinlenme arasında geçiş yapmak için ideal, dokunsal bir sıcaklık vadediyor. Kapüşon rahat bir pratiklik katarken, bel bağı farklı ruh hallerine ve rutinlere uygun ayarlanabilirliğiyle her zamanki duruşunu devam ettiriyor.

Jakarlı dokuma çizgileri, Missoni'nin kendine özgü canlılığını duyuları boğmadan eve taşıyor; geniş cepleri de onu işlevsel olduğu kadar özgün kılıyor. Öte yandan sabahlık markanın yaklaşımını da yansıtıyor: Canlı görsel kimliği, günlük yaşamın ritmine uyum sağlayan konformist tasarımlar. **M**

Q-P

Gerçek değerin farkındayız.

Garanti BBVA Özel Bankacılık olarak yatırımlarınızın arkasındaki gerçek değerin farkındayız.

Birikimlerinize değer katmak için size özel hizmetimizle yanınızdayız.

Garanti BBVA Özel Bankacılık profesyonelleriyle paranıza yön vermeniz için:
garantibbva.com.tr / 444 0 700

